

21
Q. B. V.
D E

JURE LEGATIONUM

DISSERTATIO

DEO TER OPT. MAX. PRÆSIDE,

EX DECRETO

MAGNIFICI ET AMPLISSIMI JCTO.

RUM ORDINIS IN HAC INCLYTA
NORICORUM ACADEMIA

PRO SUMMIS IN UTROQ. JURE
PRIVILEGIIS AC HONORIBUS
RITE CONSEQUENDIS

PUBLICE

AD DISPUTANDUM PROPOSITA

à

GERARDO von Stöffen/
RENSBURGENSE HOLSATO,

ALTDORFFI

ad diem Junij, ANNO N. C.

clō Is C LVII.

Charactere GEORGI HAGEN, Universitatis
Typographi.

GENEROSIS ET PERSTRENUIS
DOMINIS,
CAJO Rumohr/
ET
GREGORIO Rahelov/
FAUTORIBUS ATQUE AMICIS
SUIS MAGNIS
S. P. D.

ET vester in literas amor, GENEROSI JUVENES, & insignia in me merita faciunt, ut hic quasi publicâ Vos alloqui voce non erubescam. Illius quidem longè plures ad testimonium citare licet; horum & rō ut fructum, ita ferè solus conscientiam habeo. Neq; tamen ea commemorare me fas est, ne pudorem Vestrum temerè videar violasse. Solent namq; ingenui magis cum silentio operari beneficiis, quàm eadem & absq; ostentationis notâ spargere in vulgus; adeoq; modestis quàm operosis laudibus acquiescere malunt. Horum indolem Vobis propriam secutus parcius laudo, ut impensius placeam; imò ut hac ipsa DISSERTATIO, quam studiosissimè offero, devota mentis indicem. Agite! Tritam Majoribus Virtutum viam strenuè porrò calcate, ut eadem ad consuetos honores grassemini pede inoffenso. Faxit DEUS, cum annis animorum vigor roburq; doctrina grande magmentum capiat, quò aliquando incertum sit, utrum majus Vobis ornamentum afferat, Nobilitas generis an splendor literarum? Ita dulce erit, patria bono fuisse peregrinatos, & post latam domuitionem procul dubio Vestrorum spes opimas feliciter antevortetis. Optimè valete & fave

VV. Generosif.

additissimo
G. v. Stöcken.

DISSERTATIONIS
INAUGURALIS

D E
JURE LEGATIONUM
P R O O E M I U M.

N argumenti nostri dignitatem multa conqui-
rere, non videtur operæ pretium. Instar omnium esse
potest prudentia *Cominei* domesticis usibus quæsitæ;
qui cum colloquium inter Ludovicum XI. G. R. &
Carolus Audacem, Burgundum, quod exitu caruit, descripsisset;
ita lectorem instruit: *Imprudenter faciunt Principes equali potentia
præditi meo quidem judicio, quod in colloquutionem ipsi descendunt; nisi
forte eâ sint ætate, ut præter jocos & ludum nihil spectent aliud. Nam
posteaquam grandiores evaserunt & æmulatio aliqua cepit inter eos ori-
ri, quod fere fit, non est consultum, ut ipsi congregiantur; ac longè præ-
stat, ut controversias & quicquid est negotiorum curent per Legatos, vi-
ros bonos atq; prudentes, componi; quod multo rerum usu comperitum
habeo. Mox adducto in exemplum ejusdem Ludovici cum Hen-
rico Castellæ R. congressu, Ipsorum domestici famuli, ait, primo
statim adventu inter se pugnarunt. Henricus erat deformior & cultus
corporis invenusto & ridebatur à Gallis: Ludovicus brevibus utebatur
vestimentis & adeo neglectis, ut nihil supra; pileum gestabat diversum
ab aliis, & huic affixa erat imago plumbea. Hanc tenuitatem ridebant
Hispani & parsimonia tribuebant. Atq; ita quidem tunc discessum fu-
it excitatis utrinq; ludibriis; & quum antea fuisset inter utrosq; con-
stans amicitia, ceperunt ab eo tempore relanguescere; quanquam Lu-
dovicus inter Henricum & Arragonia Reginam arbiter tum datus se-
cundum Hispania R. pronuntiaverat. Tandem cum & colloquium*

Friderici III. Imp. cum Carolo Audace & hujus cum Eduardo R. A. attulisset, in hunc modum concludit: Sic igitur existimo, debere Principes à congressibus abstinere, modò salvam esse velint & integram amicitiam. Fieri enim non potest, quin ipsorum familiares de rebus anteactis loquantur non absq; molestiâ & fremitu alterius partis. Alii sunt aliis elegantius vestiti; nascitur ex eo ludibrium & jocus: atq; ita fieri necesse est, præsertim inter eos, qui linguâ & sermone & moribus differunt. Ex ipsis quoq; Principibus alii aliis sunt decentiores & aspectu magis honesto; iis jucundum est prædicari à multis: neq; id fieri potest absq; alterius, qui deformior est, vituperatione. Dimisso conventu passim ab omnibus ista jactantur, initio quidem tacitè & submissè, postea verò palàm & clarè. Nihil enim propemodum est ita secretum, quod non efferatur aliquando. Hæc hætenus Cominaus Commentar. lib. 3. omni historiæ consentanea; quibus procul dubio Legationis utilitas latis superq; probatur, quippe quâ congressionum istarum incommoda maximam partem devitantur. Vid. Camerar. centur. 3. c. 43. Piccart. observ. historic. decad. 2. c. 8. Add. infr. thes. 1. lit. f. Quare absq; ulteriori morâ propositum nostrum, quantum quidem per ingenii vires licuerit, exequemur hoc ordine, ut primò subjectum Legationis sive Legatum ipsum vivis, nisi fallor, coloribus depingamus; dein consideremus ejusdem jura; quæ in eo consistunt, ut sciamus tum quid Legatus aliis præstare debeat, tum quid ab iisdem sibi promittere. Utraq; officia aliter atq; aliter & ante & in & post legationem sese habent; unde pari ratione peculiarem disquisitionem merebuntur. Sit igitur bono cum DEO

T H E S I S I.

Legatum (a) definitio personam publicam (b) extraordinem (c) ad publicum bonum (d) peregrè (e) procurandum (f) solemniter (g) missam (h)

a

(a) Varia hujus nominis acceptio est. Sumitur enim præcipuè (1.) pro eo, qui certo Magistratui adjungitur, ut fiduciarium illi operam præstet sive pacis sive belli tempore. Vid. Matth. Bortius de Legation. & Legat. th. 2. lit. b. & c. apud Arum. tom 1. jur. publ. discurs. 14. Hujus generis sunt Legati bellici, quorum fit mentio in l. milites. 12. de custod. & exhibit. reor. quibus si vicariam operam Duces exercitus legassent, legiones & auxilia universa obtemperabant.

Lips.

Lips. in not. ad Tacit. 2. Annal. Illius; Legati Proconsulum, qui à Senatu ad-
jutores iis dabantur adeoq; & propriam jurisdictionem habebant. *arg. l. 1. § 2.*
Quis, à quo appellet. & æquè suos Comites sive Assessores, atque Proconsules
ipli. *Cujac. 7. obser. 21.* (2.) pro Præsidibus vel Correctoribus provinciarum,
qui à Cæsare eum Imperio & potestate mittebantur. *l. pen. de offic. Præs. l. diem.*
4. de offic. Assess. l. hos accusare. 12. de accusat. Hoc sensu accipio Legatum
Aquitaniæ in *d. l. 12. de custod. § exhibit. reor.* Numidiæ in *l. nam, secundum.*
7. de legat. prestand. cont. tab. Ciliciæ in *l. 3. §. 1. de testib.* Lygdonensem in
l. spadonem. 15. §. fin. de excusat. tut. Pertinent huc Legati, qui Pontificis no-
mine provincias regunt; de quibus *l. 1. extr. de offic. Legati § in 6.* Horum alij
Legati à latere dicuntur, quod lateri Pontificis assistant, suntq; Cardinales; alij
Missi, vulgò *Nuntii Apostolici*, qui extra Cardinalium ordinem constituuntur,
ad minora negotia, sæpè tamen cum potestate Legati à latere; alij *Legati nati*,
quod eo ipso, dum Ecclesiis præficiuntur & Præsules creantur, Legati Apostolici
nomen & dignitatem assequuntur; qualis in Hispaniâ Toletanus, in Galliâ Rhe-
menfis, Magdeburgensis olim in Germaniâ, hodiè Salisburgensis, in Poloniâ
Gnesnensis, Strigonenfis in Hungariâ &c. *Vid. Fred. de Marselaer Legatus*
lib. 2. dissertat. 1. (3) pro selectis provincialibus, de quibus *rubr. ff. § C. de le-*
gat. Hi quamvis minùs propriè nomen ferant Legatorum (subditorum enim
erant & plerumq; ad Principem gratulandi causa vel alias mittebantur. *Bort. h.*
th. 2. lit. e. § id. infr. th. 18. lit. a.) tamen varijs in jure nostro æquè ut exterorum
gaudent privilegijs, quæ suis locis exposuimus. (4.) pro titularibus illis & super-
numerarijs, qui liberam legationem gerebant, neq; Reip. sed sui commodi gra-
tiâ, putà voti solvendi, hæreditatis aut syngraphæ persequendæ, imò ut tutiùs
& honoratiùs apud exteros viverent, peregrè aberant. *l. qui liberâ. 14. de legat.*
l. non verè. 42. Ex quib. caus. major. Cujac. 9. O. 29. Wesenbec. in Parat. h. n. 3.
Conatus est istud genus legationis Cicero in consulatu suo tollere, sed interces-
sit Tribunus Pl. adeò ut minuere sibi tantum tempus licuerit & quod infinitum
erat, facere annum; ceu ipse fatetur *lib. 3. de Legib. Vid. Joh. à Chokier Tract.*
de Legato c. 1. Referri huc debet & ista legationis species, quam Romani viris
clarissimis invidiâ apud populum laborantibus extra necessitatem imponere sole-
bant. *Alber. Gentil. de Legation. l. c. 8.* Testatur id *Plutarchus* de Scipione Na-
sicâ, ob interfectum Tib. Gracchum, cum odio vulgi agigaretur, in Asiam misso.
Vit. Parallel. tom. 3. in Tib. Gracch. c. 29. (5.) pro eo, qui cum splendore apud
exteros publicam causam tuetur, alias *Orator, Interpres, Nuntius* apud Veteres,
hodiè vulgariter ex peregrino idiomate *Ambasiator* dictus. *A. Gentil. d. l. c. 2.*
Bort. d. l. lit. f. De hujusmodi Legato potissimus nobis pro instituti ratione ser-
mo erit, quanquam culpâ me vacaturum arbitror, si interdum, quæ alijs abs-
cise competunt, ad illustrandum Nostrum propter affinitatem adduxero. (b) Est
enim legatio munus publicum *l. quid enim. 27. de judic.* & quidem personale
l. munerum. 18. §. legati. 12. de muner. ad quod etiam invitus cogi quis possit.
l. 4. §. 5. b. Si tamen legitimè se ostenderit, v. g. valetudinem, senium aut aliud
quid excipiendo, quod à Legato abesse nequeat, licebit esse excusato. *Bort. d. l.*
th. 5. lit. a. Neq; enim facile cogat Princeps, neq; facile recuset Legatus. In-
telligat ille, se onus imponere; hic, se honorem adipisci. Princeps bonus excusa-

tionem justam haud ægrè quidem admittet; at bonus civis hanc operam Reip. debet, ut nec periculis nec sumtu nec molestiâ deterreatur, quò minus, quantum vitæ fert conditio, dulcissimæ patriæ salutem persolvat. *Marsel. b. 1. diff. 9.* Jure civili in legatis provincialibus excusat (1) causa 3. liberorum. *l. 1. C. b.* (2) odium vel inimicitia ejus, ad quem legatio suscipienda. *l. 4. §. 3. b.* (3) ordo præposterus, si nempe, qui præcedunt decuriones, munere nondum functi sint legationis: exceptio est, ut ordo non servetur, si is, quem ordo vocat, digniori legationi impar sit obeundæ. *d. l. 4. §. 5. b.* (c) Hac notâ differt Noster ab *Agente*, quem vocant. Hic enim ferè perpetuus Reip. procurator est & nulli quidem certo negotio, sed generatim constituitur, ut ea, quæ videbantur è re esse Mittentis, in extraneâ aulâ curet, indicet, referat. *Gryphind. de Legat. conclus. 4. lit. d. ap. Aruma. tom. 1. juris public. discurs. 29.* Sunt, qui de eo *tit. C. de Agentib. in reb. 12. 20.* loqui autument; sed falluntur. Agentes enim in rebus per provincias speciebus annonarijs, quæ fisco aut urbibus præstabantur ex canone aut indictione, convehendis portandisq; præerant. *Adr. Turneb. 13. Adversar. 10.* Quin imò ordinarium hoc legationis genus Veteribus fuisse incognitum, probabilius est. *A. Gentil. b. 1. c. 5. §. ult. & lib. 2. c. 12. Grot. de l. B. 2. c. 18. num. 3.* Unde *Carol. Paschalius* istud sequioris nostræ ætatis infelicem partum vocat & longè plura Recipientibus inferre mala, quàm commoda Mittentibus, disertissimis argumentis probat *in Legato succ. 77* & tandem, quibus legibus recipi possit, pari elegantia persequitur. *d. c. & seq. 78. Add. Marsel. b. 2. diff. 11.* (d) Duo hæc verba innuunt, & objectum legationis & finem. Illud sunt negotia publica, quæ pro varietate suâ variè legationem dividunt. Alia enim *Sacra* dici potest, quæ ad rem vel personam sacram suscipitur; ut si olim ad sacrificia peragenda, primitias donumvè dijs ferendum aut si oracula consultum ibatur. *Vid. A. Gentil. b. 1. c. 3.* hodiè si ad Concilia & conventus publicos religionis ergò indictos proficiscimur. *Bort. b. th. 18. lit. a.* Alia *Politica*, quæ vel mittitur res nostras repetitum, qualis est *bellica*: vel eas conservandi; qualis est *pacificatoria*: vel firmandi sive augendi tum immediatè, quando nempe foederum incundorum gratiâ ablegamur; qualis *negotiosa* in specie dici potest: tum mediatè, quando gratulamur ob res benè gestas, susceptum imperium, natam sobolem & similia; qualis *officiosa* seu *honorifica* legatio appellari solet. Longum esset singula hic per- censere, quæ omnia fusiùs & eleganter explicavit *Marsel. b. 2. diff. 1. §. 21. usq. ad 30.* Peculiare est, quòd Principes regii sanguinis in Galliâ appropinquante jam partus tempore Legatos mittunt, qui puerperio assistant more veteri & observent, ne alienus fœtus supponatur, teste *Paul. Piafectio in Chron. Gestor. in Europ. singular. ad ann. 1601.* Illud probrosum, quòd Sardiæ castris apud Smyrnam positis ausi sunt per Legatos petere oppidanorum uxores ad stuprum, si solvi obsidionem cuperent. Male cessit hostibus ista libido, quòd sacro munere abuti voluerunt ad fœditatem. Missis enim ancillis, quæ liberarum mentiebantur habitum, defatigati faciliè in potestatem Smyrnæorum venerunt. *Vid. Plutarch. Moral. tom. 2. in Parallel. c. 30.* (e) sive apud exteros. Omnis enim vis omnisq; laus legationis in iis tantum negotiis consistit, quæ inter duo pluravè imperia intercedunt; nullum in solâ ditione illius, cujus legatio est. *Paschal. b. c. 14.* Nam qui ad subditos vel à subditis pro bono publico mittuntur, rectius hodiè

diè Commissariorum aut Deputatorum nomine veniunt. *Chokier. h. c. 1. Bort. lib. 6. in fin.* Exteri autem quinam habendi, ita clarè exponit Virgilius, ut nemo possit meliùs. Ita enim *lib. 7. Aneid. m.*

*Omne me quidem sceptris terram, qua libera nostris
dissidet, externam reor, & sic dicere di vos.*

(f) Fit hoc vel *facto nudo*, utpote quando Legatus tantum præsentiam suam actui matrimoniali, juratorio aliisve exhibere tenetur; vel *serbis* quando nihil aliud, quam mandata ore tenus enarrat; vel *utroq;*, unde & legationem aliam factitiam, aliam verbalem, aliam mixtam faciunt. *A. Gentil. h. 1. c. 5. Bort. lib. 19.* Hoc unum autem intendit omnis Legatus, ut suo ministerio Resp. salva sit, adeoq; id obtineat, cujus gratiâ peregrinationem istam subiit. Etenim sicuti homo solitarius beatus esse nequit; ita nec civitas, ut ita dicam, solitaria. Uterq; enim alterius indiget auxilio. Necessum itaq; ut aut ipsi, qui summæ rerum profunt, alter alterum conveniant; aut per alios publica negotia curent: Non ipsi, quoniam sine gravi subditorum dispendio peregrè abesse neq; sine ingentibus sumtibus aliisq; incommodis mutuò colloqui possunt. *vid. supr. in præfat. h. Bern. Bertram. de Comit. Imper. membr. 4. lib. 52. ap. Arum. tom. 1. jur. public. discurs. 9. Marsel. h. 1. diff. 4.* Ergo aliis eorum nomine has explere partes conveniet, qui idcirco non malè *oculi & aures* imò *lingua* regnorum dicuntur. *Bort. h. lib. 9. Paschal. c. 6.* Ex dictis liquet, eodem jure gentium, quo dominia distincta, societates & regna condita, natam quoq; legationum originem necessitate quasi obtetricante *arg. l. fin. ff. h. can. jus gentium. 10. Distinct. 1.* quamvis exquisitæ prudentiæ genus sit, non statim mittere Legatos, quando negotia postulant, si est, ut aliâ ratione commodè confieri possint; sed callidè id agere, ut simus implorati magis quam implorantes: adeo ut quæ supplicandi nostræ partes fuerant, hæ transferantur in eos, qui demtâ hac arte precibus erant adeundi. *Paschal. c. 7 circ. fin.* (g) Quid hac voce denotetur, ut manifestum fiat; quatuor nobis deinceps tractanda erunt (1.) Quis mittendæ Legationis jus habeat. & *lib. 2.* (2.) ad quos eadem rectè mitti soleat. & *lib. 3.* (3.) Qualis Legatus. & *lib. 4. & 5.* & (4.) quomodo mitti debeat, de quo *lib. 6. & 7.* (h.) Hinc à legando rectè Legatus derivatur, i. e. mittendo; quod & vernacula probat. Alii malunt ab eligendo, quòd non nisi lectos tam arduo muneri antiquitas præficiebat. *Wesembec. in paratit. h. n. 2.* Unde ille *Taciti* locus *lib. 4. Histor. pr.* qui secundum vetera exempla sortem legationibus positam asserit, capiendus videtur eo de casu, ubi jam lecti essent, qui legatione poterant fungi; sorte autem duci debebant, qui fungerentur. *A. Gentil. 1. c. 9. Adde Lips. in Not. ad d. l.* Sed quid, si à lege originationem Legati petamus; quoniam secundum mandatì legem omnia peragere cum deceat? *vid. lib. 15. lit. b.*

I I.

Jus mittendi Legatos competit iis, penes quos Reip. potestas est (a) adeoq; & Statibus Imperii (b) Nobilitati immediatæ, (c) Corpori Hanseatico. (d)

(a) Sive is unus sit sive plures iiq; vel Optimates vel populus. Quod si regi-

regiminis jus gratâ mixtione divisum; hi potissimum Legatos mittent, qui Senatus habent auctoritatem. *Paschal. b. c. 1. m.* Quia enim hujus maximè est deliberationes & consilia pro bono publico formare, hinc jus quoq; legationum eò pertinebit, cum absq; harum beneficio benè ordinatas consultationes perficere haut possit. *vid. A. Gentil. b. 1. c. 9. Paschal. c. 4. f.* Etsi autem Imperium nostrum Romano-Germanicum purè Monarchicum fortassis haut rectè appellabis, non malè tamen ferè Monarchicum seu Aristocraticè temperatum. *vid. Joach. Cluren. Syllog. rer. quotidian. th. 16. Dn. Limn. tom. 1. jur. public. c. 10. n. 12. & seqq.* Unde non dubitamus Imperatori simpliciter legationum jura asserere. Nullibi enim hac in re limites positos videas; nisi fortè in legationibus, quæ in causis Imperii ad bellum indicendum, pacem faciendam fœdusvè incundum mittuntur, exceptio sit *arg. R. I. de anno 1576. artic. 6. §. was daß den ersten punct & seqq.* in quibus Electorum consensus collegialiter, uti vocant, dandus requiritur; quod si in morâ periculum, separatim à singulis eum adhiberi sufficit. *arg. articul. 7. Capitulat. Caroli V. & Ferdin. III. ibiq; Dn. Limna.* Hodie tamen omne istud negotium nisi de comitali liberoq; omnium Imperii Statuum suffragio & consensu expediri posse non videtur. *Instr. Pac. Osnabrug. artic. 8. §. gaudeant.*

b (b) Hi enim cujuscunq; classis sint cum respectu territoriorum suorum jura superioritatis, ut loquuntur, habeant. *Reinking. de regim. secul. lib. 1. class. 5. c. 6. n. 1.* perspicuè palàm est, non tantum iis inter sese aut ad externos; verum etiam ad Imperii conventus tam generales quam particulares legationis mittendæ jus competere. *id. d. l. n. 50.* modò ne adversus Imperatorem aut Imperium eo ipso abutantur. *arg. d. artic. 8. §. gaudeant. Wurmser. Exercit. jur. publ. 4. quest. 4.* Erroris itaq; arguendi sunt, qui Statuum Legatis ad Comitata *Deputatorum* nomen rectius convenire putant eosdemq; in vernaculâ *Abgesandten* quam *Gesandten* vocare malunt. *vid. Melch. Jungker de Legation. th. 105.* Neque facit, quod adducunt, ita solere à Metatoribus circa designationes hospitiorum in Comitibus observari. Malum enim ex subscriptionibus Recessuum Imperii sententiam ferre, quam ex titulorum formulâ foribus præfixâ. Nemini autem, nisi in rebus Imperii planè hospiti, ignotum esse potest, promiscuè has voces: Legatos, legales Nuntios, Plenipotentarios, *Gesandten/Abgesandten/Botschafften / Befehlhabere / Gewalthabere* usurpari de iis, qui à Statibus ad Comitata ablegantur. *vid. A. B. c. 1. subscript. Recess. Imper. per tot. & Instrum. Pac. Monast. & Osnabrug. Jungk. d. l. th. 54. & 61.* Multò magis itaq; collegiis Statuum ab Imp. & Imperio approbatis, v. g. Electorum & cujusvis circuli eandem facultatem ascribimus in iis causis, ubi peculiare illis habere conventus permissum est. *Bort. b. th. 8. lit. b. Add. Bertram. de Comit. th. 11. 14. & 15. 5. lit. c. Wurmser. d. l. quest. 7.* Quanquam enim propriè Status non sunt, *Dn. Limn. tom. 2. jur. publ. lib. 6. c. 3. n. 29. & seqq.* cum neq; comitiorum jus habeant. *Reinking. d. l. class. 4. c. 1. n. 31. & 32. & class. 5. c. 10. n. 4. & seqq.* neq; collectis Imperii ordinariis teneantur. *arg. R. I. de anno 1542. §. Demnach haben wir. de anno 1576. §. Dann weiters wollen wir. articul. 8. §. deniq; instr. Pac. Osnabrug. Bertram. d. l. membr. 3. th. 39. Wurmser. d. l. 1. quest.*

17. tamen aliàs iisdem in suis ditionibus, quibus Status, privilegiis gaudent. *Vid. Instrum. Pac. Osnabrug. artic. 16. §. loca ipsa & articul. 18. §. pacificatione. Wurmser. d. l. 3. quest. 19. Add. Rumelin. ad A. B. p. 1. diff. 1. th. 13. Kluten. d. l. th. 26. lit. k. Dn. Limn. d. l. n. 36. & seqq.* (d) Amplissimum id olim & ipsis Regibus formidabile; quippe quod aliquando 80. urbibus constitit; imò 108. si credimus *Joh. Angel. Verdenhagen. de Rebusp. Hanseat. part. 4. c. 16.* Superiori tamen seculo immane quantum defecit, adeò ut anno 60. ferè animam agere videretur, & hodiè ad paucas urbes ingens illa societas contracta sit. *Dn. Conring. de Urbib. German. th. 102. & seqq.* Quamvis autem nullà publicà auctoritate principiò coaluerit, tamen postea & à Principibus, quibus suberant, approbata. *Conring. d. l. th. 101. & ab Imperio confirmata est. arg. c. 15. A. B. ibiq; Buxtorf. conclus. 98. lit. i. R. I. dd. ll. fac. Instr. Pac. Osnabrug. d. l.* Unde eo ipso omne id concessum videtur, sine quo durare corpus istud nequit adeoq; & jus legationum. *arg. l. 2. de jurisdict. Vid. Bort. & Gryphind. d. l. Wurmser. d. l. 4. quest. 6.* De Vicariis Imperii dubitare nos non sinunt verba A. B. quibus certis casibus exceptis, quos inter legatio non est, omnis potestas Imperatoria illis permittitur. *c. 5. ibiq; Buxtorf. conclus. 71. Rumelin. p. 1. diff. 4. th. 15.* Idem affirmamus de Vicariis Principum, si speciale mandatum habeant. Hinc non admissus ab Elisabetha Angl. Reg. Ferdinandi Albani Producis Belgici Legatus, quòd Philippi II. Hisp. R. mandatum exhibere non posset. *Vid. Eman. Mezeran. Histor. Belg. lib. 3. ad ann. 1568.* Aliud in belli Ducibus, quibus in causis ad rem bellicam pertinentibus, v. g. redimendis, permutandis captivis, legationum jura negata esse non videntur. *Vid. Paschal, c. 13. pr. & f.*

I I I.

Ad eosdem rectè quoq; mittitur legatio, (a) non itaq; ad rebelles, (b) latrones, (c) aliosvè, qui fraude vel injustà vi regni jura usurpant. (d)

(a) Inter pares enim propriè Legati commeant, i. e. inter eos, qui, quòd summum rerum fastigium insident, pares & censentur & dicuntur. Inde *Paschalius Christianissimorum, ait,* Regum per vetustus mos est, ut suas legationes ad eos tantum destinent, qui tituli dignitate ipsis æquantur: quales sunt Reges & Imperator, exceptis quibusdam Rebusp. cujusmodi sunt Veneta, Helvetica, Rhætica; idq; singulares ob causas. Ad eos, qui vocantur Archiduces aut majores Duces vix unquam, ut majestate impares & gradu inferiores. Itaq; nec illi Nuntii, quamvis à tanto Rege missi, eà pompà & comitatu incedunt, quā solent illi, qui sunt circumfusi splendore legationis, quibus vulgò nomen Ambasiatoribus; cum illis aliis nomen sit Nuntiis, Missis, Agentibus, Residentibus. *c. 2. f.* Neq; verò æstimanda hæc paritas magnitudine opum modovè finium; sed formā sive conditione regnandi, non è præscripto cujusquam, at suis auspiciis proprièq; nutu. *id. c. 11. pr.* Sicuti autem non impedit libertatem naturalem secundum præcepta juris vivere. *§. 1. Inst. de jur. personar. l. 4. de stat. homin.* ita non minuit Majestatem legibus Imperii fundamentalibus, quas *Capitulationes* vocant, teneri. *Dn. Limn. in Prolegom. ad Capitulat. Impp. sect. 8. n. 22. & seqq.* Sic-

ut nec paterfamilias, si quid familiae suae facturum se promiserit, quod ad gubernationem ejus spectet; non eo definit in familiam jus summum habere. *Vide Grot. de I. B. c. 3. n. 16.* Qui ergo impari foedere junguntur, cum suae spontis maneant; haud sane legationum jure destituuntur; imò nec illi, qui ex parte subditi sunt, ex parte non sunt, pro eâ parte, quâ non sunt subditi. *id. 2. c. 18. nu. 2.*

- b** *Adde A. Gentil. h. 1. c. 4.* (b) Nam si cum subditis hoc jus minimè intercedit. *Vid. Liv. 6. c. 17. f.* quippe qui alienae voluntatis mancipia liberum in publicis agendi arbitrium non habent. *Vid. A. Gentil. 2. c. 10.* multò minùs cum rebellibus. Nemo enim pretiosior fit delinquendo. *l. pretia rerum. 63. pr. Ad L. Falcid.* aut meliorem suam conditionem facere potest. *l. non fraudantur. 134. §. 1. de R. I. Vid. Gentil. 2. c. 7.* In seditione Gracchianâ rebus complicum afflictis Fulvius suâsu C. Gracchi minorem filiorum cum caducéo in forum miserat, pulcherrimum formâ adolescentem. Is in publico decorè consistens modesteq; lacrymans de pace Cos. Opimium appellabat & senatum. Respondit Consul, *non per nuntios debere pacem à Senatu impetrari, sed ipsos venire ac judicio se populi sistere*: edixitq; adolescenti, *ne, nisi id facturi essent, rediret*. Rediit tamen patris jussu ejusdem rei petendae gratiâ; at Opimius eum statim duci in carcerem jussit & pugnam feliciter peractâ occisisq; seditionis autoribus, Fulvio & Graccho, (erat enim initio pugnae edictum, *qui alterutrius caput attulisset, ei aequali pondere aurum redditum iri*) crudeliter necari. *Vid. Plutarch. Vit. Parallel. tom. 3. in C. Graccho. c. 21. & seqq.* Carolus V. Imp. cum Protestantes diffidationis, uti vocant, literas per adolescentem quendam nobilem atq; tubicinem, ut fieri solet, ei misissent; non modò illas non accepit, verum etiam jussit capitis denunciata poenâ, *ut eam suis referrent*; addito: *si quis in posterum ab illis ad se veniat, fore, ut loco muneris atque torquis aurei laqueum ab se ferat.* *Sleidan. de Stat. Religion. lib. 17. f. ad ann. 1546.* Rebellionis crimen etenim illis impingebat; à quo tamen longissimè se abtuisse, eleganti apologiâ ipsi defendunt. *ap. Sleid. d. l. m.* Eandem ob causam cæsus Belgarum confœderatorum Legatus, tanquam rebellium. *Vid. Meter. d. l. 3. in pr. Thuan. in pr. lib. 29.* unde tantâ contentione ab ipsis postea cautum, ut ne vel inducias priùs cum Hispano ferirent, quàm is disertè in mandatis Legatorum suorum, non rebellem sed sui juris populum eos declarasset. *Vid. Baudius de Induc. bell. Belgic. lib. 2. Meursius ibi d. lib. 5. Rer. Belgic.* (c) aut piratas; qui non Remp. sed factionem habent. *l. perspicendum. 11. §. 2. de penis.* magisq; digni ut dissipentur, quàm legationum honorentur officiis. *A. Gentil. h. 2. c. 8. Grot. de I. B. 2. c. 18. n. 2. f.* Non aliàs magis suâ populiq; contumeliâ Tiberium Imper. indoluissè ferunt, quàm quòd Tacfarinas Africanus, desertor & prædo celeberrimus, hostium more ageret. Eò enim arrogantiae venerat, ut legatos ad Cæsarem mitteret sedemq; ultrò sibi atq; exercitum postularet aut bellum inexplicabile minitaretur. *Vid. Tacit. Annal. lib. 3. circ. f. & lib. 2. m.* Quod si tamen publicam causam nacti sunt, jura hostium legitimorum consequuntur. *Vid. Bort. h. 1b. 6. lit. a.* Exemplum sunt in Hariadeno Ahenobarbâ & Dragute famosissimis piratis, quorum alter Tunetanus Rex, alter Architalassâ Turcicus factus est. *Vid. Thuan. lib. 3. & 7.* (d) Quo enim pacto hi jure aliquo gaudeant, qui omne jus fasq; evertunt? Solent sanè hujusmodi invalores, ut autoritatem sibi ab exteris concilient, statim ad legitimè imperantes

antes decernere Legatos; à quibus tamen vix unquam rejectos legimus, quasi talium conditio & injuriæ inde profectæ videantur esse infra dignitatem publicæ iracundiæ. *Paschal. h. c. 12. circ. f.* Scilicet necessitas & usus etiam hîc jus constituunt, ut in reliquis. Nam & Alexander M. 20000. latronum legatos juxta se confidere jussit, etsi in conflictu ab istis graviter vulneratus. *Vid. Curt. 7. c. 6. pr.* Ita fugitivis è saltu Pyrenæo & prædonibus licuisse legatos mittere, si facinororum poeniteat, disertim exponit Cæsar *lib. 3. de bell. civil. post pr.* Idem factum in Imperio, cum ad tumultuantes rusticos Imperialis Senatus auctoritate missi sunt legati. *Vid. Sleidan. lib. 4. circ. f. ad ann. 1525.* Quin imò & in bellis civilibus necessitas interdum locum facit huic juri extra regulam. *A. Gentil. 2. c. 9.* Puta cum ita divisus est populus in partes quasi æquales, ut dubium sit, ab utrâ parte stet jus imperii aut, cum jure admodum controverso de regni successione duo decertant. *Grot. d. l. Add. Paschal. c. 13. pr.*

I V.

Ut legatus idoneus sit (a) quædam requisita (b) sunt communia Legato cum reliquis, qui personam publicam dignè sustinere cupiunt: quædam magis propria. Istius generis sunt (c) sexus masculinus (d) iusta ætas (e) fides (f) candor (g) prudentia (h) temperantia. (i)

(a) Sicuti Legati nomen augustum, ita munus arduum, cui excipiendò non nisi digne pectus, sustinendo non nisi magnus animus par est. Hic enim rerum maximarum arbiter; in cuius virtute lucet dignitas Principis & majestas Reipubl. universæ. Hujus item solertia & felicitas est pars, sæpe origo & cumulus salutis publicæ: ejus item socordia progignit ea mala, ultra quæ malum nullum est. *Paschal. h. c. 15. § 18. pr.* Quis itaq; non videt, non quemvis è medio sumtum mitti debere, sed è pluribus lectis unum aliquem curiosius enucleatum? *id. c. 1.* (b) Quid, inquires, quomodo hæc unquam in hominem cadent omnia? Homines sumus, non Dii! Rectè tu quidem; sed memento, non tam Legatorum has esse virtutes, quàm legationis: quin imò, si res majoris momenti, solere plures Legatos mitti, quorum alter alterius defectus suppleat. Plerumq; enim evenit, ut, quod alteri superest, alteri desit, docente Jcto in *l. 1. de contrah. emt.* quamquam ista plurium missio & alias habet commoditates. Nam frequenti legatione multus honos ei creditur deferri, qui aditur. *Paschal. c. 9.* Unde Demetrius questus dicitur de Lacedæmoniis quasi spretus, quòd unum Legatum ad se misissent; Cui Lacon, *Annon satis, si ad unum unus?* *Plutarch. d. l. in Demetr. c. 56.* Discordibus tamen collegis non carent difficultatibus hujusmodi legationes. *Vid. infr. th. 5. lit. h.* Quare prudenti consilio, ut facilius utriusq; singula gerantur ac fiant, hodie unus plerumq; mittitur; vel cum super re gravi (quæ tamen magis consulto, quàm facto opus habet) plures adhibentur, solet generis nobilitas & doctrinæ splendor conjungi; ita tamen ut eorum alter Princeps legationis sit, cæteri cohonestandi ac consultandi potissimum gratiâ comitentur. *Marsel. 2. diff. 9. f.* Enimverò incidunt sæpe tempora, cum hæc otiosè spectari nequeunt frustra q; quæritur is, qui nusquam potest reperiri. Tunc ex iis, qui sunt ad ma-

num properè adsumuntur, si non maxime idonei, saltem minime inepti; si non eximium nomen, at tolerabile. *Pasch. c. 20. pr.* Civitatibus & provinciis jure civili præscriptum, ne plures quam ternos legatos mitterent. *l. 4. §. 6. ff. b. neq;* tamen prohibitum, unum plures legationes suscipere, si & sumtus & itineris cōpendium id suaderet. *l. eundem. 16. eod.* Nunquam autem legatio decerni poterat, nisi communi omnium curialium consilio & tractatu. *l. pen. §. ult. C. eod. tit.*

C (c) Eodem jure prohibentur legationes obire (1.) debitores Reip. *l. 4. in pr. h.* non tam quod plerumq; istarum legationum gratuitum esset officium. *l. 2. §. 3. l. 6. l. 11. pr. eod. l. 2. C. eod.* adeoq; obæratī sumtus erogare difficulter possent; quàm quod ea mora solutionis Reip. summè foret dispendiosa, cum durante legatione debitum ab iis repeti nequiret. *vid. infr. th. 21. lit. e.* Diversa ratio in debitore fisci, qui legatione fungi non prohibetur. *d. l. 4. §. 2. b.* Nam quoties hunc Princeps Legatum constituit aut debitum illi condonare aut solutionem ejus differre censetur. *Paschal. c. 73.* (2) ii, quibus postulandi jus non est. *d. l. 4. §. 1.* Ergo & minores, mulieres, cœci, infames &c. *arg. l. 1. §. 3. §. seqq. de postul. l. quod attinet. 32. l. fin. de R. I.*

d (d) Obstupuit aliquando prisca Romanorum severitas & Deos consultum misit, quidnam civitati portenderet, quod mulier causam pro seipsâ dixisset in foro. *Plutarch. in Numâ. tom. 1. Vit. Parallel. c. 47.* & inde aliisq; de causis rectè constitutum, ut à virilibus officiis se abstinerent mulieres. *l. 1. §. 5. de postul. l. pen. C. de contrab. §. committ. stipul. l. 2. de R. I.* An ergo eas omnino hîc excludemus? Minime gentium. Nam sæpe in deprecationibus aut supplicationibus felicius eas adhibitas constat. *vid. Pasch. h. c. 20. circ. f. infr. th. fin. lit. e.* Adde, si factum in legatione præstandum, cui perficiendo mulier magis idonea quàm vir. *Bort. th. 5. h. lit. b.* Ita Frotho III. Dan. R. pro obtinendâ Hunnorum filiâ Gotwaram, nobilem & masculæ facundiæ fœminam, ablegavit prospero successu, quum hætenus Legati mares frustra in eo laborassent. *Saxo Grammat. Histor. Dan. lib. 5. in pr. qui eodem libro aliud quoq; legationis fœminæ exemplum habet, quamvis funesto exitu terminata.* Superioribus annis, inquit Chokier, Persarum Rex ad imperatricem Turcicam, quæ tùm sola propter filii ignaviam omnia moderabatur, misit fœminam præcipuæ nobilitatis, ratus eam commodius negotia commissa apud eundem sexum executuram, quàm si sexus diversi fuisset legatio. *h. cap. 45.* Non ita pridem Poloniæ Reginam cum Legatis Polonicis deduxit Renata de Bodek, Marischalli de Guebrian relicta vidua, à Regina Galliæ cum dignitate Legatæ ei ad hoc iter adjuncta, ut refert *Piascius in Chron. rer. singul. ad ann. 1645.*

e (e) quæ longâ rerum experienciâ subnixâ nihil tale audeat, quale ausus est multæ temeritatis parisq; crudelitatis adolescens apud *Gellium*. Is, cum Magistratum nondum ceperat, ex Asiâ Romam missus pro Legato, in lecticâ ferebatur. Ei obviam bubulcus de plebe Venusinâ per jocum, ignorans qui ferretur, rogavit, *Num mortuum ferrent?* Ubi id audivit, lecticam deponi jussit & stuppis, quibus lectica deligata erat, usq; adeo bubulcum verberari, dum animam efflaret. *lib. 10. c. 3.* Sic solent isti novitii nullâ experienciâ, multâ immodestiâ! Quid quæso Græci, dum Legatos *πρεσβεις* tanquam *πρεσβυτας*, i. e. Seniores, natu grandiores vocant, aliud innuunt, quàm in istis judicii maturitatem morumq; gravitatem requiri? *Pasch. c. 18.*

c. 18. m. Apud Chalcidenses lex erat, ne quis infra annos 50. natus Magistratum gereret vel legationem obiret. *Heraclic. in Polit.* Apud Romanos, adolescentia temeritatem veritos, leges annales ad ætatem consularem 43. annos requirebant. *Cic. Philipp. 5. Orat. 48. circ. f.* Non semper autem progressum ætatis expectari oportet, præsertim ab excellenti eximiaq; virtute. Major enim hujus, quam annorum prærogativa esse debet. Exemplis rem illustrent *Cic. d. l. A. Gentil. b. 3. c. 14. Gryphiand. conclus. 7. lit. d.* Interdum & ipsa legationis ratio juniores expolcit, quando scilicet celeritate opus est & iter longinquius. *Paschal. c. 36. pr.* In hunc finem Romani, postquam Senatus de bello Jugurthæ cum Atherbale accepisset, 3. adolescentes in Africam legaverunt, qui ambos Reges adirent & S. P. Q. R. verbis nunciarent, *Velle & censere eos, ab armis discedere: ita seq, illisq, dignum esse.* *Sallust. in bell. Jugurthin. post. pr.* At cum Jugurtha Legatis non paruisset, missi ad eundem majores natu nobiles, amplis honoribus usi & Senatus Principes; quorum auctoritatem etsi magis revereri visus fuit; vicit tamen in avido ingenio pravum consilium. *Vid. Sallust. d. l.* (f) Fidissimi enim eligendi, quibus Princeps se & Remp. permittat. Hinc jam laudatus autor, *Bocchus*, inquit, *ex omni copiâ necessariorum 5. delegit, quorum & fides cognita & ingenia validissima erant; eos ad Marium, ac dein, si placeat, Romam Legatos ire jubet, agendarum rerum & quocunq; modo belli componendi licentiam ipsis permittit. d. l. circ. f. Add. A. Gentil. b. 3. c. 11. & 24.* Præferendus itaq; indigena peregrinis; quoniam nemo homo, nisi impensè improbus sibi suisq; sciens noceat; in alienigenis autem meritissimò metuendum, ne in tantâ legationû licentiâ suum decus alienæ libidini suamq; fidem avaritiæ gratificentur. Animus enim debilis vah quàm citò inclinatur! Accedit dignitas Reip. cujus interest, hoc sciri, se civilis indultiæ non usq; adeo egenam, ut necessitate impleret externam ematq; mercenariam. *Paschal. b. c. 15. circ. pr. Chokier. c. 9.* Expedi quoq; ut in Principis obsequium sacramentum juret Legatus, quò ejus religione tantò magis ad probitatem excitetur & promptius se possit excusare, si quid non jultè rogetur. *Marsel. b. 1. dissert. 7.* Moscorum Domini hanc cautionem adhibent, ut quos in legationem mittunt, eorum carissima pignora, ut liberos ac conjuges, obsidum loco penes se retineant; in quos omnia exquisitorum suppliciorû exempla edunt, si quid illi deliquerint. *Tbuan. lib. 21. ad ann. 1558.* Maxime autem in eo fides Legati spectatur, ut ne tralatitiâ operâ & perfunctoriè, sed summa indultiâ publicam causam agat. Sanè provincialibus Scto interdictum, ne ante peractam legationem alienis aut propriis negotiis se interponant. *l. legatus 12. l. Paulus. 8. §. 2. b.* adeo ut ne libellum quidem sine Principis permisso dare possint. *l. is qui. 15. eod.* Excipitur (1.) pupillaris causa, quam etiam in legatione defendere licet. *l. si absenti. 11. §. 1. b.* (2.) injuriarum & damni. *l. legatus. 10. eod.* (3.) Si reus, modò id absq; impedimento legationis fieri possit. *l. non alias. 24. inf. l. de eo. 26. de judic.* velit excipere actionem & se defendere. *l. non distinguemus. 32. §. item si. 9. de recept. qui arbitr. l. 2. §. item si. 5. vers. sed & si. d. 1. de judic. Vid. Cujac. 22. O. 22.* Par ratio, si Legatus cum amico Præ-tore gratis consilia participet aut contractus celebret aut per alium à Principe quid postulet; tum enim neutiquam in Sctum incidit. *d. l. 8. §. 2. d. l. 12. l. 2. ff. b. de legat.* (g) Vir bonus Noster sit, cujus dicta & facta inter se content; qui neq;

suppressat verum, cum id audienti opus est scitu, neq; scienter firmet falsum aut
 in augendo sit intemperantior. Utrumq; hominis est mure inquinati. *Vid. Pasch.*
c. 54. Memorabilis est antiqua Romanorum virtus. Nam cum eorum Legati
 suscepti ad Perseum Macedoniae R. legationem in Capitolio ita renuntiarent, ut
 nullâ re magis gloriarentur, quam decepto per inducias & spem pacis Rege; se-
 niores, quibus nova hæc minus placebat sapientia, negabant se in eâ legatione
 Romanas agnoscere artes & contraria istis proferebant exempla veterum; esse
 talia versutias Punicas & calliditatem Græcam, apud quos fallere hostem, quam
 vi superare gloriosius fuerit. Vicit tamen ea pars Senatus, cui potior utilis,
 quam honesti cura erat, ut comprobaretur ista legatio. *Vid. Liv. 42. c. 47.* His
 gemini sunt mores temporum nostrorum. Parum enim suæ mentis esse censeatur
 is, cuius tam casta sint consilia, & qui ea ad tam severæ probitatis regulam diri-
 gat, querente *Paschal. h. c. 21. pr.* Sed quid dicemus de mendacio officioso, si
 nempe id agatur, ut errato ignoscatur, ultio remittatur, innocentia sublevetur?
 Deme appellationem & rem spectâ; odio amoto, quod in vocabulo est, manebit
 sola gratia rei. Hoc perfugio usus est Xenophanes, princeps ejus legationis, quæ
 à Philippo Macedone mittebatur ad Annibalem & media in præsidia Romano-
 rum inciderat. *Vid. Liv. 23. c. 33.* Aliud exemplum in Gibeonitis, qui hanc salutis
 viam sibi à necessitate monstratam cum dicerent; mendacium quidem reiectum
 h ipsis Josua exprobravit, ad miserationem verò evictus fidem datam firmavit. *lib.*
Josua. 9. vers. 3. & seqq. Adde Chokier h. c. 39. (h) ista rerum humanarum
 peritia, sive proprio usu sive lectionis historicæ adminiculo parta sit & prudentio-
 rum jugi conversatione roborata; secundum quam Nolter non solum longo pro-
 spectu advertere futura sed & negotia qualiacunq; dextrè possit explicare. Sicuti
 enim vix quippiam serui muneris ritè administraverit, qui rerum tractandarum
 est imperitus, ita multò minùs legationem, cuius laus omnis in actione consistit.
Vid. Paschal. c. 17. m. Imprudentissimè lapsi sunt Aristionis Atheniensium ty-
 ranni Legati. Nam cum gravissimâ urbs obsidione à Romanis premeretur, adeo
 ut non herbis solum, sed calcæis & utribus elixis cives vescerentur; missi à tyran-
 no quidam compotatorum, ut cum Syllâ de pace agerent, nihil salutare urbi
 proponebant, sed Theseum modò Eumolpumq; & belli Medici res gestas jacta-
 bant. Quare indignatus Sylla, *Faceffite hinc*, inquit, *præclari homines cum istis*
vestris sermonibus; non enim discendi causa huc à Romanis missus sum; sed ut
 i *defectores subigam.* *Plutarch. Vit. Parallel. tom. 2. in Syllâ. c. 27. & seq. (1)*
 quæ omnibus decorè modum imponit, seu id in animi affectibus cohibendis seu
 refrenandis corporis voluptatibus fiat. Ecquâ fronte enim Legatum, qui domi
 turpiter vixit, foràs mitemus eiq; de rebus maximis habebimus fidem? Quam
 vapulant Celtiberorû Legati, qui ad castra Romanorû adducti meridiano tempore
 nihil priùs petierunt à Prætore, quam *ut bibere sibi juberet dari*; epotis primis
 poculis iterum poposcerunt magno risu circumstantium in tam rudibus & moris
 omnis ignaris ingeniis. *Vid. Liv. 40. c. 47.* Longè impudentius se gessit Legatus
 Florentinorum ad Johannam Neapolitanam. Nam cognito Reginam viros for-
 mâ conspicuos non solitam aspernari; dum mandata exponit, tandem secretio-
 ra se cum eâ loqui velle simulabat. In secretius igitur conclave ob id deductus,
 profligati pudoris vir à Reginâ usuram corporis postulavit. At illa comi vultu,
 Num-

Numquid, ait, tibi hoc in mandatis dederunt Florentini? Abi hinc è Vestigio & huius rei mandatum affer. Attonitus hac responsione homo impurus & inverecundissimus seram libidinosa vocis poenitentiam agere cepit. *Poggius in Facetis.*

V.

Hæc vel simpliciter talia; ut Reip. utriusq; cognitio (a) fortitudo (b) eloquentia (c) vel secundum quid (d) ut eruditio (e) linguarum studium (f) solertia (g) nobilitas (h) divitiæ (i) bona corporis habitudo (k) gratia apud Admittentem. (l)

(a) Et ejus, quæ mittit & illius, quæ admittit legationem. *Bort. b. 1b. 15. lit. d.* Nam si in privatorum negotiis nemo ignarus debet esse conditionis ejus, quo cum contrahit. *l. qui cum. 19. de R. I.* quanto magis in publicis. Enimvero aliena & longinqua sine dedecore ignorare interdum possumus; nostra nobis scienda sunt, nisi foci arisq; patriis indigni habeamur. Annon à dignitate alienissimum, à Gallo Germanum, à Belgâ Hispanum res, quas inter natus & educatus est, Legatum edoceri? Primum itaq; Legati munus est, instituta, ritus, leges, privilegia Regni scire; jura, titulos & spes Coronæ sui Principis; tum usurpationes injuriasq;, quibus exteri Principatus statum inquietarunt; dein nomina situmq; provinciarum, urbium, arcium & si quid raritate inibi insigne; etiam stemmata Nobilitatis patriæ & avitum Primatis cujusq; genus, affinitates, egregia facinora & virtutes; deniq; superiorum ætatum & veteris memoriæ ordinem. *Vid. Marsel. b. 1. dissert. 29. pr.* Et si verò Reip. nostræ cognitio usu domestico hauriri, alienæ colligi peregrinatione potest: tamen experientia illa inter angustos vitæ terminos quantilla est, si ope historicâ destituatur? *A. Gentil. h. 3. c. 8.* Maturè itaq; Legatus peregrinetur in gentium monumentis, in secula præterita, in res alienas; ne impeditum se in disputatione longâ & pugnace non facilè expediat, sed hîc turpiter vacillet, illic periculose impingat in scopulos. Maturè inquit. Illum enim tum sitis enecat, qui, cum sitit, tum demum fodit puteum. *Vid. Paschal. b. c. 15. circ. f.* (b) Quamvis enim jure sic satis tutus videatur; tamen isti soli confidere, plenum periculi est. Necessum itaq;, ut quia non rarò multa secus eveniunt atq; fuerunt cogitata, invictam animi firmitudinem obtineat adversus inopina vultumq; servet imperterritum. *Alb. Gentil. h. 3. c. 12. & 18.* Masculè Germanorum Legati, cum ab Alexandro, cui gladium dono obtulerant, convivio excepti interrogarentur, *Quid maxime timerent? Nil aliud*, inquiunt, *quàm ne cælum ruat.* *Job. Aventin. lib. 1. Bojor.* Multò fortius factum Gesualdi Longobardi, qui, cum à Grimoaldo Rege missus esset, ut Beneventanis, quos Constantius Imp. obsidebat, suppetias nuntiaret; in hostium potestatem venerat. Jussus enim *aut solum mortis genus eligere aut desperata obsessis subsidia mentiri*, simulavit obsequium, ut majori fide legationem perficeret. Ducitur ad mœnia & oppidanos compellans diversâ longè oratione usus est: *advenire cum copiis Regem, parvâ adhuc morâ libertatem posse redimi.* Ad dictum ab irato hoste obtruncatus sibi mortem gloriosam, civibus salutem peperit. *Baptist. Fulgos. in Collectan. 3. c. 8.* Idem exemplum in Legato Capuano exhibet nobis *Zonaras in Basilio Imp.* (c) Hac destitutum Legatum obsecro quid hominis

minis esse dicas? *Rideo Legatum, qui patrono egeat*, inquit *S. Hieronymus* 1. epist. 16. Annon orator ab oratione, tanquam acerrimo legationis telo? annon ob eandem causam Legati olim lenones dicti? *ap. Justin. lib. 2. c. 3.* Nimirum ad res arduas unus ille ablegandus, qui sit

flos delibutus populi suadaq; medulla.

Gell. 12. c. 2. Quam absurda itaq; ratio illorum est, qui in primis Pontificatus spatiis Romam mittuntur ad id, cui nomen *obedientiae* (*vid. infr. th. 18. lit. b.*) Hi enim in conspectu Pontificis sese ostentant sicuti aereos aut marmoreos aut sicuti stipites dolatos, quibus injectae vestes. Neq; enim ipsi legationem edunt sed linguam venditariam, dum locant disertum, qui praestet ipsorum vicem. *Paschal. h. c. 15. circ. f.* Laudatur Epaminondas, quod non minus coram frequentissimo sociorum conventu oratione Lacedaemoniorum opes concusserit, quam pugna Leuctricâ.

Cornel. Nep. 15. c. 6. Laudatur Cineas, Demosthenis discipulus, quod Pyrrho Regi suo plures urbes dicendo ceperit, quam ipse Pyrrhus armis. *Plutarch. Vit. Parallel. tom. 2. in Pyrrho c. 28.* Scilicet apprimè hic curavit Legati officium, quod est, ut à legatione domum remeet saltem auctior unâ syllabâ & qui mittitur

d *Orator, redeat exorator. Add. A. Gentil. 3. c. 6. Chokier. c. 5.* (d) Has namq; supernumerarias Legati dotes non usq; adeo desiderare debemus; quanquam si cui illae accedant, ejus laudem intendi; imò & Mittentis dignitatem augeri fatendum est. *vid. Paschal. c. 16. pr.* Quis nescit, quanto ornamento Dion fuerit Dionysio? Legationes illustiores, inquit *Cornelius Nep.* per Dionem administrabantur: quas quidem ille diligenter obeundo, fideliter administrando, crudelissimum nomen tyranni suâ humanitate tegebat. 10. c. 1. (e) Non vaga illa &

e umbratica, sed solida, quæ civili sapientiæ verè subsidio sit, non oneri. *A. Gentil. 3. c. 9. & 10.* Nam qui fructuosa, non qui multa scit, sapit. *vid. Lips. 1. Politic. 10. ibiq; in Not.* A Florentinis ad Alfonso illum Arragoniæ & Neapolis prudentissimum R. missus erat Matth. Palmerius, pharmacopola quidem, sed ingenii & scientiarum cultu clarus apud suos. Cujus multifariam eruditionem dexteritati atq; eloquentiæ conjunctam Rex admiratus, interrogavit, *Quis & quo loco ap. suos esset?* req; intellectâ. *Si tales*, inquit, *Florentia pharmacopola, quales igitur Medici?* Medicæos innuens, qui in Rep. eminebant. *Marsel. 1. dissert. 24. pr.* Cæterum certarum rerum scientia accurata non utilis tantum, sed verò necessaria. Negotium enim bellicum non rectè committetur, nisi qui bello sit spectatus; ad negotia pacis prudenter legatur is, quem eximiæ pacis artes instruunt, ad disceptationes juris, qui ejus est consultissimus; ad terminandas religionis controversias homines sanctè pii & altis pectoribus. *vid. Paschal. c. 19. Add. Marsel. 1. dissert. 5.* Sanè prisca Christianorum pietas nihil quicquam putavit convenientius, quam ipsos Præsules & in arduis rerum ire deprecatores publicorum malorum; at posterioribus seculis maluerunt sanctimoniam officii abuti & potius experiri, quantum polleant concitandis turbis, quam efficaciâ precum mitigandis ferociorum animis. *vid. Paschal. d. 1. & Piccart. Academia hujus nostræ Professorum quondam celeberrimum, Observat. Histor. decad. 9. c. 6.* (f) Quantum Legati interfit, ejus gentis, quam adit, linguam callere, ipsa coelestis Sapi-

f entia ostendit. *Actor. 2. vers. 4.* Etsi enim peregrino sermone mandata exponere non debet, *vid. infr. th. 14. lit. d.* tamen expedit privatis in colloquiis eo uti, ut
animi

animi sensa eò me iùs intelligant exteri. Quod si explorator fortè quid deferre
 velit, liberiùs id faciet semotis arbitris, quàm teste interprete. *A. Gentil. h. 3. c. 7.*
 Non insubidè hodierni Turcæ, à literis quantumvis alieni & vernaculæ adeò
 observantes, ut pactum apud eos pactum non sit, nisi Turcicè scriptum; tamen,
quot linguas quis tenet, totidem illum viris æquivalere proverbio dictitant.
Marsel. 1. dissert. 27. Convenit enim cum dicto Ennii, qui tria corda habere se-
 se dicebat, quòd loqui Græcè & Oscè & Latinè sciret. *Gell. 17. c. 17.* At enim
 ancillentur splendori legationis reliqui; præ omnibus Latialis sermo Oratori no-
 stro sit apprimè cognitus, quippe qui commune quasi vinculum est, quod Euro-
 pam inter se commercio literarum jungit. *Lips. d. l. in Not.* Ecquis nescit, vi-
 ros Principes in grandiori jam ætate, cum usum viderent, assumpsisse, malè spre-
 tum aut neglectum in juventute? De Ottonibus Impp. & Augusto VII. viro Sa-
 xone id refert *Thuanus lib. 84. ad ann. 1586.* Idem insigni elogio legationem,
 ornat Polonicam, quæ ad Henricum Andium Ducem in Polonia Regem electū
 missa fuit abducendum. Nam licet illa, præter legationis Principes & plurimos
 adolescentes nobiles, 250. capitibus constiterit, ex illis tamen nullum ait sermo-
 nis Latini fuisse imperitum; plures Italicè, Germanicè & Gallicè locutos. *lib. 56.*
ad ann. 1573. (g) ut nervosè & quasi extemporali facultate ad subitaneas ob-
 jectiones possit respondere. Cui quæso non laudatum acumen Anaximenis; qui
 à civibus suis Lampfacenis ad Alexandrum M. missus, ut Regem placaret, extre-
 ma illis omnia comminantem, quòd cum Persis fecissent; cum Alexander eo vi-
 so & cognitā adventus causā conceptis verbis jurasset, *facturum se omnia contra,*
quàm ille rogasset: statim, *Hoc ergò abs te peto,* inquit, *ó Rex, ut Anaximenis*
præceptoris tui patriam funditus evertas & Lampfacenorum conjuges & li-
beros in servitutem redigas. Ita invitus ob fidem jurisjurandi Alexander Lam-
 pfacenis pepercit, dolo bono Magistrī quondam sui circumventus. *Pausan. lib. 6.*
post. m. Æquè solers Legati cujusdam Veneti responsum de dominio maris Ha-
 dratiaci memorat *Camerar. centur. 1. c. 61.* An huc referam T. Quinti Flami-
 nii Romanorum Legati? In concilio Achæorum Oratores Antiochi ingentem
 exercitus regij multitudinem cum varijs appellationibus enumerarent, *Cænaði,*
inquit, aliquando cum hospite meo carniūq; varietatem reprehendenti mihi
simulq; mirato, ubinam tot generum carnes venales invenisset? respondit ille,
Suillas omnes esse, coquendo & condimentis diversitatem istam effectam. Pro-
 inae vos etiam, *ó Achæi, nolite admirari copias Antiochi, cum hastatos, conti-*
feros, pedites auditis nominari; Syri enim hi sunt omnes armaturâ distincti.
Plutarch. Vit. Parallel. tom. 1. in T. Q. Flamin. c. 30. (h) Dici vix potest,
 quantum lumen reliquis Legati virtutibus afferat generis dignitas; imò quantum
 ipsi legationi splendorem. Hinc Romani ad accersendum Numam Pompiliū,
 quem Regem elegerant, Proculum & Volesum miserunt; quorum illum à Ro-
 manis, hunc à Sabinis electum iri fuerat opinio. *Id. d. l. in Numā. c. 9.* Et in
 Germaniā jam olim, *Tacito* teste, qui numero ac virtute comitatus eminebant,
 expetebantur legationibus & muneribus ornabantur. *de Morib. German. post. pr.*
 Non rarò Regum filios aut fratres in legationem missos legas. *Vid. Paschal. c. 18.*
circ. f. Factum & hoc Sigismundo III. Pol. R. mortuo ab Uladislao primogeni-
 to, qui per fratres 4. ad Senatum interregni tempore legatos electionem sui petiit.

Piafec. in Chron. rer. singul. ad ann. 1632. E diverso si legationes vilioribus den-
tur & negotium videtur sperni & simul ii, qui mittuntur, ludibrijs objici *Chokier*
h. c. 6. Sensit hoc chirurgus ille Ludovici XI. G. R. ad Mariam Belgarum Prin-
cipem ablegatus. Non insulse enim hæc adveniēti: *Quid sibi opus Medico, cum*
optime valeret? Res satis infirmas Ludovici, si medica manu curanda! Vid.
Marsel. 1. dissert. 11. & infr. lib. 14. lit. e. Excusat Regem *Paschalius*, diffiden-
tiâ Primorum solerter legationem homini expertæ fidei commissam asserens. *c. 20.*
circ. pr. Ita Cæsar Augustus legatos libertini generis in orchellâ vetuit confide-
re. *Suet. h. c. 44.* Quare si cuiquam spectatæ virtutis deest dignitas, & hunc
Princeps in officium legationis eligat, consultum videtur, novo eum honore ma-
ctari. Certè Christianissimos Reges haut ferè cuiquam dare legationem, quin
prius ab interioribus eum consilijs constituerint, testis est *Paschal. d. c. 18. circ.*
pr. Unde & chirurgus ille Comitis titulo dicitur fuisse donatus. *Marsel. d. l.* Est
tamen, quando præstat, eruditionis quàm nobilitatis haberi rationem. Hinc Al-
fonsus R. *Non decere*, inquebat, *quum de jure humano & divino disceptan-*
dum esset, ad Basileense Concilium mittere, qui natalibus præcellerent, sed qui
ingenio. Delegavit itaq; Ludov. Pontanū & Nicol. Siculum, Ictorum eo tempore
facile principes. *Anton. Panormit. de dict. & fact. Alfons. 2. c. 11.* quanquam
discordes illi neq; Regi neq; Concilio utiles exstiterunt. Non minùs enim occu-
pata fuit Synodus ad reconciliandos eorum animos, quàm ut Bohemos ad Ec-
clesiæ Catholicæ consensum reduceret. *Aneas Sylv. ibidem in commentar.*
i (i) In hominum enim animis omninò pluris est, quem opes honestant, quàm cui
est cum paupertate lucta. Apud Romanos capite census publica arma non com-
mittebantur, quòd nimia inopia eorum esset suspecta. *Val. Max. 2. c. 3. pr.*
Add. Gell. 16. c. 10. Neq; id injuriâ. Nam studium cujusq; strenuè sequitur,
quò trahit utilitas; studio timor it comes, timori diligentia, diligentia fides: cõ-
trà everfione rei familiaris fama præceps datur; hinc subit indiligentia, perfidia,
stupor. *Paschal. c. 15. m.* Adde, quòd, si necessitas exigat, Reip. facultatibus
suis opulenti possint succurrere, ut, dum fortè ærarii penuriâ vel Quæstorum ter-
giversatione publicus census suspenditur; nequaquam tamen legationis decorus
ordo interrumpatur. *Marsel. 1. dissert. 14.* Decet enim Legatum esse munificum,
ut splendorem officio per se illustri majorem conciliet; nihil etenim æquè obvi-
um & gratum oculis imperitæ multitudinis: & contrà nunquam faciliùs animo-
rum averfio provocatur, quàm sordibus atq; infra dignitatem parsimoniâ. Sic
tamen munificentia litabit Legatus, ut ne liberali profusione in æris alieni mole-
sta se nomina præcipitet. Minimè namq; id absq; illæsa existimatione suâ fieri
poterit. Quare majorum gentium Legati ne obæratı videantur discedere, tubis,
dum abiturıunt, proclamari jubent, *Creditoribus fore satisfaciendum. ibid. dis-*
k *fert. 15.* (k) non solum, quæ laborum, vigiliæ, inedia, algoris & æstus sit-
patiens, verum etiam, quæ decorâ sui specie latentem quandam quasi virtutis
imaginem animis spectatorum insinuet. Quia enim naturâ comparatum est, ut
exteros pleriq; haut illibenter rideant rodantq; , cavendum Reip. est, ne monstra
mittat in patriæ opprobrium. Quantum hac in re situm, docent nos sacræ lite-
ræ, quæ cæcos, claudos & reliqua naturæ adulteria sacrificandı munere fungi
posse negant. *Levit. 21. vers. 18. & seqq.* Idem docent & profanæ. Nam & Per-
sa

ſæ eodem regnò interdicere dicuntur, & Æthiopes, ut & Indi, non niſi pulcher-
 riſſimum ſolio ſublimare. *Herodot. lib. 3. Strabò lib. 15. Paſchal. h. c. 16.* è vultu ſci-
 licet & decore membrorum conjectantes, quantus illa cœleſtis habitator intras-
 ſet. Apagè igitur homines dimidiatos ab hoc munere omneſq; eos, qui ludibrio
 nati videntur. Nemini ignotum Catonis ſcōmma, quo Legatos in Bithyniam
 euntes proſecutus eſt. Nam cū unus cicatricoſi capitis vertigine, alter poda-
 grā, tertius vecordiā laboraret, graphicè *Populi Romani legationem neq; caput
 neq; pedes neq; cor habere* dixit: *Liſ. lib. 50. epitom. Plutarch. Vit. Parallel.
 tom. 1. in Caton. Maj. c. 16.* Et Leo Byzantiuſ ad Athenienſes ſeditione exa-
 gitatos legatus cū editum ſuggeſſum tumultui compellendo conſcendiſſet, ob
 itaturæ brevitatem riſu exceptuſ eſt; qui tamen illicò ceſſit in admirationem,
Quid enim ridetis, inquit, *ô Athenienſes? Scitote, uxorem mihi ſix genu at-
 tingere.* Majore oborto riſu, *Atqui*, ait, *noſ ita exiguoſ, ubi inſicem diſſenti-
 mus, Byzantium non capit.* Quo dicto ſeditionum mentes percuſit. *Id. tom.
 2. Moral. præcept. 18. gerend. Reip.* A Bononiēſib; Jacobuſ Caſtellio Jctuſ
 ad Pontificem miſſuſ fuerat ſuper rebus graviffim; dū verba facit, Pontifex
 hominiſ compendiuſ admiratuſ falſè, *ut ſe erigeret*, juſſit. Non tenuerunt
 riſuſ aſtanteſ. Ipſe ibi excidens turbatuſq; illicò à capite ad calcem,
 ne hiſcere quidem, nedū ea, quæ conceperat, proferre potuit. *Marſel 1. diſ-
 ſert. 12.* Ita & Purpuratuſ quidam Turca ad Legatuſ Hiſpanuſ, *Deerantne
 tuo Domino*, inquit, *quoſ ſine cicatricib; ad noſ miſiſſet?* at ille *Non deerant*,
 reſpondit; *ſed hæc mihi ad alta in facie vulnera, teſtiſ eſt noſtra ad Echinadaſ
 Victoria; in qua & tu certè occubiſſeſ, niſi fugā qua ſiviffeſ ſalutem.* *Chokier
 h. c. 10.* Concludamuſ, præferendam deformi commendatiorem formam, ſed
 ita demum, ſi virtuſ utriq; parè par. Satiuſ enim Legatuſ claudicare, quàm
 legationem. (i) diſplicet ſerè oratio, ſententia, reſ omniſ, cujuſ perſona diſ-
 plicet; quā ſicuti mittere non expedit; ita & meritò nominuſquam rejicitur. *Id.
 infr. tb. 17, lit. c.* Contra facile conſectuſ negotiuſ eſt, ſi ad id mittantur non
 inviſi. *Chokier c. 7.* Phocion Athenienſiſ ad Antipatruſ legatuſ cū iniquiora
 petere videretur, obtinuit. Nam Antipater, *dandum id Phocioni*, reſpondit.
Plutarch. Vit. Parallel. tom. 2. in Phocione c. 35. Plebſ Romana, quæ in Aven-
 tinuſ ſeceſſerat, alijs, quàm quos ipſe petiit, Senatuſ Legatiſ noluit reſponde-
 re. *Liſ. 3. c. 50. & ſeqq. Vid. Marſel. 1. diſſ. 20.* Eſſi autem non gratuſ rejici
 poteſt, malè tamen & contra juſ faſq; in eum exteruſ Princepſ lævit. Id acci-
 dit Abbati Boſio, Legato Gallico, qui quòd Pariſi; audaciuſ libertateſ Eccleſiæ
 Gallicanæ defendiſſet; Romæ in arce Adrianā diutiſſimè vexatuſ, veneficā, ut
 creditur, potionè vitam finivit. *Barthol. Gramond. Hiſt. Gall. lib. 1. ad ann. 1612.*

V I.

Moduſ tū ipſam legationiſ formam concernit, tū ad-
 juncta. Forma in mandato (a) conſiſtit, quod vel definituſ
 eſt (b) vel liberuſ (c) utruſq; vel in ſcripturam redactū
 vel nuncupativuſ. (d)

- a (a) Quod militi arma, gubernatori clavus, quod homini anima, hoc Legato mandatum est; sine eo Legatus non est, sed falsarius, speculator & capitis reus. *Paschal. b. c. 74.* Dupliciter autem vulgò hæc vox accipitur; vel pro scripturâ, quæ mandati facit fidem, vel pro ipsâ jussione. Hoc sensu jam nunc accipimus & definimus certam ejus sententiam, quod Princeps vel Resp. à Legato fieri vult.
- b (b) Sive restrictum, in quo certi limites, certus ordo ac modus rei gerendæ præscribitur, reliqua prudentiæ Legati committuntur. Vulgò *instructionem* vocant, veteres *commonitoria*. *Bort. b. lb. 8. lit. c. Chokier c. 31.* Dicitur etiam potest occultum, quod arcanum legationis seu Retentum curiæ, ut loquuntur, complectatur nulliq; mortalium patere debeat. *Paschal. c. 21. m. Sid. Fam. Strad. de bell. Belgic. 2. decad. 2. ad ann. 1579.* Errare autem mihi oppidò videntur, qui instructionem planè diversam à mandato judicant. Nam cum negare non possint, istâ non monitiones, sed præcepta contineri; quomodo mandatum esse negabunt? *Sid. Gryphind. b. conclus. 9. lit. a.* Pari ratione falluntur, qui formulæ istî: *cetera prudentiæ tuæ committimus* liberum inesse mandatum censent. Innuitur enim tantum, quod, cum omnes modi & occasiones rerum agendarum articulatim præscribi nequeant, possit Legatus, si facilior se via aperiat, eam sequi, quâ præscriptorum metam assequatur. Meritò enim restringit se appendix ad antecedens, cui annectitur. *Sid. Marsel. 2. dissert. 4. m.* Idem sensus de hac clausulâ, quæ non rarò apponi solet: *Si quid amplius fieri oportet, pro locorum, temporum ac personarum varietate curabis.* *Gryphind. d. l. lit. c.* Et hoc tantò magis, quod neq; in privatorum negotiis procurator generalis sive omnium bonorum ea persequi possit, quæ mandatum speciale requirant. *c. qui ad agendum. 4. § seq. de procurator. in 6. v. g. juramentum deferre, transigere, pacisci, petere in integrum restitutionem &c. d. c. 4. l. iusjurandum. 17. §. fin. de jurejur. l. mandato. 60. de procurat. Wesenbec. in paratitl. de procurator. n. 7. ibiq; Dn. Habn. in Obseruat. Trentler. Vol. 1. disp. 9. lb. 8.*
- c (c) quo certum quidem negotium injungitur, agendi autem modus omnis ab arbitrio & fide Legati est, adeo ut omnia, uti facto opus erit, peragere possit. Dari solet hujusmodi mandatum re summâ in summum discrimen adductâ; datur etiam ad longinqua negotia, quorum procuratio omnis in celeritate posita est, ne, si domi consulantur Mittentes, decreta eorum è remotis terrarum spatijs post rerum momenta afferantur. Facile quoq; perspicitur, quàm periculosè hoc mandati genus concedatur alijs, quàm his, qui quantum possunt, tantumdem sapiunt, & quicquid habent potestatis, reddituri sint optimâ fide. Unde hominem prudentem arctiùs alstringit, ac rem vehementiùs irritat, quàm si singula ordine sint ei definita. Hi enim statuti sunt termini, indoles Principis & publica voluntas, cui satisfacere arduum. Adest & salus publica, credita suæ virtuti & ingenio; adest sua fama & exultatio, præ quâ sapientibus omnia sunt vilia. *Sid. Paschal. b. c. 21. m. Marsel. 2. dissert. 4. circ. f.*
- d (d) Sæpe enim ea mandantur, quæ ne scribi quidem sine rubore possunt. Quin imò majoris momenti arcana auribus creduntur fidelius, quàm tabellis. Quicquid enim scripto consignatur, fraudi, vi & casibus obnoxium est; si intercipiatur, urgere potest, negari non potest. Frustrâ namq; impetus, frustrâ affectus colorem quærat, ubi deliberatum animum literæ fidelissimi rerum indices ostendunt. Et si autem ista mandato.

datorum ratio Reip. magis proficua; tamen ipsi Legato minus videtur utilis; non solum quod haut difficulter memoriâ excidant, sed potius, quod, si legationis eventus Mittentis voto non respondeat; Legati officium facilius possit accusari, difficulter autem defendi. Præstat itaq; occulta hæc mandata notis obscuris perscribi, de quibus *ibid. seq. lit. c.* Pertinent huc & illa mandata, quæ ne ipse, quidem Legatus oculis subijcere potest, nisi certâ lege. Hamilcar Dux Pœnorum, ut in Siciliam inopinatus appelleret, non pronuntiavit, quod proficisceretur; sed tabellas, in quibus scriptum erat, quam partem peti vellet, universis gubernatoribus dedit signatas præcepitq; ne quis legeret, nisi vi tempestatis à cursu prætoriae navis abductus. *Frontin. Stratagemat. l. c. i. pr.* Rebus in Germania superiori bello turbatis cum regias Hispanorum copias Rhenum versus duceret Ambrosius Spinola, ipse nescivit, quò tantæ moles expeditionis dirigeretur. Non licuit etenim prius Regis mandata ei resignare, quam in campis Wormationensibus delectum egisset militum. *Marsel. 2. dissert. 8. circ. pr.* Alio fine his usus est C. Marius bello Cimbrico & Teutonico. Nam ad excutiendam Gallorum & Ligorum fidem literas eis misit, quarum pars prior præcipiebat, ne interiores, quæ præsignatæ erant, ante tempus certum aperirentur; easdem postea ante diem præstitutum repetijt &, quia resignatas repererat, intellexit, hostilia agitari. *Frontin. d. l. c. 2. m. vid. Paschal. h. c. 21. m. Chokier c. 33.*

V I I.

Adjuncta sunt literæ fidei (a) charta pura, manu Mittentis signata (b) siglæ (c) habitus. (d)

(a) Frustranea omnis legatio, nisi fidem & auctoritatem inveniat. Etsi enim solo mandato illa nititur, tamen impeditur ejus fructus, si careat hoc fulcro. Quia verò id exhiberi non convenit, necessum est, aliâ viâ legationem iri probatum. In hanc rem Legatus literas fidei seu credentiæ, ut vocant (Pontificij *Facultates* appellant. *Thuan. lib. 3. ad ann. 1547.*) accipit, quarum testimonio à suspitione sinistri sit securus. *arg. can. ult. distinct. 97. Extra& comm. de election. l. 1. C. de mandat. Princip.* Non una istarum literarum solet esse formula, at sensus idem. Commendat enim Legatum Princeps eumq; audiri petit, quæ ab eodem agentur, omnium in se fidem periculumq; suscipit. *vid. Marsel. 2. dissert. 6.* Exemplaria illarum exstant in calce *Instrument. Pac. Monaster. & Osnabrug. Add. Rutger. Rulant de Commissar. part. 4. lib. 5. c. 14. n. 16. & seqq.* Maxime hic operam dandum, ne quid erretur in earum inscriptionibus circa nomen, titulos aliq; indicia dignitatum, quæ obtinet is, qui aditur. *Paschal. c. 51. in pr.* imò ne quid addatur aut detrahatur uni vel alteri, quo de adhuc controversia est. Nam si quid horum contingat, agnosci à læsâ parte non solent, adeoq; & ipsa legatio suspectari. Ante aliquot annos cum Legati Poloni & Suecici Lubecæ de componendâ pace acturi convenissent; hi tabulas istorum plenipotenciales, ut vocamus, rejecerunt, quòd in iis Poloniæ Rex contra pacta conventa (sic ajunt Sueci) Sueciæ Regem se diceret. At isti cum delictum scripturæ se emendaturos pollicerentur, in altero conventu etsi eadem literæ inscriptum quidem il-

lam titulum non dederunt ; in sigillo tamen & Regni Sueciae insignia & Regis
 Sueciae nomen aperte dicuntur prae se tulisse . Ita frustra fuit uterq; Legatorum
 congressus , quem suum hoc bellum secutum est . *Vid. Cyrisc. Thrasymach.*
de justit. armor. Suecic. in Polon. Alfonso II. Ferrariensi mortuo cum Caesar
 Atellinus agnatus (quanquam ex contubernio vilis feminae natus & propterea
 successionis tantae incapax habitus) ad litem componendam Legatum mitteret ;
 Pontifex literis acceptis ubi Ferrariensem Ducis titulos legit , Legatum a con-
 spectu suo facessere iussit neq; ad colloquium unquam admisit . *Thuan. lib. 119.*
ad ann. 1597. Ita Hispanorum Legati de induciis cum Belgio foederato acturi se-
 mel iterum q; rejecti sunt ob defectum solemnitatum , quae in literis mandatorum
 requirebantur . Erant autem huiusmodi (1) quod in papyro , non in membra-
 na conscriptum esset instrumentum . (2) quod Rex nomen suum subscribere
 non esset dignatus , uti assolet , quum ad Principes scribit iuri suo non subjectos ;
 sed superbum illum titulum substituit : *Joel Rex, Ego Rex* . (3) quod per fa-
 ctum & contemptum minusculo , non majore sigillo obsignatum esset . *Vid. Baud.*
b *de Induc. bell. Belgic. lib. 1. Meurs. ibid. lib. 5. rer. Belgic.* (b) Amplissimus
 huius rei testis *Comineus* de Legato Britanniae Ducis , qui in castris Caroli Au-
 daciis res ejus procurabat . Sed audiamus ejus verba : *Pro Duce Britanniae ade-*
rat Pro-Cancellarius, qui chartas aliquot habebat puras sui Principis sigillo co-
signatas ; cuiusmodi solent aliquando dari discedentibus Legatis ; in iisq; pro
ratione temporis & negotiorum subinde scribebat , quicquid visum esset. lib.
1. Comment. post pr. & paulo post : Biturigem & Britannum in propinquo
esse dicebat cum exercitu, conatus fidem ejus rei facere demonstratis literis,
quas ipsemet finxit in iis , quas diximus , chartis , cum tamen nihil haberet
certi. Fusius de iisdem *Marselaer* hunc in modum : *Legatis praeterea folia qua-*
dam alba seu vacua traduntur , in quorum ima parte solum nomen Principis,
qui ea dedit , continetur ; ut super iisdem epistola , promissa , pacta , apocha &
syngrapha scribi possint , prout necessitas aut res , quae praevideri nequirit , sua-
serit. Traditur quoq; sigillum , ut sic itinerum pericula & morum usus praeva-
 rat . Plerumq; dum indefinitas ac nudas ejusmodi subsignationes Legatus ac-
 cipit , peculiari apocha fatetur vel publico codici inscribit , se eos accepisse , dumq;
 jam iis usus est mittit Principi copiam eorum , quae superscripta sunt ; simul et-
 iam procurat , id annotetur in schedula , qua se eas accepisse confessus est , ut , dum
 in patriam reversus fuerit & superflua forte folia restituerit , ab obligatione
 liberetur . 2. dissertat. 4. circ. fin. (c) Sive figla , dicta quasi singula , quod
c singulariis literis sine coagmentis syllabarum continent . *Gell. 17. c. 9.* unde singu-
 larii , qui siglis scribebant ; notarii , qui notis , non literis singularibus . *Vid. Cujac.*
12. obser. fin. qui tamen alibi differentiam inter figla & notas non facit *ad l. 2. §.*
7 inf. de O. I. Nos hic quoscunq; characteres sive literarum figuras , nominum ,
 verborum , & rum indices , coercendae curiositati intercipientium adinventas si-
 gnificamus . *Vid. Paschal. h. c. 21. f.* Quamvis autem ejusmodi siglorum notis-
 jus nostrum scribi Imperator Justinianus gravi sub poena vetuerit . *Constit. 1. §.*
2. §. 22. de confirmat. ff. eo quod istarum obscuritas & malitia , ut ipse ait , legum
 interpretationi maximum afferat discrimen . *d. Constit. 1. §. 22. & §. 8. Constit. de*
ration. & method. jur. & multas per se & per suum vitium antinomias inducant
 com-

compendiosa istorum ænigmata. *Constit. de concept. ff. §. pen.* tamen insignem eorum in legationibus esse usum nemo negabit. *Vid. Marsel. 2. dissert. 42. Choetier c. 38.* Ipse Julius Cæsar, si quæ occultius ad familiares perferenda erant, per notas scripsit, sic instructo literarum ordine, ut nullum verbum effici posset quæ si quis investigare & persequi vellet, quartam elementorum literam, i. e. *d.* pro *a.* & perinde reliquas commutare necesse habebat. *Sueton. h. c. 56.* At Augustus *b.* pro *a.* *c.* pro *b.* ac deinceps eadem ratione sequentes literas ponere solius est; pro *z.* autem duplex *aa.* *Id. h. c. 88.* Exemplo etiam sunt Spartanorum scytalæ, de quibus *Plutarchum* hinc audire, non erit operæ abundantis: Cum classis aut exercitus Ducem emittunt Ephori, duo teretia ligna longitudinis & crassitiei exactè ejusdem habent. Horum unum Duci peregrè proficiscenti dant; ipsi alterum retinent. Post ubi arcanam aliquam aut magnam rem ei volunt indicare, schedam longam lori instar atq; arctam efficiunt, suam eam circumvolvunt scytalæ, ita quidem, ut nullo relicto & vacuo spatio tota scytalæ superficies eo libello integatur. Ita circumplicatâ schedâ inscribunt, quicquid visum fuerit: libellum inde scytalæ detractum seorsim ad Ducem mittunt. Is ubi accepit, scytalæ suæ (aliter enim legi nequaquam potest, literis non coherentibus sed in apices varîe disjunctis) circumligat, atq; ita curvitate istâ in rectum ordinem ligni ope restitutâ & primis cum sequentibus conjunctis circumferens oculos per circularem eum ambitum epistolam legit. Nomine autem ligni etiam ista epistola scytalæ dicitur, ut cum mensurato mensuræ nomen tribuitur. *Vit. Parallel. tom. 2. in Lysandro c. 36. Add. Gell. d. l.* Quanquam verò illiusmodi scripti-
onis latebra ad artificium summæ solertiæ perducta hodie est, invenias tamen, qui non rarò haud minori facilitate ista furtiva scripta explicant, quàm quâ sunt contexta. *Marsel. d. l.* Certè Franc. Vieta, magni nominis Mathematicus, ejusmodi secretis notis amplius 500. compositum instrumentum Hispanorum explicatus est totum; quod in eo mirari non adeo par est, quippe qui tam profundâ meditatione fuit, ut sæpe visus sit totum triduum continuum in cogitatione defixus ad mensam lucubratoriam sedere sine cibo & somno; nisi quem cubito innixus nec se loco movens ad refocillandam per intervalla naturam capiebat. *Thuan. lib. 129. fin. ad ann. 1603.* (d) Solemnis ille fuit Veteribus. Romanorum Lega-
ti, quoties mittebantur ad hostes clarigatum, stola seu veste sacrâ & inviolabili coloris ad purpuram accedentis induebantur; ferebantq; privos filices privasq; verbenas & sagmina à Prætoribus accepta, i. e. vivax è cespite germen ex arce cum suâ terrâ avulsum. *Vid. Liv. 1. c. 32. Plin. Histor. natur. 22. c. 2.* Reliquis dabatur vestis candida præter annulos aureos, præcipuè si ad gratulandum mitterentur; sicuti ad consolandum pulla exhibebatur aut ab ipsis Legatis, rerum statu ita suadente, assumebatur. *Paschal. h. c. 22. circ. f. & c. 64. m. Add. A. Gentil. 1. c. 11. & seqq. Guid. Panciroll. in reb. deperdit. de legat. ibiq; H. Salmuth. in Not.* Apud Græcos Legatorum insigne erat caduceum seu virga Mercurij. *l. sanctum. 8. §. 8. de R. D.* i. e. baculus nivibus concolor, cui lubricis amplexibus inhærebant angues 2. minimè cristati, mas & fœmina, in speciem literæ Φ posteaq; additum cornu Amaltheæ utrinq; surgens. Si licet rem hieroglyphicam interpretari; Mercurius videtur signare os suaviloquum ipsamq; dicendi facultatem piperatam & artificem; albedo ab se lecta omnia; serpentes prudentiam; uterq;

uterq; sexus felicem fecunditatem comitem testemq; pacis ; cornua Amaltheæ bona otii & altæ quietis , quæ finis est legationum. *Paschal. c. 5. Add. Gentil. l. c. 18.* Supplicantium habitus , si obsidione premerentur, antiquitus erant elatæ dextræ è pinnis protensæ, quibus pax suppliciter petebatur. *Paschal. d. c. 22.* aliàs rami oleæ vittis comiti sive lanâ obvoluti gestamen erant Oratorum supplicum. *A. Gentil. d. l. Bort. h. th. 21. lit. a.* Aliorum populorum Legati, quò significarent se adesse & nolle quicquam nec facere nec pati mali, pro caducéo partim pellem præferebant lupinam ; partim coronas & folia gestabant, ut ex Appiano & Suidâ notat *Gentil. d. l. c. 19.* Getarum Legatos citharas pulsantes advenisse, alios tibiis canentes, docet *Athenæus Deipnosoph. lib. 14. post pr.* Apud Septentrionales Legati hostium incenso igne adventum sui indicabant. *Saxo Grammat. Histor. Dan. lib. 14.* Hodie Legationis Apostolicæ insignia sunt crux argentea, quam ostentant. *Thuan. lib. 13. ad ann. 1554.* & præter armorum Reges sive *Heroldos*, uti vocant, peculiaris habitus Legatis non est. His enim paludamentum successit in locum caducæi pro munimento. Est illud vestis picta versicolor, ejus imperiî, à quo mittitur, insigniis segmentata. *Paschal. d. c. 5 m. Bort. d. l. lit. b. Vid. infr. ad th. 13. lit. e. & th. 17. lit. b.* Adducamus exemplum recentioris memoriæ ex *Gramondo*, qui de faciali seu Heroldo Gallico ad Subisium Rohanæum misso agens, *ibat*, inquit, *sago violaceo, aureis liliis variegato, bacillo ad manum liliis item distincto, serico & oblongo pileolo; stipabant è regia familiâ Nobiles 15. præmissus tubicen præsidarium ad muros militem monet &c.* *Histor. Gallic. lib. 8. & 18.* Addamus & formulam, quam habet idem Autor, cum Cæsaris Vindocinensis motus jam antè narrasset. *Ex Veteri Francorum ritu*, ait, *à faciali jussu à Rege accipit in hanc formulam:* Cæsar Vindocinensis, tibi tuisq; mando abs tuo Rege & meo, positis quamprimum armis, ut bello abstineras; si perstas, perduellis es tu & quicumq; adhæserint tibi, in quos sæviendum velut in hostes publicos. *Hæc facialis operto pro majestate officii capite, cui Vindocinensis aperto respondit. ibid. lib. 2.* Hinc cum Subisius operto capite respondere vellet, quòd ritus ignoraret; tum facialis: *Exhibe, inquit, te officio tuo, superbe homo. Siccine operto capite respondes Regi? d. lib. 8.*

V I I I.

Ante legationem curet Legatus, ut de legatione obeundâ plenius edoceatur (a) necessaria apparet (b) iter tempestivè (c) capeffat. (d)

- a (a) Priusquam Legatus in viam se dat, mandatum illi diligentissimè legendum est & relegendum atq; adeo Princeps aut apertè est interrogandus aut frequenti, quoad ejus fieri potest, congressu id electandum, quod is fortè altiùs penitusvè condidit; placidè tamen & simpliciter singula sunt roganda, ut emineat studium fidelis obsequij, non molesta & arrogans curiositas. Non contentus autem accuratis colloquiis, postulabit, quicquid id negotij est, scripto comprehendì eumq; libellum per capita distingui planè & perspicuè. Si quid subest scrupuli, suâ manu ad ea capita disertim scribat: *Quid, si hoc illudvè aut accideris aut responsum objectumvè mihi fuerit? quibus dictis, quibus factis, quo pacto*

pactō me extricabo? Quid hac sibi volunt? Nam etiam parū accipio &c. Ad singula responsiones probè notari petet. Postremò, quicquid unquam in re difficultatis latet, sedulò evolvat, ne postea Princeps mandatorum huc illuc trahat interpretationem prout libuerit, atq; ut prospera agnoscat, ita abnuat adversa. *Vid. Paschal. h. c. 21.* Sed an occultam illam instructionem authenticam, quæ nemini hominum exhibenda, domi relinquet, an secum peregrè auferet Legatus? Prius apparet consultius, ne illius amissione aut interceptione discrimen adeat; exemplar tamen sive copiam ut habeat, necesse est *Marsel. l. 2. dissert. 3. m.* Interdum hac imponitur Legato, dum post abitum longè alia mandata accipit minusq; grata; ut si fortè res mali exempli jubetur, rescissio scilicet ejus, quod perperam atq; inconsultò inceptum aut indultum esse post experientia docuit. Arduus fanè & periculosus hic honos magisq; Atheniensium similis ostracismo, quàm legationi; quo speciosè evertuntur, quos vel aversa Principum voluntas vel nimiae autoritatis suspicio vel æmulorum artes (ne quis coram gratiâ prævaleat) emanere & abesse compellunt. *Marsel. d. l. circ. f.* Ita Germanicus à Tiberio in Orientem. *Sueton. in Caligul. c. 1.* à Nerone Otto in Lusitaniam per causam legationis sepositus est. *id. in Ottone c. 3.* Et Caligula Equiti cuidam dum saltaret pantomimus, tumultuanti sine morâ ad Ptolomæum Regem in Mauritaniam codicillos suos perferre jussit; quorum exemplum erat: *Ei, quem isthuc misi, neq; boni quicquam neq; mali feceris.* *Id. h. c. 55.* Istiusmodi Legatos haut ferè minùs malevolente genio domo profectos dixerim, quàm illos, qui à Getis ad Zamolxin dæmonem legabantur. Nam hi quinto quoq; anno quempiam forte ductum mittebant cum mandatis, quæ ad deastrum perferret. Ipse manibus pedibusq; colligatis in sublime jactatus si tribus jaculis, quæ robustiores tenebant, illapsus illicò exstingueretur, fæda gens numen sibi propitium existimabat; sin minùs, in illum quævis opprobria fugebat, tanquam legatione indignum aliumque sortitò substituebat. Sic salute aut exilio nuntij æstimabatur infelicitas aut felicitas publica. *Vid. Herodot. lib. 4. post pr.* (b) ante omnia sumtus in legationem impendendos, qui *legatium* dicuntur *l. 2. in f. h. & passim.* & legatis municipalibus non semper ex publico dari solebant; quod non rarò gratuita eorum iegatio esset. *l. munerum. 18. §. legati. 12. de muner. & honor. d. l. 2. l. 6. l. 11. in pr. ff. h. l. 2. C. eod.* At nostris legationibus Princeps vel Resp. liberaliter impendia pro dignitate & officij magnitudine subministrat, ut & suppellectilē. *Bore. h. th. 22. lit. a. Gryphian. concl. 12. lit. a. Marsel. 2. dissert. 47.* Quid olim suppellectilis nomine datum Legatis Romanorum, patet ex *l. Labeo. 7. in pr. & l. 6. de suppellectil. leg.* ubi obiter notabimus in *d. pr.* rectius vulgò legi *locari*, quàm *legari*; quoniam Legati, ut & Magistratus provinciales, ne sociis oneri essent, publicè tabernacula omniaq; alia instrumenta accipiebant. *Vid. Liv. 42. c. 1. Add. A. Gentil. h. 1. c. 14.* Quid juris, si Legato viaticum suppeditatum non est & is propterea præstitutò tempore in legationem non ierit; an puniendus erit? Minimè verò. *Vid. A. Gentil. h. 2. c. fin.* quicquid etiam in utramq; partem afferat *Cicero lib. 2. de invent. c. 29.* In primis & de comitatu sollicitus sit Legatus, ut à Principe adjungantur honestioris notæ homines, quorum adjutrice operâ & sensibus alienis uti possit tanquam suis. Inter eos eminet is, quem vocant ab epistolis aut à secretis; in quo sicut & in cæteris præcipuè sincera fides

Exigitur, ne, in quarum rerum conscientiam adhibeantur, has infidâ loquacitate dissipent. Sed & reliqui familiares, non tam legationis, quam Legati ministri, singuli homines cati sint & idonei spectandis, cognoscendis, referendis iis, quæ Legatum non nescire opus est. Sæpe enim & ipsa inania investiganda, quorum ductu eatur ad seria. Laudanda eorum consuetudo, qui in Legatorum comitatu juvenes antiqui generis optimæq; spei esse volunt, ut rectius rationem expediendæ legationis addiscant adeoq; tanquam animati traduces felicius postea in utilitatem Reip. adolecant. *Vid. Paschal. h. c. 32.* Perpetuum id esse apud Venetos testatur *Marsel. 2. dissert. 9. circ. f.* Familiarium numerum prudentia Legati definit cavebitq; ne magis legionem ducat, quam legationem adeoq; turbâ quam dignitate videatur conspectior. *Paschal. c. 34. Marsel. 2. dissert. 16.* Ad legationis apparatus quoq; spectat, ut Legatus sui adventus nuntiam famam eò præmittat, quò ipse destinatur. Id confestim assequetur, si illinc Legatum, qui fortè agit in aulâ, ipse conveniat & quibus verbis efficacissimè poterit, sibi ad ipsius amicitiam aditum faciat. Ejus enim operâ futurum, ut magno legationis fructu quamprimum innotescat illis, quos aditurus est. *Paschal. c. 78. pr. (c)* Ut cætera omnia, ita quoq; tempus profectionis est in arbitrio quidem Mittentis; at statim ire, sæpe est rem conficere; tardè, eam habere derelictui. Sicuti autem in rerum angustis id necessarium, ita in legationibus officiosis, quibus amicitia inter vicinos alitur & firmatur, summè utile. Videtur enim tarditas gratulationis quasi arguere invidiam ob alienam felicitatem. Annon ridiculè gratulor illi, cujus gaudium unâ cum suo bono senescit? Idem est in consolationibus. *Vid. Paschal. c. 22. pr. & c. 64. m. Chokier c. 19.* Hinc Tiberius Iliensium legatis paulò seriùs ob mortem filii Drusi consolantibus, quasi oblitteratâ jam doloris memoriâ irridens, se quoq; respondit, *Vicem eorum dolere, quòd egregium civem Hectorem amisissent. Sueton. h. c. 52.* In reliquis negotiis, quæ moram ferre possunt, licet itinere aliquantum subsistere aut animi gratiâ aliò divertere, si tempore alieno se sciant adventuros. Ita Romanorum Legatus ad Antiochum, luctu cognito, quo Rex ex filii obitu affligebatur, ne alieno tempore incommodus obversaretur, interea prudenter Pergamum concessit, donec ab Antiocho Ephesum cum collegâ, qui ob valetudinem in viâ substiterat & jam convaluerat, accerferetur. *Lib. 35. c. 15. (d)* regiâ viâ & palâm, non occultè. Hoc enim ut intutum, ita splendidissimo legationis munere indignum. *arg. l. 2. & 5. C. de curs. public. 12, 51. Paschal. h. c. 29. in pr.* Est quidem ipso jure sic satis tutus Legatus, sed tum demum, quando pro tali agnoscitur. *Joh. Georg. Becht. de securit. th. 180.* Certè cum anno 1541. Legati Gallici ad Solimannum Imp. Turc. missi ab Hispanis, cum Padum navigarent, capti & trucidati essent; Gallo læsum jus gentium querente, Carolus V. Imp. inter cætera excepit, *furtim & occultè Legatos istos per Insubriam transivisse cum exulm comitatu, quod ipsum capitale sit ejus regionis consuetudine. Vid. Sleidan. de Stat. religion. lib. 14. pr. & f.* Idem ferè Parmensis ad Imp. querelas respondit, cum is nuncium, qui ad Ordines fœderatos Cæsaris literas perferebat, detinuisset. *Vid. Fam. Strad. de bell. Belgic. decad. 2. lib. 2. ad ann. 1579.* Satiùs itaq; testimonium fidei publicæ aut salvi cōductus per æneatores petere nec priùs se committere itineri, quam probè sibi sit cautum à Principe, per cujus ditiones iter est agendum. *Chokier h. c. 40. Bore. ib. 22.*

1. 22. lit. b. Add. Strad. d. l. lib. 4. ad ann. 1581. Et id prisco more. Nam apud Veteres, quoties quopiam mittenda legatio, pramittebantur caduceatores ad impetrandum Legatis adventum & securitatem. Vid. Paschal. c. 22. circ. f. c. 4. & 5. Quia enim Legatum esse res facti est, qualia etiam prudentissimos fallunt. l. 2. de jur. & fact. ignor. l. ult. in f. pro suo. Vid. Cujac. 5. O. 39. hinc, si Legatus in itinere ab hostibus violetur, iniquè videbitur queri, ab hostibus se hostiliter exceptum. Sibi enim imputet, qui absq; legitimis tentamentis hostile solum ingressus est. Quod si ab amicis aut non hostibus lædatur, quā quæso fronte juris gentium læsi eos accusabit? Paschal. c. 23. in pr. Interdum si de communi negotio fera gens & fallax adcunda, non solum publicā fide, sed & datis obsidibus cavendum, ne specie aliquā fraudi pramissā detineantur Legati eorumq; intuitu cogamur ad iniquas conditiones. Id. d. c. 22. f.

I X.

Petenti transitum denegari temerè non debet (a) qui dedit, non solum ab omni injuriā defendere Legatum (b) sed & si quod passus est in itinere damnum, id resarcire tenetur (c) Quid igitur, si absq; fide publicā fuerit progressus? (d)

(a) Non tam quod viarum publicarum usus juris gentium est. l. fluminum 24. in pr. de damn. infect. l. 2. §. viam. 21. Ne quid in loc. publ. quā quod inter sit hominis hominem beneficio afficere. l. servus. 7. in f. de serv. exportand. fac. l. 2. §. item Varus. 5. in f. de aq. & eq. plus. arc. & periculum, siquidem, commodè fieri potest, avertere. arg. l. scientiam. 45. pr. ad L. Aquil. l. culpā caret. 50. l. nullum. 109. de R. I. Becht. de securit. th. 23. & 55. Unde transitus innoxius denegatus iusta belli causā esse dicitur. can. fin. caus. 23. quest. 2. Quod si autem sciverit Princeps legationem sibi fraudi futuram, rectè ei impedimento est, quoniam magis nostræ, quā alii Reip. prospicere sana jubet ratio. Ex duobus enim malis minus eligendum. distinct. 13. per tot. & arg. l. minime. 35. de religiof. & sunt. funer. l. bona fides. 31. §. 1. deposit. Quæ causa est, ob quam Status Imperii Electoribus aut eorum Legatis Francosurtum ad electionem Regis Romanorum proficiscentibus etiam iis, inter quos non benè convenit, sub gravissimā pœnā saluum denegare conductum prohibentur. A. B. cap. 1. ibiq; Remelin. dissert. 2. th. 2. & seqq. (b) Eo ipso enim dum quis Legato liberum comitatum concedit, non solum securitatem à periculis tenetur præstare. arg. l. 1. §. 1. & 2. de his, qui effud. vel de fec. Sed etiam omnia jura & immunitates, quæ jure gentium illi debentur. Aliàs enim nihil proprii haberet præ reliquis, qui viarum publicarum libertate fruuntur, cum quivis Magistratus ex officio itinera tuta & secuta ab omni vi servare cogatur. arg. l. 3. de offic. Præsid. R. I. de anno 1548. §. ferner. Sandfried eod. anno circ. fin. pr. R. I. de anno 1555. §. Nach dem aber ein jeder. Ita autem privilegia alio loco commodius tractantur. Vid. infr. th. 21. Nos hinc 3. tantum ex jure nostro civili adducemus, quæ huc videntur præprimis spectare. Unum est, quod Legatis utendi cursus publici facultas concessa est. l. his tantum. 16. C. de curs. public. 12, 51. sumibus

Scilicet concedentis. l. pen. eod. Hodie Postam vocant, quæ ab illo veteri in ea differt, quod ad istum veredi per certa loca publico sumtu dispositi erant, quibus sine licentiâ Principis ne numeratâ quidem mercede privatis uti licebat. *l. 2. l. 6. l. 9. l. 11. d. t. Marsel. 2. dissert. 15. circ. f.* Antiquitatis inventum id esse probat *Herodot. lib. 8. m.* in Galliis à Ludovico XI. demum institutum tanquam rem novam & planè inusitatam *Cominatus Commentar. lib. 8.* Alterum est, quod tantum ex his speciebus, quas de locis propriis, unde conveniunt, Legati deportant, octavarii vectigal accipiant; quas vero ex Romano solo, si modò prohibitæ non sunt, ad propria deferunt, has Legati à præstatione immunes ac liberas habeant. *l. 2. Legatis. 8. C. de Vectigal. & commiss. Bort. th. 16. lit. b. Chokier c. 40. Vid. Gujac. 6. O. 28.* Species autem ad vectigal pertinentes exstant *in l. fin. §. 7. de publican. Vectig. & commiss.* at exportari prohibitæ sunt (1) res, quæ inopiam Barbarorum sublevant, ut frumentum, sales. *l. cotem. 11. d. t.* vinum, oleum aliâq; liquamina. *l. 1. C. Quæ res exportar.* (2) quæ Barbarorum animos & vires adaugent; quales ferrum tam factum, quàm infectum, cos ferro subigendo necessaria. *d. l. 11. in pr. l. 2. C. d. t. Quæ res export.* (3) aurum factum vel infectum. *Rensers Ferdinandi I. Neue Münzordnung. de anno 1559. §. Nach dem auch. R. I. de anno 1570. §. aber sonst. de anno 1571. §. und soll das verboten. de anno 1576. §. Demnach ordnen.* (4) argentum factum vel infectum. *R. I. de anno 1551. §. So haben wir uns. d. Münzordnung. d. l. d. §. aber sonst.* (5) lana in nimia copia. *Reformation. guter Policen de anno 1548. tit. Verkaufung der wullen tücher. R. I. de anno 1555. §. und nach dem. de anno 1559. §. als aber. §. 15. 6. §. auf gleichmäßige Policenordnung. de anno 1577. tit. 22.* (6) coria. *Policenordnung d. l. Enimverò etsi Dd. d. l. 8. C. de Vectigal. & commiss.* de Legatis exterarum gentium accipiunt, contrarium tamen verius puto, nimirum hos ab omni vectigalium præstatione simpliciter esse immunes. *arg. l. locatio. 9. §. fiscus. 8. de public. Vectigal. & commiss. l. omnium. 6. ibi: qui privatam degunt vitam. C. de Vectig. & commiss.* Tertium Legatorum privilegium est, quod eorum comitibus intuitu humanitatis & legationis etiam extra loca prohibita merces suas commutare aut distrahere licet, modò Legati reditum comitentur neq; diutiùs quolibet in loco hæreant. *l. mercatores. 4. C. de commerc. & mercat.* (c) modò ne id suâ culpâ sentiat. *l. quod quis. 203. de R. I. c. damnum. 86. de R. I. in 6.* sed ejus, qui securitatem itineris promisit. *arg. d. l. 1. §. 1. & 2. de his, qui effud.* Cum itaq; circa initium hujus sæculi Nuntius Apostolicus cum facultate Legati à latere ad Belgas iturus à Gallis spoliū pretiosissimæ suppellectilis perpeßus esset, nomenq; gentis & regionis violatum videretur; Rex ut dedecus amoliretur damnumq; illatum resarciret, 20000. aureorum Legato numeranda decrevit; quanquam diutiùs intra verba stetit promissum. *Marsel. 2. dissert. 15. f.* (d) Distinguenda sunt, quæ indistincta questionem turbant. Si hostis Legatus est, hostiliter; si suspecti, non amicè; si amici, humaniter tractari potest. Qui enim Legatus videri noluit, quomodo injuriâ afficietur, si vel ab amicis non eo honore, quo Legati solent, excipiat. *arg. c. scien-*

scienti. 27. de R. I. in 6. l. quamvis. 11. de in jus vocand. Quare non injustè Hen-
rici Brunsvicensis Ducis Legatus sive nuntius ad Electorem Moguntinum missus à
Philippo Hassiæ Landgravio in custodiam conjectus est, non solum quod Brunsvi-
censis consilia jam tum Protestantibus essent suspecta, sed quod ipse legatus,
aliàs probè cognitus, percontanti Landgravio *Quisnam esset?* intem-
pestivo mendacio suspicionem improbæ rei attulisset. *Vid. Sleidan. de stat.*
Relig. lib. 12. m. ad ann. 1538. Minimè pari in causâ fuit Friderici II. gloriosissi-
mi Daniæ R. ad Alexandrum Parmensem super pace inter Hispanos & Belgas
fœderatos faciendâ Legatus, Cajus Ranzovius. Etsi enim sine fide publicâ (nam
interdû è re legationis est, non Legatorum jure, sed communi omnium ditiones
alienas transire) per Ordinum fines proficiscebatur, tamen cum se præfidiariis
eorum in hostico grassantibus Legatum regium legitimè ostendisset, sanè neq; spo-
liari neq; captivus abducti debuit. Quare iustâ vindictâ incensus Rex detentas in
freto Balthico ferè 800. naves non priùs dimisit, quàm ejus iram insigni poeni-
tentiâ placarunt Belgæ damnumq; Legati solutione 30000. florenorum redeme-
runt. *Vid. Meteran. Histor. Belgic. lib. 14. ad ann. 1587.*

X.

Commodè hîc quæritur, an uxor comes ire possit legatio-
ni (a) An Legatus & alios in itinere convenire debeat (b) An
etiam aliorum præterquam Mittentis mandata suscipere (c) &
quid, si morbo impeditus legationem persequi nequeat? (d)

(a) Olim sub Tiberio in Senatu quæsitum, An quem Magistratum, cui
provincia obvenisset, uxor comitaretur? Magnis autoribus res hinc inde disce-
ptata; sed prævaluit Valer. Messallini sententia pro uxoribus causam agentis. *Vid.*
Tacit. Annal. lib. 3. m. Cui ferè astipulatur Ictus in l. 4. §. 2. *de offic. Procons.*
Eadem ferè argumenta istorum ad hunc casum nostrum non abs re trahunt.
Paschal. b. c. 33. & Marsel. 2. dissert. 18. qui pro ætate & conditione utriusque
conjugis, pro itineris distantia aut difficultate, pro negotii deniq; statu contro-
versiam hanc uxoriâ dirimunt. *Adde Chokier b. c. 45.* (b) Si in mandatis id
habet, dubitandum non est. Quod si, ejus legatio est, ipsemet hæsitavit & Le-
gatus fortuitum iter incepit, suadebit prudentia, ut obvii Principes, si amici sunt,
adeantur ac salutentur; devii & ab alienati vitentur, missis literis vel comitum a-
liquo, qui excusationis munere fungantur. Prætextus assumetur necessaria cele-
ritas, quæ negotiorum occasiones magnâ ex parte sibi vindicat. Abesse hîc de-
bet superbia eiq; individuus despectus. Neq; enim alia excusatè fiunt, si pro-
betur factum siue coloretur, quàm quæ non malignè fieri palàm est. Cæterum,
ut adire Magistratus municipales est infra dignitatem, ita minimè eos celandum,
publicè mitti, qui isthac iter facit. Ergo simul diverfiorio excepti familiares, sci-
fcitantibus paratissimè respondendum, cujus sint. Si Magistratus Legatum &
salutatione & aliis observantiæ documentis excipiunt aut saltem qualicumq; ho-
spitalitate significant bonum animum; ille expeditâ comitate & moderatione be-
nevôlentiam hanc remunerari debet. Quod si nihil istorum fit, ibi verò aut in-
scitiam & rusticitatem gentis aut odium & quod odio odiosius, contemptorem

animum advertere potest. Derisu illa & contemptu digna, hic etiam ultione.
 Quo um omnium ipse tacitus arbiter, quæ visum fuerit, alta mente reponet,
 sed non tacitus, cum legationem renunciabit, præteribit. Hæc pænè verbis *Pa-*
schal. 11. c. 30. in pr. & ut alia multa; neq; enim potui melioribus. Id quod vitio mi-
 hi verum iri non confido, si vera Imperatoris nostri sententia in *Constitut. Deo*
autore §. 6. in fin. de concept. ff. & *JCTi in l. 2. §. 2. §. 7. de O. I.* (c) Mi-
 nimè verò. Neutiquam enim decet licitumvè est, instar privati nuntij aut solli-
 citatoris ea agere, quæ mandato aut scopo legationis non conveniunt, sed dun-
 taxat propriis aut aliorum commodis. Nam cum præcipuè desideretur à Legato,
 ut asserat jura tueaturq; Majestatem illius, cujus est; nequicquam id fiet ab eo,
 qui duas induit personas inter se diversas; suus enim cuiq; locus suaq; dignitas;
 quæ si arietant, & legationes collidi necessum est & cum iis auctoritatem collaba-
 scere Mittentium. Quàm turpiter hic impegerit Magni cujusdam Regis Lega-
 tus, qui, postquam mandata haut minimi momenti honorificè apud Rudolphum
 II. Cæsarem exposuisset summaq; , uti mos est, humanitate haberetur; ineptè
 sedulus petierit, ut ex præscripto Cardinalis & Episcopi, quicquid is possideret
 feudi in Germaniâ, solemni solitoq; ritu ejus nomine sibi agnoscere liceret: rêq;
 non sine grandi existimationis suæ jacturâ tandem obtinuerit, videre est apud *Pa-*
schal. b. c. 8. & , qui cum sequitur, *Marsel. 2. dissert. 10. circ. f.* Sed annon
 uni Legato rectè diversæ legationes imponuntur? Municipales quidem simul
 uni dari posse constat. *vid. supr. th. 4. lit. b. in fin.* Verum hic alia videbitur effe-
 ratio. Nam qui adeuntur Principes, perfunctoriè secum agi putabunt, vel cer-
 tè negotium deprimi, quod quasi per transennam tractatur. Qui mittit, meritò
 timebit, ut omnia sedulo curentur, cum cuilibet magnæ legationi vix unus suffi-
 ciat; qui mittitur, nimis gravatum se procul dubio contendet adeoq; minori ala-
 critate munus obibit. Quod si eadem ferè causa apud conjunctos Principes
 expediunda, nihil impedit, quò minùs uni duæ injungantur legationes. Ita mor-
 tuo Philippo III. Hispaniæ R. Dux Arescotanus è Belgio in Galliam simulq; in
 d Hispaniam est missus ad solandam duorum R. R. orbitatem. *Marsel. d. l. pr.* (d)
 Jure civili legatus municipalis, si necessariam moram patiat, id Ordini patriæ
 suæ probare debet. *l. 2. §. 1. ff. b.* Vicarium autem alium dare non potest,
 præterquam filium. *l. 4. §. 4. l. 6. eod.* Excipitur si quis absens legationem gratu-
 itam suscipiat; nam & hic alium substituere potest. *l. 11. ff. h. l. Titio. 36. in pr. Ad*
municipal. qui tamen biennij vacationem non habet. *l. 13. b.* Quod Nostrium
 attinet, si plures in legatione sunt, quin parte Legatorum legatio perferri possit,
 dubio videtur carere; modò causa subsit eundi properè. Nam aliàs præprope-
 rè perget alter socio relicto. Semper enim suspicionibus obnoxia res est, Lega-
 tum negotij quippiam agitare seorsim à suis collegatis. Quod si officium legati-
 onis incumbit uni, qui substituendi jus non habeat, si eò perventum, unde non
 longus ad suos recursus, consulendi sunt ii, quorum interest; sin vero jam fines
 exotici transmissi & pusilla mora rem omnem pessundat, eligendus erit comitum
 honestissimus solertissimusq; cujus operâ se excuset & tempus petat prorogandū.
 Quia verò moras & impedimenta haut dubiè in crimen detorquent anxia pectora
 illorum, quorum commoda legatio respicit, v. g. si missa sit ad excutandum,
 satisfaciendum, promissorum fidem exolvendam, putantq; rem agi subdolè; ut

omnem

omnem averruncet suspicionem, rogabit mitti sibi delectos viros, quibus mandata sua edat. *Vid. Paschal. h. c. 31.* Idem censet, extremæ tandem necessitatis coactu posse Legatum alii vices suas demandare; cui rei probandæ adducit *d. l. 4. §. 4. d. l. 6. h.* in quibus vocem filii ad omnes porrigit, qui Legato propter virtutem filiorum loco sunt. Sed pace tanti Autoris dixerim, non videntur ea tanti esse, ut ne in diversum abeam. Nimia certè illa potestas sit & majori periculo, quàm commodo exposita. Si hanc fortunæ moram excludere Princeps velit, jam in antecessum permittat, ut vicarius dari possit; imò, ut amplius rebus consulat, constituat ipse. A magno Sophi Persarum R. ad Clementem VIII. cæterosq; Principes Christianos missus fuerat Legatus Ant. Scherleyns, Anglus, fœderis contra Turcam ineundi gratiâ; qui cùm Armuziæ in morbum incidisset, monuit Regem, ut alium mitteret, qui id muneris exequeretur. Misit ille Cucheinollibeag Persam, primariæ notæ virum. Quia verò interea Scherleyns cõvaluit, legationem suam nihilominus perficere aggressus est; quo factum, ut duo jam Romam venirent Legati atq; acriter de munere eodem contenderent. Pontifex Anglum rejecit (erat autem apostata) & omnem autoritatem Persæ tribuit. Conqueritur ille apud Regem; qui indignatus rem ab alio, quàm à se decissam, mox Persam revocat & Antonii fratrem substituit. *Marsel. h. 2. dissert. 9. m. ubi addit, rectius Pontificem facturum fuisse, si utrumq; in eodem negotio audisset, donec de voluntate Regis propius constitisset.* In confinibus Poloniae cùm Legatus Venetus adeò ægrotaret, ut sine dispendio vitæ progredi non posset, præmisit Secretarium & quendam suum cognatum, qui mandata sibi tradita deferrent ad Regem. Addidit & literas fidei & cogentem causam substitutionis. Ne autè eorum, quæ demandaverat, illi quicquam transgredierentur, exegit utriusq; apocham; quâ pollicebantur, se ea, quæ suscepissent, fideliter enunciaturus, ne puncto quidem immutato. *Marsel. d. l. circ. f.*

X I.

In ipsâ legatione quædam Legato observanda sunt, quæ ipsam legationis causam concernunt; quædam, quæ extra illam consistunt. (a) Istius generis sunt, ut adventum suum significet (b) admissionem petat, (c) mandata ritè exponat (d) responsionem exigat. (e)

(a) Utrobiq; ante omnia dabit operam, ut sui Principis vel Reip. dignitatem tueatur, alienam temerè ne lædat aut offendat. Si pax est, id agat, ut eam alat firmetq; bona concordie; sin bellum, ut pace finiatur & expellat mala discordie. *Paschal. h. c. 62. f.* (b) Latebras enim ignorat legatio, palam ambulat & aperto cœlo; amat agnosci, aspici, salutari. Quid quæso distant à speculatoribus, qui occultè adveniunt? *A. Gentil. 2. c. 2. Paschal. c. 29. pr.* Romæ cùm indicatum Senatui esset, specie Legatorum Illyrios speculatores adesse, Perseo Macedoniae R. autore missos, ut quid ageretur scirent; Illyrii vocati in Senatum: qui cùm se Legatos esse missos à Gentio Rege dicerent ad purganda crimina, si quæ de Rege Iffenses deferrent; quæsitum, Ecquid ita non adissent Magi-

Magistratum, ut ex instituto loca, lautia acciperent; sciretur deniq; Venisse eos & superquam rem Venissent. Hæsitantibus in responso, ut curia excederent, dictum: Responsum tanquam Legatis, ut qui adire Senatum non postulassent, dari non placuit. *Liv. 42. c. 26.* Ordinum Imperii ad Comitia Legati, ut & Principum exterorum, metatores suos præmittunt ad diversa procuranda. Est enim hæc cura Mareschallo Imperii hæreditario comissa, ut postquã maturius ad locum Comitiorum venit, hospitia in certas classes distributa Ordinibus & Legatis adsignet, foribus nomina inscribat: adeo ut eo non requisito nemini ea occupare integrum sit, etiamsi Princeps aliquis proprium ibi palatium habeat. *Vid. Bertram. de Comit. Imper. membr. 5. th. 57.* (c) Solet enim nonnunquam longius hæc differri. *Vid. Diod. Sicul. Bibliothec. histor. 16. c. 11. & 13. Chokier h. c. 17.* sed instabit hic Legatus & diligentissime eam urgebit. Si difficultatem admissionis præsentiant, quorum legatio est; non dubitant per literas petere ab illis, quorum interior est potentia apud illum, qui aditur, ut ipsorum favore facilis Legato ad Principem pateat aditus, præsertim si hic major aut validior. *Paschal. c. 36. circ. f.* Lydamis Naxiorum tyrannus, Oratores Lacedæmoniorum variâ procrastinatione ducens, cum valetudinem non satis firmam mentiretur, ut necessariâ magis causâ alloqui facultatem negaret; illi Spartanos se esse ostenderunt & Laconicè, *Non Venimus*, inquit, *cum ea colluctaturi sed collocaturi.* *Plutarch. Moral. tom. 1. in Lacon. Apophthegm. commun. circ. f.* In comitiis Imperii Statuum Legati statim Electorem Moguntinum de adventu suo certiores facere eiq; documentum mandati ostendere tenentur, ut sciat ille, qui Status præsentis sint, quiq; ad consilium vocandi. *Bertram. d. l. th. 62.* Quæritur, An civitatum Imperialium Legati etiam mandata sua in Comitibus teneantur exhibere? Et autor quidē des. ausführlichen berichts/wie es auf Reichstagen &c. c. 2. longo usu receptum esse ait, eos nullo opus habere mandato in scripturam redacto, sed simplici illorum assertioni credi. *ap. Bertram. d. l. membr. 4. th. 55.* Verum fides ejus merito in dubium vocatur propter *R. I. de anno 1545. §. dem allen nach. R. I. de anno 1546. §. diweil wir nun aber. utrinque ibi.* Darzu auch des H. Reichs Frey- und Reichs Städte ihre vollmächtige Räte und Botschaften mit vollkommener Gewalt &c. Quod si à conventibus Deputatorum ad Comitibus universalibus licet argumentari; res clara est. In illis namq; Civitatum Legati literas fidei exhibere debent. *R. I. de anno 1582. §. folgen nun obgemeldte &c. sub. lit. b.* Conventus autem ille Deputatorum in Comitibus anno 1555. primum institutus est & constitit Electoribus omnibus, Archiduce Austriæ, Episcopis Herbipolensi & Monasteriensi, Duce Baviaræ, Abbate Weingartensi, Comite Fürstenbergio, Civitatibus Imperialibus Colonien- si & Noribergensi. *R. I. d. ann. §.* So sich dann abermals. Anno 1559. additi sunt Dux Juliacensis & Landgravius Hassiæ & ipsum deputationis munus personale factum hereditarium. *R. I. d. ann. §.* Auf daß dann die illis. Anno 1570. & Episcopum Constantiensem, Regimen Circuli Burgundici, Duces Brunsvicensen & Pomeraniæ adjici placuit. *R. I. d. ann. §.* und damit solche wichtige

itaq. novissimè Ducem Saxoniae Altenburgensem, Marchionem Brande-
 burgicum Culmbacensem, Duces Meklenburgensem & Wirtembergensem, Co-
 mitem quendam è tribu Wetteravica, Civitates Imperiales Aquisgranum, U-
 berlingam, Argentoratum & Ratisbonam. R. I. de anno 1654. §. und die weil
 nach besag des Friedenschlusses. E diverticulo redeamus in viam. Interdum
 Legationis interest, admissionem differri. Sæpe enim eâ de re tantum suscipitur,
 ut tempus teratur, dum quippiam subdolè moliantur ii, quorum sunt. *Vid. ap.*
Liv. 1. c. 22. Fam. Strad. de bell. Belgic. decad. 2. lib. 4. ad ann. 1581. Paschal.
c. 37. in pr. Dur. de Pascol. in Aulic. præcept. 61. Ea fuit solertia Themistoclis in
 moris nestendis, dum Athenæ muro & munimentis starent. *Vid. Cornel. Nep. 2.*
c. 6. & 7. Plutarch. Vit. Parallel. tom. 1. in Themistocle. c. 33. Haut minùs cal-
 lidè Cyneas à Pyrrho de pace Romam legatus non statim adeundi Senatus diem
 petiit; sed aliàs aliud cavando moratur, potentum ædes circumiit eosq; ut & eo-
 rum conjuges tam verbis quàm muneribus tentavit, si posset privata largitate
 pacem emere publicam. *Zonar. 2. Annal. Plutarch. d. l. tom. 2. in Pyrrho c. 39.*
 Sigismundo III. Pol. R. defuncto cum ad Comititia interregni Imperatoris & Sue-
 cicus Legatus venissent, & hic tempore prior petita admissione proximo die audi-
 endus esset; quo Cæsareus advenerat; grave dubium, inquit Autor, occurrebat,
 quomodo prior Imperatorius, qui eodem die audientiam quoq; petebat, admit-
 tendus esset; cum Suecus, jam præmonitus de audientia, citra injuriam ad alium
 diem rejici vel uterq; eodem die excipi non posset. Sed opportunè accidit, quòd
 Suecus eo die morbo podagræ correptus ipsemet rogavit, ut prorogaretur sibi tẽ-
 pus. *Vid. Piasec. in Chronic. rer. singular. ad ann. 1632.* Crediderim colore
 illo quæsito Legatum prudenter obviam ivisse injuriæ, ne videretur coactus ma-
 gis quàm sponte concessisse, quod procul dubio Cæsareus obtinisset. (d) Quæ
 hic requirantur, postea videbimus. *ib. 13.* Tantùm id hoc loco subjungemus,
 infra dignitatem illustrioris legationis esse, cum alio, quàm cum ipso Principe,
 ad quem itur est, arcana primùm communicare. Hinc & mandatis sæpe adjici-
 tur, *ne alteri, quàm ipsi Principi ea promantur.* Quapropter Matth. Langium,
 Episc. Gurcensem Maximiliani I. Imp. Oratorem accepimus, cum ad Julium II.
 P. M. missus esset, noluisse 3. illis Cardinalibus, quibus Pontifex negotium tra-
 ctandum injunxerat, quid in mandatis haberet, aperire; cunctq; illi indignati mi-
 nistros tres, ut rem peragerent, ad Legatum misissent, ipsi totidem è suis ad eos
 remissi. *Mursel. 2. dissert. 31. circ. pr.* Idem memorabili exemplo Florentini o-
 stenderunt. Miserant illi Genuam ad Maximilianum I. Legatos urbem Pisani-
 quæ tùm belli Italici causa erat, repetitum. Imperator discedens Legatum Pon-
 tificium, qui aderat, substituit; hic Lud. Sfortiam Ducem Mediolanensem. Per-
 gunt illuc Legati, misso tamen ad suos nuntio eorum, quæ acta erant. Ubi Me-
 diolanum pervenere, mandata Florentiâ accipiunt, *nil de eo negotio cum Du-*
ce agerent, sed subito domum redirent. Ad colloquium verò solemne, quod
 interea jam antè petierant, à Sfortiâ vocati veniant & præter expectationem
 omnium orationem meris officiorum deliciis implent. *Facere se non potuisse,*
quin, dum vicini essent, desiderato sese ejus conspectui sisterent, manus osculum,
benevolentis testimonium à Rep. suâ ferrent. Miratus ille obsequia otiosa hu-

manitatis, altumq; de Pisâ silentium esse, sciscitatus est, quid responsi à Cesare accepissent? Responderunt, se publico patriâ ritu ac lege prohiberi, ne cui, nisi ad quem missi essent, mandata aperirent. Dux turbator, Vos autem, inquit, si, quod responsum ad me Cesar dedit, depromsero, annon audietis? Aures, inquit, nostra in alienâ potestate sunt; in nostrâ non est sermo alienus. Hic ille, mentem igitur Caesaris meo vobis responso aperiam; quod tamen ut fiat, omnino necessum est, ut, quid ab illo petatum idistis, prius referatis. Tum Legati iisdem verbis, se patriâ lege, ne id faciant, impediri; sed & superfluum esse, cum haut dubiè petitionem illi Cesar indicaverit, cui responsum commisisset, se extra locum ac tempus Legatos non esse. Et sic abierunt veriùs, quàm dimissi sunt. *Marsel. 2. dissert. 10. m.* Cæterum, quæ dixi, duplicem hîc distinctionem recipiunt. Neq; enim læditur legatio, si propter morbum aliudvè iustum impedimentum admitti non potest aut si semel admissa uberius audienda delegatur uni aut duobus pluribusvè, qui rem Principi referant aut Senatui. *Vid. Paschal. c. 36. f. Marsel. 2. dissert. 3.* Deinde rectè admittitur legatio à successore ejus, ad quæ destinata fuit, modò ne magis ipsius decessoris personam concernat, quàm jus. *Vid. Paschal. c. 35. & 37. f.* (e) Quid enim renunciabit inprimis Hero suo, nisi responsum Admittentis? Neq; enim aliter certus esse potest de ejus voluntate. Sicuti autem Principes in autoramentum dignitatis suæ solent responsiones differre; ita Legatus rectè studebit tarditatem istam frequenti interpellatione expugnare, etiam importuniùs, si res ita exigat. Docemur id illustribus exemplis, quæ habent in Legatis Gallicis adversus ipsum Pontificem M. *Thuanus in Commentar. de Vit. suâ. lib. 1. & Historia de Minister. Card. Richel. ad ann. 1624. l. c. 16.* Si & tùm videbitur frustrâ esse, non prius discedet, quàm quid facto sit opus, à Domino fuerit edoctus. *Bort. h. lib. 13. lit. 6. Gryphind. conclus. 11. lit. c.* Sunt tamen legationes, quæ responsione dignæ non judicantur neq; aded opus habent. Nam faciales sive Heroldi, sicuti in exponendis mandatis nihil addere de suo tenentur, sed illa ipsissima verba pronunciare, quæ ipsis injuncta sunt; ita neq; responsum alicujus morari, sed illied redire. *Vid. Paschal. c. 4. m.* Henricus IV. G. R. miserat præconem ad Artesios & Hanuonios, qui, ut rebus suis consulerent, eos moneret; Regem etenim bellum Hispano denunciaturum, cujus mole omnium primi, tanquam Gallis viciniores, affligerentur. Re ad Ernestum Pro-ducem delatâ cum hi peterent præscribi, quid nuntio illi responsi darent; responsum: darent pro arbitrio, sed ne id Regiæ Majestati fraudi esset. Itaq; renunciarunt: *Er solte seinem wirtz bezahlen und hingehen / Sie hetten noch eins noch anders zu antworten. Metteran. Histor. Belgic. lib. 17. ad ann. 1594.* Audebo hîc læsi juris gentium accusare, qui prius inferunt bellum, quàm indicunt. *arg. l. hostes. 118. de V. S. l. hostes. 24. de captiv. & postlim. revers.* Adjungam præter Jctos nostros testem omni exceptione majorem. Ita enim eloquentiæ parens: Nullum bellum justum, nisi quod denunciatum antè sit & indictum. *lib. 1. Offic. c. 11. Vid. Grot. de I. B. lib. 3. c. 3. n. 5. & seqq.*

X I I.

In admissione (a) spectabit ante omnia, ut ne accedat præ-

præproperè (b) nec præpofterè (c) sed decorè (d) & cum habi-
tu rei accommodo . (e)

(a) Duplex hæc; alia officiosa, quam publicam; alia negotiosa, quam
privatam appellamus. Publicè admitti Legatus solet salutationis duntaxat causâ &
litterarum fidei exhibendarum; idq; vel subito & ex ipsâ viâ, vel mox, ubi pulve-
rem lutumq; excusserit, lassitudinem exuerit. Admissionis hujus tempus ab Au-
licorum aliquo præcipuo solet indicari. Privata sicuti non tantis solemnitatibus,
ita verò majoribus rerum momentis peragitur. *vid. Marsel. 2. dissert. 31. pr.*

(b) Nam cum magis modestiâ & comitate admissionem mereri debeat Legatus
(præsertim si negotium cum potentiore) quam per ministros aut codicillos im-
modestè eam flagitare; civilitatis est, imò & dignitatis res, non prius accedere,
quam accersitum. Tempore interregni in Polonia; ait *Piasectus*, cum Legati
Brandenburgici circulum confessus equestris (nam fiduciariorum Principum Lega-
tis non datur æqualis honos pleni concilii, sed separatim à Senatu & Equitibus
audiuntur) introissent, & verò infestis & odiosis excepti clamoribus non sine
gravi indignatione retrocedere essent coacti; plurimos sanè Senatorum contem-
tus ille ægrè habuit, non improbata tamen excusatio Mareschalli equestris, cau-
sam in adventum intemptivum Legatorum, antequam accirentur, rejicientis.
in Chron. rer. singular. ad ann. 1632. Non reticenda hic Fr. Marchesii soler-
tia. Hic à Genuatibus ad Galeatium Mediolanensem missus pro libertate patriæ
eum alloquium non impetraret; vas plenum basilicæ herbæ muneris loco Duci
jussit offerri. Ille, quia minimè otiosum aut ineptum esse hominem noverat, sta-
tim accersiri jussit causamq; missæ herbæ sciscitatus est. Tum Marchesius, *Ge-
nuensium*, inquit, *Orator adsum & cum in istâ urbe natus atq; educatus civium*
meorum ingenia explorata habeam, volui ea tibi velut in imagine representa-
re, ut sic etiam à muto & absente, quæ haberem dicere, intelligeres. Etenim
illorum natura basilicæ persimilis est, quæ leviter contacta suavem odorem fun-
dit, gravius attrita scorpiones procreat. Motus hoc invento Dux & voto Le-
gatum & civitatem libertatè frui passus est. *Fulgos. in Collectan. 8. c. 10. Historiæ*
de Minister. Card. Richel. d. l.

(c) Antequam enim à Principe admittus sit,
neminem prorsus adeat visatq; , quippe nemini honoris causâ obnoxius, quem
à Principe ordiri & tum demum in alios derivare debet. Secus si fecerit, legati-
onis splendorem videtur obfuscare. *Marsel. d. l.* imò sæpius deperdere. Quæ-
rebantur Athenienses super pacificatione cum Lacedæmonis inenudâ, quibus
Nicias favebat, Alcibiades ejus odio erat infensus & apud populum calumnia-
batur. Commodum advenerunt Spartanorum Legati cum plenâ potestate, in
omnibus populo Atheniensium gratificaturi; quos cum excepisset Senatus, ac
postridiè concio populi esset futura, veritus Alcibiades, ne suum consilium de pace
turbanda retrò caderet, tantum perfecit, ut Legati cum ipso colloquerentur. Ut
convenire: *Quid agitis*, inquit, *Spartani? oblitinè estis, Senatum semper mo-*
deratum se & humanum his, qui cum ipso agunt, præbere; populi autem ma-
gnos esse spiritus magnarumq; rerum cupiditatem? Et nunc si omnia in vestrâ
esse potestate dicetis, imperabunt vobis cogentq;, ut ex ipsorum agatis sententiâ.
Agite, missio imprudenti isto proposito, si aquos habere vultis Athenienses, dissi-

emulate liberam statuendi potestatem; ego in gratiam Vestrae urbis operam me-
am vobis addico. Hæc cum jurejurando confirmasset, à Niciâ prorsus abalie-
 natos suos fecit, hominis prudentiam admirantes. Postridie ubi convenit popu-
 lus, ingressos Legatos admodum humaniter interrogavit, *quibusnam conditioni-*
bus venissent? Cum respondissent, *se non cum plenâ potestate venisse,* Senatu
 eorum, quæ dicebant, teste confestim advocato, maledictis eos incessit, infidos
 & inconstantes vocans, populumq; movit, ne fidem haberent hominibus tam a-
 pertè mentientibus & qui nihil sani actum dictumve venissent. Perturbatis, uti
 par erat, Legatis & Niciâ, qui nihil quod diceret habebat, dolore miraculoq; rei
 ob inconstantiam illorum percussus, Alcibiades dux adversus Lacedæmonios cō-
 stitutus est. *Vid. Plutarch. Vit. Parallel. tom. 1. in Alcibiade c. 23. & 24. & tom.*
2. in Niciâ. c. 21. Longè majorem errat errorem, qui in causâ publicâ non ad-
 missus, extra illam tanquam privatus admitti sultinet. Paulus V. P. M. in da-
 mnosâ illâ cum Venetis digladiatione, cum lis adhuc intra verba staret, Orato-
 rem eorum admittere recusarat, veritus ne nimîâ oris libertate adversus edicta
 sua insurgeret; per ceremoniarum autem Magistrum sæpius indicaverat, *ad con-*
gressum aditum patere, sed ut privato. Verùm constanter Venetus, *Nescire se,*
quomodo personam, quæ Principem suum referret, cuius mandata deferret, pos-
set exuere. *Marsel. d. dissert. 31.* Eadem ratione Lud. Gonzaga Nivernius, ab
 Henrico IV. G. R. ad Clementem VIII. missus pro abolitione censuræ, quâ Rex
 tanquam hæreticus à Sixto V. notatus fuerat, maluit Pontifice insalutato disce-
 dere, quàm non in Regis negotio audiri. Unde postmodum poenientiâ ductus
 Pontifex, prævalente jam Regis fortunâ, libenter, frementibus licet Hispanis, in
 eam consensit. Ad implorandam autem in tantæ molis negotio explicando Dei
 Opt. Max. gratiam 40. horarum preces passim Romæ indixerat; ipse cum totâ
 familiâ iterum iterumq; nudis pedibus ex ædibus Quirinalibus sub auroram ad
 S. Mariæ ivit & post longam orationem sacrum celebrans & nudis, ut venerat,
 pedibus, demisso capite flens neq; benedictionem occurrentibus impertiens ad
 palatium reversus est. In ipso absolutionis actu dum 50. Psalmus recitabatur, ad
 singulos versiculos Pontifex virgulâ, quasi vindictâ, leviter supplices Regis pro-
 curatores tangebatur & demum autoritate Omnipotentis Dei & B. B. Apostolorum
 Petri & Pauli & suâ Regem à vinculo excommunicationis absolvebat. *Thuan. lib.*
d *113. an. ann. 1595.* (d) Ad illius enim Majestatem, qui aditur, maximè perti-
 net, ita se componere in modestiam & venerationem, ut non contemtor appare-
 at, sed utriusq; rei seriæ curator & illius cultor, quicum ipsi res est. Singulari ex-
 emplo continetur, cuius non aliud simile facile reperias, quod habet *Livius* in
 Chalcidensium Legatis, Prætoris Romani superbiam, avaritiam & crudelitatem
 accusantibus. *Horum legatio,* inquit, *ipso introitu, ob id, quod Miccion prin-*
ceps eorum pedibus captus lecticâ est introductus, ultima necessitatis extemplo vi-
sa res: in quâ ita affecto excusatio valetudinis aut ne ipsi quidem petenda vi-
sa foret aut data petenti non esset. Cum, sibi nihil vixi reliquum præterquam
 linguam ad deplorandas patriæ suæ calamitates, præfatus esset, exposuit *Ec.*
43. c. 7. Sed quid, si aliter Legatus admitti non possit, quàm si serviliter se ad
 pedes Admittentis abjiciat, ut hodie apud Imp. Turcicum fieri dicitur. *Vid. infr.*
ib. 18. lit. c. Sanè ab Hispaniâ nunquam projectæ istius submissionis causâ Por-
 tam

ram istam Ottomanicam legatione decorari, prodit *Marsel. 1. dissert. 20. in voce Constantinopoli.* qui tamen sui immemor alibi solemnissimæ illi Mahometis III. circumcisioni Legatum Hispanicum interfuisse & Gallo prælatum asserit, 2. *dissert. 32. pr.* At qui illius amicitia eget Princeps, vel dignitatem legationis suæ barbaro fastui patietur submitti aut potius abstinere volet Legatum congressu superbiæ tam dementis, si per internuntios prætextu verisimilis impedimenti aut scripto negotium poterit expediri. *Paschal. c. 37. m.* Elogium meretur animosa Cononis Atheniensis virtus, qui licet exul, tamen aspectu se & colloquio Artaxerxis prohibuit & memor suæ libertatis Reip., in quâ natus erat; maluit per literas & internuntios agere cum Rege, quàm mores suos subdere in Persicam servitutem. *Cornel. Nep. 9. c. 3.* Maluit Themistocles servire temporis & potius Regi supplicando animum ejus coram explorare, quàm per dubiam internuntiorum fidem. *Vid. Plutarch. Vit. Parallel. rom. 1. in Themistocle c. 46. & seqq.* Solertiùs fortè Ismenias Thebanorum Legatus cum ad regem duci se jussisset, ut fuit in conspectu, annulum sibi è digito detractum clanculùm abiecit ad ejus pedes eumq; inclinatus continuò sustulit specie adorantis. *Vid. Plutarch. d. l. rom. 3. in Artaxerx. c. 32. Elian. Var. Histor. lib. 1. m.* Nimirum pluribus diis unâ hostiâ litare voluit, & legationis dignitati & libertati patriæ. An ritè fecerit, in medio relinquo. Neq; enim tantum erat intertrimentum annuli, quàm dignitatis, quæ ab inclinato Legato haut dubie fuit inclinata. *Paschal. c. 37. circ. f.* Ad exemplum prisce magnitudinis Hugo Cæsariensis, Eques Gallus, ab Almarico Hierosolymarum R. Legatus ad Eladeorum, Calypham Cartarum urbis, ut adversus Calypham Baladensem cum eo fœdus iniret; cum è more datâ utrinque dextrâ res stabilienda esset; ut vidit Calypham non dignari eum dextræ suæ contactu, quasi fas non esset, eam ab homine contingi, qui diversa coleret sacra: denunciavit se infectis rebus inde abiturum, nisi Calypha eo modo, quo ipse Almarici Regis nomine, dextrâ datâ ac jurejurando fœdus sanciret. Coactus igitur, cum ita rerum necessitas urgeret, Calypha dextram Hugoni, sed sericeo velatam panno, porrexit; contingere autem eam Hugo abnuvit, nisi cum ipse nudam porrigeret dextram, nuda etiam a Calyphâ porrigeretur; quod tandem Legati gravitas extorsit. *Baptist. Fulgos. in Collectan. 6. c. 4.* (e) Re enim nostrâ publicâ ancipiti aut de suetâ felicitate exturbatâ, prudenter componet se ad modestiam eumq; habitum, qui rebus convenientissimus. *Vid. Paschal. c. 45.* Hæc virtus conspectissima in Rhodiorum Legatis. Nam cum primò in veste candidâ visi essent, quod & gratulantes decebat; & si sordidam vestem habuissent, lugentium Persei (cui clanculùm adhæserant) casum præbere speciem poterant: postquam à Consule consulti Patres, stantibus in comitio Legatis an locum, lautia Senatûq; darent, nullum hospitale jus in iis servandum censuerunt. Egressus è Curia Consul, cum Rhodii gratulatum se de victoriâ purgatumq; civitatis crimina dicentes venisse, petissent, ut Senatus sibi daretur, pronunciat, Sociis & amicis & alia comiter atq; hospitaliter prestare Romanos & Senatû dare consueisse; Rhodios non ita meritos eo bello, ut amicorum sociorum numero habendi sint. His auditis prostraverunt se omnes humi, Consulemq; & cunctos, qui aderant, orantes, ne nova falsaq; crimina plus obesse Rhodiis æquum censerent, quàm merita antiqua, quorum ipsi testes essent; extemplo ve-

iste sordidâ sumtâ domos Principum cum precibus ac lacrymis circumibant orantes, ut prius cognoscerent causam, quam condemnarentur. Itaq; postea in Senatum introducti secundum lamentabilem orationem universi rursus prociderunt ramosq; oleæ supplices jactantes tandem excitati curiâ excesserunt. Responsum ita redditum est, ut nec hostes fierent, nec socii permanerent, uti refert *Livius* 45. c. 20. 21. & 25. *Idem* de Legatis Alexandrinis Ptolomæi & Cleopatæ Regû de Antiocho querentibus, qui obsidione ipsam Alexandriam tenebat, *Sordidati*, inquit, *barbâ & capillo promisso cum ramis oleæ ingressi curiam procubuerunt; & oratio quàm habitus fuit miserabilior.* 44. c. 19.

X I I I.

Exponi mandata (a) debent in publico (b) moderatè (c) intrepidè (d) fideliter (e) prudenter. (f)

- a** (a) Ita ut reverentiæ honos more patrio Admittenti exhibeatur. Si caput operiri iussus Legatus sermonem orditur, dum suum vel adeundum Principem deinceps alloquendo nominat, venerationis aliquod obsequium rectè exhibet. Certè dum illustrior, inquit *Marselaer*, Legatus nuper ad Regem (Hispaniæ) introductus esset & præstitâ salutatione caput licet injussus protinus contexisset, ita fari aggressurus, Rex obiter interfatus, *Numquid tu Regni tui Magnus es?* inquit. *Sum* ait, sed detecto capite, Legatus. Tum Rex, *Benè; apparet: caput contege & prosequere.* 2. dissertat. 31. f. Peculiaris Tatarorum ritus in exponendis mandatis apud *Thuanum* lib. 72. f. ad ann. 1580. sed explicatior apud eundem his verbis: *Tatarorum Legati in dextrum genu & manum dextram primùm incumbentes cum ad Regem Polon. Sigismundum venerabundi accessissent eodemq; ritu repetito extremam pallii oram osculati essent, inde regredientes utroque genu nixi mandata sua exponunt.* lib. 100. ad ann. 1591.
- b** (b) ad eum, ad quem legatio destinata. *Vid. supr. rh. 11. lit. d.* Quia verò interdum illi, qui eâ adeuntur, illam edi publicè non injuriâ prohibent, cum ab illis venit, quorum autoritas & promissorum fortè magnitudo aut militem aut circumfusam multitudinem quaterere possint (uti hac de causâ sapiens licet infelix fuit cautio Consiliariorum *Ezechiaë*. 2. Reg. 18. Vers. 26.) tum sanè Legati non sit tanta confidentia, ut non admissus in publico à Principe aut Senatu studia plebis tentare audeat. Quod si tamen in statu populari existimet, se ea multitudinè persuadere posse, quæ Primorum malignitas & avaritia deneganda & impugnanda suscepit, sagaciter eam occasionem captandam, docet *Paschalius* c. 44. f. ubi addit, *se id ipsum aliquando in Rhodiâ usurpassè adversus paucos, qui ibi Remp. questui haberent & ludificatui.*
- c** (c) Timidè loqui vitium est causæ vel auctoritati Principis sui diffidentium; tumidè vanorum & imprudentium; modestia decora in dicendo semper securior. Aberit itaq; omne calumniandi & conviciandi studium, aberit omnis atrocitas & immodestia verborum, quæ calumniæ proxima. Neq; enim istiusmodi licentiam ulla libertas aut dignitas permittit. *A. Gentil.* 2. c. 20. Talis illa fuit Rhodiorum legatio de pace cum Romanis & Perseo componenda. Nam ita *Livius* inter alia: Rhodii superbe commemoratis erga populum Romanum beneficiis & quanta ejus belli incommoda sentirent, tandem

adj.

adjecerunt: cum id ultra pati non possent, Legatos alios ad Persæ in Macedonia misisse, qui ei denunciarent, Rhodiis placere pacem cum componere cum Romanis: se Romanæ eadem nunciatum missos, per quos stetisset, quod minus belli finis fieret, adversus eos, quid sibi faciendum esset, Rhodios consideraturos esse. addit: Ne nunc quidem hac sine indignatione legi audiri posse certum habeo; inde existimari potest, qui habitus animorum audientibus ea Patribus fuerit. 44. c. 14. Hanc proterviam alii postea Rhodiorum Legati, de quibus *supr. th. preced. in f.* ita excusant; cum dicerent Verba tumidiora Legati offensionem aurium, non perniciem civitatis meruisse. *Liv. 45. c. 24.* Illyriorum Regina Teuca cum à Romanorum Legatis interpellata, ut subditos à piraticâ cohiberet, respondisset, Mare liberum, non Romanorum esse, proindeq; ex eo & in eo fructum decerpere, piscari & prædari suorum jure & consuetudine esse receptum; ceterum curaturam se, ut nulla publicè Romanis injuria fiat, qua privatim ne fieret, suis edictis decerni, impediri non posse: tum unus è Legatis ætate junior, intrepidè quidem magnanimum responsum, sed non pro tempore reddidit, At nobis, inquit, mos & jus est, privatas injurias publicè ulcisci, ideoq; nisi iste apud vos mos cesset, curabimus profectò, ut non longè post regias consuetudines istas cogaris emendare & nostras suscipere. Ad hæc Regina muliebri ingenio eò iracundiæ prorupit, ut calcato jure gentium, cum Legati discederent, miserit post eos, qui juniorem illum autorem ejusmodi verborum obtruncarent. *Polyb. lib. 2. circ. pr. Vid. Marsel. l. dissert. 33. f. & 2. dissert. 33.* (d) Si afferenda legationis magnitudo, meritis quæsitæ. *Paschal. c. 39. m.* En cothurnum bellatoris! Appius Claudius à Lucullo ad Tigranem missus Mithridate devicto, ut venit coram, Missu Luculli huc advenio, inquit, ut Mithridatem abducam ejus triumpho debitum; alioquin indico tibi bellum. Cui Tigranes, tametsi conatus fuerat hilari vultu simulatoq; risu legationem audire, non absq; indignatione respondit, se Mithridatem non traditurum & si Romani bellum intulissent, defensurum. Offendebatur enim libertate sermonis, quippe qui 25. demum (tot enim annis regnū tenuit, siquidē vi & libidine omnia agere regnare est,) anno liberā vocē audivisset, teste *Plutarcho Vit. Parallel. tom. 2. in Lucullo c. 44.* Sic Romanus tergiversantes Pœnos aggressus, sinu è togâ facto, Hic, inquit, vobis bellum pacemq; portamus; utrum placet, sumite. Sub hanc vocem non minùs ferociter, daret, utrum vellet, succlamatum est. Cumq; is excussò in mediâ curiâ togæ gremio non sine horrore, quasi planè id in sinu ferret, bellum se effundere, dixisset, Accipere se alacri vultu, omnes responderunt, & quibus accepissent animis, eisdem se gesturos. *Polyb. lib. 3. m. Liv. 21. c. 18.* Ad eosdem missus Legatus Q. Mutius, cum essent duæ tesserae positæ, una pacis, altera belli, arbitrio sibi dato, utram vellet, referret Romanam; utramq; sustulit & ait: Carthaginienses petere debere, utram mallent accipere. *l. 2. §. fuit. 37. de O. I.* Eccui ignotus scipio Popilii, qui Antiochum Asiæ Regem terruit. *Vid. Val. Max. 6. c. 4. n. 3. Justin. 34. c. 3. Liv. 45. c. 12.* & gladius ille Cornelii, qui Senatum Romanum. *Vid. Suet. in Augusto c. 26.* Eadem magnanimitate Hispaniæ R. Legatus cum pertinaciùs agendo iram Excipientis adeò provocasset, ut ille capitis supplicium minaretur, At caput istud, inquit, plus tibi adversabitur mortuum, quàm vivum. *Marsel. l. dissert. 33. circ. f.* Alia exempla *vid. ap. Plutarch. Vit. Parallel. tom. 2. in Ma-*

rio

zio c. 39. *Saxon. Grammat. Histor. Dan. lib. 4. A. Gentil. b. 1. c. 18. § 2. c. 20.*
Et hanc oris libertatem tantum abest, ut ægè ferant ingenui Principes, ut non
rarò fidelitatem hanc alieni Imperii muneribus colant. Alexander sanè M. uni
ex oblesarum urbium Legatis propterea Principatum suæ civitatis dedit. *Plu-
tarch. d. l. in Alexandro. c. 102.* Wernundus verò Dania R. Slesvicensi Lega-
to ingentem aureum scyphum. *Sax. Grammat. d. l. Vid. infr. lib. 17. lit. b. fin.*

e (e) Si oratio non est permilla arbitrio Legati, sed eam iisdem verbis perage-
re tenetur; quibus accipit, nullà augendi licentiã, nullà minuendi. Sæpius tamè
huiusmodi formulæ, præsertim si minaces sunt & odiosæ, caduceatoribus potius
dantur, quàm Legatis; & non tam eligitur prudentia, quàm ministerium. *Pasch.
c. 51. circ. pr.* Quòd si non ore fæcialis sed literis clarigationis bellum denuncia-
tur, solent per adolescentes reddi. *Vid. ap. Sleidan. lib. 17. circ. fin. ann. 1546.
§ lib. 25. circ. pr. ad ann. 1553.* aut per homines ob maleficiū morti destinatos.
Vid. apud. Thuan. lib. 22. m. ad ann. 1559. nonnunquam per aniculas aut virgi-
nes immaturas. *Pirckheimer. lib. 2. de bell. Helvet. ap. Melchior. Adam. in Vit.
Pirckheim.* Stephanus Bathorius Poloniæ R. Joh. Basilidæ M. Moscorum Duci
bellum indicturus, tantum nudum ensē per fæcialem offerri iussit; quem & il-
le accepit. *Paul. Oderborn. in Vit. Job. Basilid. lib. 13. in pr.* Videtur id ex mo-
re veterum fæcialium fluxisse; qui apud Romanos hastam ferratam aut sanguineā
præultam ad fines hostium bella denunciaturi ferre solebant & non minus tribus
puberibus cum certā verborum formulā eam in agros hostium emittere. *Vid. Liv.
1. c. 32.* Hinc de Rhodiis *Polybius*, qui Legatum ad Byzantios & cum eo tres
triremes miserant, voluisse eos, quod in proverbio est, *Hastam simul & caducēum
Byzantiis mittere*, i. e. pacem dare aut inferre bellum. *lib. 4. m.* Idem & Persis
in ulū fuisse constat ex *Ammian. Marcellin. lib. 19. circ. pr.* Periculosas has esse
legationes nemo ibit inficias; meritò tamen major fidei cura erit Legato, quàm
periculi. Artaxares Persarum R. cum Parthis devictis in Romanos bellum mo-
veret, veterem Persarum possessionem vindicaturus; Alexander Severus Imp. mi-
serat Legatos cum literis, qui spem Barbari conatusq; inhiberent. Literæ in
hanc sententiam compositi: *Oportere illum suis finibus contentum nihil rerum
novarum moliri neq; sublatum vanā spe ingens bellum excitare. Debere unum-
quemq; suis fortunis acquiescere. Non perinde sibi pugnam processuram adver-
sus Romanos, ut adversus vicinos & ejusdem corporis Barbaros.* Admonebat
præterea victoriarum, quas contra eos Augustus ac Trajanus Luciusq; item Se-
verus adepti fuissent. At ille legatione contenta, armisq; potius rem, quàm
verbis gerendam ratus, Oratores re infecta domum remisit; ipse quadringentos
è suis, proceritate insignes vestituq; eleganti auroq; exornatos equis atq; arcibus
conspicuos Legatos ad Alexandrum mittit, perterritum in Romanos putans a-
spectu illo cultuq; Persarum. Legationis hæc erat sententia: *Jubere magnum
Regem Artaxarem Romanos eorumq; Principem Syria omni Asiaq; quæcumq;
ex adverso Europa sita est, decedere; sinere Persis Joniã Cariãq; terras domi-
nari omnibusq; iis regionibus, quas mare Ægeum Pontusq; determinat.* Hæc
afferentes Legatos comprehendit Alexander jubet omniq; adempto
cultu in Phrygiam relegat vicis agrisq; concessis, quos colerent, contentus hoc
supplicio interdicti in patriam reditus; quippe occidere nefarium facinus mini-
meq;

neq; virile arbitrabatur neq; in acie captos & sui Regis mandata executos. *Herodian. lib. 6. m.* Cavendum itaq; summopere hinc monent hujusmodi Legatis, alienæ mentis examussim enuntiandæ perlatoribus, ne eam Itolidè & arroganter proponant, sed potiùs fingant, eam sibi, ut autoribus, non esse attribuendam, sed velut ab invitis proferri; utpote qui nihil aequè optent, quàm stabilire pacem & conciliare animos eorum, quos inter legatio sit. *Marsel. 2. dissert. 33. f.* (f) Hac usi sunt Romanorum Legati ad Concilium Ætolorum. Nam etsi primus dicendi locus erat magnitudinis Romanæ, ut aliàs factum. *Vid. ap. Liv. 32. c. 19.* tùm tamen maluerunt, Macedones priùs, post Athenienses mandata sua exponere, tandem se audiri, ut eò rectiùs Macedonum objectionibus respondere possent. *id. 21. c. 29. & seqq.* Ita si super re petendâ Legatio missa sit, tum deforme Legato, nihil adhibere artificii exquisitioris. Quicquid arduum in ipso aditu rogandum eiq; perseveranter insistendum. Vetus & usitatum est verbum: *Iniquum petendum, ut æquum feras.* Si in spe tenui est rei difficilimæ impetrandæ aut si negotium in extremo situm, tunc tentanda sunt magis impetrabilia. *Vid. Paschal. c. 53.* Captanda quoq; fandi occasio, ut tùm Princeps conveniatur, quando solutus à molestiis jucunditati propior est, ut talem petitionis effectum, fortiatur, qualem animum invenerit. *Chokier c. 21.* Notat *Thuanus* Oratoris Pontificii imprudentiam, quòd Henricum IV. Galliæ R. super obitu sororis, quæ Protestantium religioni addicta manserat, consolaturus, se in hac publicâ aula comploratione diverso ab aliis sensu dixerit affici; quippe cum Rex & amici ejus de vitâ sorori creptâ dolerent, ipse animæ ejus de salute periclitantis causâ lugeret. Nam Regem, quòd ad luctum ingentem injuriosæ exprobrationis intempestivam audaciam addi impatienter ferret, subito respondisse: *Sic estimare, DEI gratiam vel in extremo vitæ spiritu sufficere potuisse, ut ille ad aeterna vitæ gaudia & in Beatorum numerum referretur.* *lib. 132. ad ann. 1604.*

X I V.

Oratio (a) sit mascula (b) brevis (c) vernacula (d) præmeditata (e) & quæ ab habitu dicentis pondus mutuetur. (f)

(a) Etsi is, qui princeps legationis, ordine primus fortè suos collegas domesticis titulis ac dignitate anteit; tamen cujus ore illa editur, videtur cæteris antestare hætenus, ut editurus mandata prior introeat locoq; potiori consistat. *Vid. Paschal. c. 39. f. ubi exemplis rem astruit.* Plures siquidem Legati esse possunt, at unus Orator; plures mitti, sed ut unus loquatur. Neq; enim ut simul canere, ita simul loqui commodè possumus. Interdum tamen è dignitate Mittentis ipsiusq; negotii esse creditur, ut congratulatio non unius tantum ore peragatur, sed singuli diverso genere dicendi & argumento utantur. Aliquando etiam apprehensionis cujuscumque vel promissi aut precum formulam plures syllabatim simul, quasi geminato ore ac multiplicato affectu, proferunt aut repetunt. *Marsel. 2. dissert. 9. f. Add. Liv. 45. c. 10.* Clarâ autem & sonorâ voce quin legatio edi debeat, dubitabit nemo. Hinc non ignoti Regis Legatus cum ingrati Principis sui voluntatem submissis & diminutis verbis præcipitasset magis, quàm promississet; ad eandem modum Admittens responsionem formavit. Dimissus ille cum deductio-

- nis & admiſſionis comitem rogaffet, *Vellet ſciſcitari Regem, Ecquid reſpondiſſet, ſeſe enim omninò nihil percepiffe præter benevolum & cultum; ille paruit.* Cui Princeps, *An miratur Legatus, quòd me reſpondentem non intellexit? Nec ego quicquam eorum, quæ protulit, intellexi.* ap. *Marsel. 2. diſſert. 39. m.* (b)
- Vitanda verba calcata & protrita, quæ arguunt mentem ignavam aut certè humiles legationis cauſas; utendum lectis & ſublimibus, quæ repræſentent ſenſus altius ductos & majeltatem hujus muneris, rejecto tamen falſu & ineptiâ forenſi. *Dur. de Paſcol. in Aulic. præcept. 48.* Floſculi item & mulſa dicta & quicquid putidum & illecebroſum eſt, effœminatis relinquendum. Nam qui vanis pigmētis ſermo illitus eſt, fidem ſanè in periculum mittit. Quod ſi ille animi character eſt, neq; ſuſpicionibus implenda oratio, ne purgatione accerſitâ nimiumque accuratâ locus difficultatibus videatur quæſitus. Nihil enim aliud hoc eſt, quàm ſuo perire judicio & nimis ingenioſè ſuſpicando monſtrare objicienda; neq; facultatem nocendi præripere, ſed ultrò præbere. Inſolitus namq; propugnandi apparatus arguit latentem metum; ex metu autem noſtro adverſario creſcit audacia. Quare iſtiusmodi objectiones præviſæ quidem ſint Legato, at premendæ, donec illis opus in reſponſionibus ſubitaneis. *Vid. Paſchal. c. 51.* Ingenti cum riſu excepta Tatarorum Chami legatio; cùm Stephano Bathorio Poloniae R. deſuncto in Comitii de Rege creando per Legatos intervenit & proponi juſſit: *Potentem ſe eſſe & poſſe myriades aliquot equitum educere è ſuis terris Polonia tuenda vel augenda. Item: frugalem ſe & continentem eſſe ac ſine ullis ciborum deliciis, ſolâ equinâ in fame contentum.* Quod ad Religionem, de quâ diſputari audiſſet, *Tuus, inquit, Pontifex, meus Pontifex eſto; tuus Lutherus, meus Lutherus eſto.* *Lipſ. in Monit. Politic. 2. c. 5. f. Camerar. Centur. 2. c. 98.*
- (c) Non multa, ſed paucis multa dicere laudem habet eloquentiæ, maxime apud Principes nunquam non ſatis occupatos aut occupandos. Qui modum itaq; verborum nō ſervant, reſponſum vereantur, quo Lacedæmonii loquaces Samiorum Legatos eludere: *Excidiſſe prima, quia nimia; ſine attentione effluxiſſe media; ultimis ſe annuere nō poſſe, prioribus nō perceptis.* *Vid. Plut. Mor. al. tom. 1. Apophthegm. Lacon. 74. & commun. 1.* Duo Perſinarum Legati ad Pontificem Urbanum V. in lectulo decumbentem cùm acceſſiſſent & alter prolixa oratione ægrotantis animum deſaſſet; alter, quo collegæ errorē emendaret, *Sanctiſſime Pater, inquit, Mandatū nobis prætereſt, ut, niſi brevi votis potiāmur ac dimittamur, non breviorē & ego ſermonem de promani.* Sic riſu excitato magis jocus valuit, quàm lacinioſa facundia. Precibus enim eorum non invitus annuit Pontifex. *Pogg. in Facet.*
- (d) Ad majeltatem enim videtur pertinere cujuſq; Imperii, legationem edi ejus linguâ. Inter Gallicæ potentiæ inſtituta etiam uſum linguæ iſtius eſſe Celticæ, quâ exteris ac longinquis ab Rege omnia perſcribuntur, teſtis eſt *Paſchal. c. 47. f.* Idem de Moſco & Turcâ aſſerit. *ibid.* Prætulit faciem Romanorum ſapientia, qui inter cætera obtinendæ gravitatis indicia, illud quoq; magna cum perſeverantia cuſtodiebant, ne Græcis unquam, niſi Latinè reſponſa darent; quò ſcilicet Latinæ vocis honos per omnes gentes venerabilior diffunderetur. *Val. Max. 2. c. 2. n. 2. ac,*

*ne virtute foret clarior & potentius armis,
quàm lingua Latinum.* Horat. in arte circ. f. Hinc Cato Major per
inter-

interpretem locutus est Atheniensibus, non quod ipse Græcè nesciret; sed ut morem patriæ tueretur; cumq; interpretes ea, quæ brevibus dixisset, multis explicaret. *judicare se omnino dixit, orationem Græcis ab ore, Romanis a corde proficisci. Plutarch. Vit. Parall. tom. I. in Cat. Maj. c. 23.* Et Æmylius Paulus ad Macedones Latinè Senatus decreta pronuntiavit, quæ Cn. Octavius Prætor interpretata sermone Græco retulit. *Lib. 45. c. 29.* Quin imò pro ingenti munere erat Latinè loquendi jus concedere. De Cumianis id habet idem Autor: *quibus petentibus, inquit, permissum, ut publicè Latine loquerentur & præconibus Latine vendendis jus esset. 40. c. 43.* Et apud Athenienses laudatum facinus Themistoclis, quod interpretem missum inter regiones nuntios, ad petendam terram & aquam legatos, ex decreto comprehendit ac necavit, eò quod ausus esset Græcam lingua in barbaris mandatis utendam dare. *Plutarch. d. l. in Themist. c. 10.* Interprete autem opus esse Legato quis non videt? non solum ut mandata Mittentis intelligat ipse Princeps, sed etiam, ut ipse Legatus voluntatem Respondentis; quoniam & hic sua lingua rectè utitur. *Vid. Paschal. c. 49. Marsel. 2. dissert. 35. ubi de Interpretum virtutibus & quantum intersit, domesticos potius quam externos contra hodiernam consuetudinem adsciscere, pluribus agunt.* Sed quorsù linguarum notitiâ in Legato requisivimus *supr. lib. 5. lit. f.* Ut fidem eorū, quæ ab interpretibus explicantur, examinet; imò ut cum Principe in privatis & minus sollemnibus colloquiis eò melius sine interprete loquatur. *Paschal. c. 48. Chokier c. 32.* (e) Ita rectius rationem reddere poterit suæ orationis; vix enim in Legato ferenda est illa excusatio, quâ linguam menti præcurrendo adversam fuisse conatur ostendere. Difficilimum autem in profuso sermone sibi consistere; loqui quicquid in buccam venerit & non largiter peccare. *Vid. Paschal. c. 52. f. & Marsel. 2. dissert. 36. m.* Magnificè Augustus, qui neq; in Senatu neq; apud populum neq; apud milites locutus est unquam, nisi præmeditata & composita oratione, quamvis non deficeret ad subita extemporali facultate. *Sueton. in August. c. 84.* Audiamus, quomodo & hac in re offenderit ille Ludovici XI. G. R. Legatus & idem tonsor. Missus ille erat cum literis & mandatis ad Mariam Belgii Principem, ut eam ad partes Regis traderet & privatim ei loqueretur. Ipse id potissimum agebat, ut Gandavi magnum aliquem motum excitaret. Post aliquot dies jussus legationis causam exponere, venit ad Concilium splendidiore vestitu, quam proprius conditione. Erant autem cum Principe puellâ Proceres magno numero. Redditis literis cum mandata juberetur edere, *injunctum sibi retulit, ut soli puella loqueretur.* Illi contra & *inusitatum hoc esse dicebant & indecorum, eò quod adolescentula esset & innupta.* Cum in sententia peristeret, illi incipiunt minari & velle cogere. Opinor, inquit *Cominaus*, quo tempore literas in Concilio reddidit, nondum præcogitasse illum, quid diceret. Discessit igitur non absq; ludibrio. Pleriq; enim ridebant eum & propter generis obscuritatem (originem namq; trahebat ex vico quodam non procul a Gandavo) & ineptum sermonem. Certior autem factus, imminere sibi periculum & fore, ut in flumen abjiceretur, aufugit Tornacum. *lib. 8. Commentar. m.* (f) Multum enim Sua dæ relucet, si apto ac decenti motu corporis utaris, qui occultâ quadam vi animis hominum illabitur. Jam placere cepit, qui priusquam dicit, lubentiam affert; qui priusquam aures mulcet, oculos oblectavit. *Vid. Marsel. 2. dissert. 38. m.* Tectis

Hortensius, qui pænè plus studii in corpore elaborando, quam in ipsa eloquentiâ affectandâ impendit; ut nescires, utrum cupidius ad audiendum eum, an ad spectandum concurreretur. Sic verbis oratoris aspectus & rursus aspectui verba serviebant. *Val. Max. 8. c. 10. num. 2.*

X V.

Non malè hîc quæritur, An Legatus mandati (a) fines possit transire? (b) & quid, si diversa mandata accipiat? (c) An cogi possit ad edendum mandata? (d)

- a (a) Delibero, quod certum quidem negotium, ejus autem exequendi modum prudentiæ Legati committit, minor dubitatio est; imò nulla, si quæramus de perficiendi ratione. Quomodo enim quis egredietur mandatum, quod habet liberum, nisi fortè validissima ejus vincula, fidem & pudorem temerario & nefario ausu profligaverit? *Paschal. c. 58.* Par ratio in restricto, si quæstio sit, an contra mandatum quid fieri à Legato queat. Nam si negotia privatorum exacto officio geri debent, adeo ut nihil in eorum administratione neglectum ac declinatum culpâ vacuum sit. *l. in re mandat. 21. C. mandati.* ne levissimâ quiddē. *l. à procuratore. 13. C. eod. l. contractus. 23. de R. I. Venerand. Dn. Ludwell. communis Præceptor noster & de singulis optimè meritis; Disp. Justinian. 14. th. 4. lit. b.* multò magis in actionibus publicis præscripti fines diligentissimè erunt custodiendi. *arg. l. qui indignus. 4. de Senator. l. cui pacto. 5. de serv. exportand.* Excedere autem eos intelligitur non solum is, qui aliter facit atq; jussus est, sed & qui non facit, quod facere debet. *l. qui non facit. 121. de R. I.*
- b (b) Et apud veteres agitatam hanc quæstionem, constat ex *Gellio lib. 1. c. 13.* Quamvis autem jure civili utiliter constitutum est, ne absentium aut ignorantium negotia defererentur, ut absq; mandato liceat ea curare. *§. 1. Inst. de obligat. qua quasi ex contr. l. qui servum. 41. de negot. gest. modò quis exactissimam diligentiam adhibeat. l. si mater. 24. C. de usur. d. l. 21. C. mandat. d. §. 1. Inst. de obligat. qua quasi ex contract. ibiq; Venerand. Dn. Ludwell. n. 3. & d. Disput. 14. th. 5. lit. i.* tamen ad publicas causas id trahere non audeo, etiamsi conditionem Principis Legatus facere videatur meliorem. Neq; enim dicam, inani quapiam spe aut opinione ductum, dum meliora eligere conatur, errare posse; sed potius, vix futurum id esse, quin alterum Principi suo obliget. Nemo autem sanæ mentis id admittet sine mandato speciali. *A. Gentil. 3. c. 16.* Fortassis alter ille hac in re supinus sit & negligentior, ut mandatum non exigat; non ausim tamen suadere Legato, ut Principe suo inconsulto quicquam moveat. Etsi enim unius vel alterius mansuetudo voluntatis suæ transgressionem utilitate subsequatâ compensatam æquiore animo tulerit, pleriq; tamen sui contemptum in contempto mandato versaritate præ se ferent. *Vid. Gell. d. l. Grot. de I. B. 2. c. 16. n. 21. Chokier c. 34. Histor. de Minister. Card. Richel. ad ann. 1625. lib. 2. c. 11. in Politic. Reminisc.* Sanè Athenienses missos in Arcadiam Legatos, quoniam aliâ viâ, quam imperatum erat, profecti fuerant, tametsi perfecerant mandata, morte multarunt. *Alian. Var. histor. lib. 6. circ. pr.* Censet quidem *Marselaer*, si quid per externum Principem ejusvè Concilium aut aliorum Legatos

Legatos agitur, quod ad sui Principis commodum five incommodum, decus seu dedecus spectet; debere Legatum isti rei auctoritatem suam interponere; & tantum abesse, ut culpæ obnoxius videatur, si munus suum ampliet tempestivo obsequio, auxilio, affectu; ut sit obnoxius, nisi ampliet. 2. *dissert. 4. m.* At reverà hîc nihil præter mandatum aget Legatus, cum non solum illius, sed & cujusvis boni civis officio cohæreat, dignitatem Principis vel Reip. suæ tueri adversus quoscunq; . *Vid. Paschal. c. 56. & 57.* Ita rectè Britonum Ducis Legati ad Carolum VI. Galliar. ut pacem facerent missi, cum animadvertissent, Gallos ab Anglis Britonum sociis bellum metuere, occasione usi injectâ belli atrocis mentione præter spem ad omnia Gallum habuerunt faciliorem. *Frossard. Histor. Memorabil. lib. 2. pr.* At Comineus ad Venetos Legatus, cum illi proponerent fœdus inter Imperatorem, Galliar. & Hispaniar. Reges secum contra Turcam faciendum, etsi id Regi suo summè utile videret, tamen prudenter negavit, esse sui officii & auctoritatis, ut id acceptet. *lib. 2. de Bell. Neapol. circ. f.* (c) Quod lex judici, id Legato mandatum. E. posterius priori derogabit. *arg. l. fin. de constit. pr.* Hinc anno 1601. dum bellum arderet inter Gallum & Sabaudum & placuisset utriq; Principum, ut Pontifex tanquam æquus arbiter per Legatum Cardinalem statueret pacis conditiones, ratum enim fore illius arbitrium; primò quidem Sabaudus Legato indicavit, liberè signaret istius decreta; mox prænitentiâ ductus rescribit, ne signet. Cum itaq; proponerentur concordie articuli signo partium confirmandi, excepit Legatus Sabaudicus de novo mandato: Cardinalis, rem amplius integram non esse, jus dirimendarum controversiarum sibi concessum, temerè non esse revocandum. Quid faceret? Cum pacem istam Domino suo proficuum videret, subscripsit quidem, sed hac lege, ut liceret Duci intra mensem ista pacta vel probare vel recusare: quæ tamen vim pacis retinuerunt. *Vid. Marsel. d. l. circ. f.* (d) Neutra puto, tam aperta quam occulta. Quia namq; à suis attulit fidei literas; quicquid loquatur aut agat, mandatis contineri creditur. Itaq; licet promentis, inspicere supervacaneum, poscere immodestum, extorquere impium & hostile facinus erit. *Vid. Paschal. c. 59.* Demetrius Philippi Macedoniæ R. filius non coactus est à Senatu proferre commentarium, sed rogatus. Neq; enim objectis patri suo criminibus respondere neq; multa ipse docere dilucidè neq; Senatus ea discere poterat; simulq; tirocinio & perturbatione juvenis movebatur. Has ob causas rogatu Patrum protulit, mandata, sed quæ unus ipse inspexit & recitavit. *Vid. Liv. 39. c. 35. & 47.* Et Pompejus in legationis munere à Gentio Illyriorum R. interceptus, cum Senatus consilia prodere juberetur, ardenti lucernæ admotum digitum maluit cremandum præbere; eaq; patientiâ Regi simul & desperationem tormentis quicquam ex se cognoscendi excussit & expetendæ Pop. Rom. amicitie magnam cupiditatem ingeneravit. *Val. Max. 3. c. 3. n. 2.* Enimverò interdum Legatus suâ se voluntate, modò ne aperta Mittentis obstet, cogat mandata depromere, cum ea proferri opus est 5. potissimùm de causis. Primum si, quod tractatur negotium tanti ponderis est, ut promissioni Legati sine inspectione mandati difficulter credatur; uti accidit Phaneæ Ætolorum Legato. Nam cum hic tandem desisset in hæc verba: Ætolos se suaq; omnia fidei Pop. Rom. committere; Consulq; ad ea: Etiam atq; etiam Videte Ætoli, ut ita permittatis; tum is decretum, in quo id disertè scri-

ptum erat, protulit. *Liv. 36. c. 28.* Deinde cum res liquidò scribi non potest, nisi copia fiat mandatorum; sicuti id factum in causâ Demetrii. præterea (quò nihil frequentius) cum ea, quæ hinc inde acta sunt & pacta inter Legatos, scripto comprehendi debent & omnes ii, quorum interest, subscribere. Nam ad demendam utrinq; aut altrinsecus fraudis suspicionem non poterunt aliter cuncta ritè confici ac planè scribi, nisi ex mandatis illa depromantur. Tùm si ex consensu dissidentium Legatus sit missus ad componendum bello implicatos vel inter eos cognoscendum; & tandem, quoties odiosa nuntianda sunt, quæ utiq; è tabulâ consultius, quàm ore audiuntur, lectu quàm dictu jucundiora. *Vid. Paschal. c. 60. Marsel. 2. dissert. 3. circ. pr. Chokier c. 36.*

X V I

Extra legationis causam constituta sunt (a) quæ Legato in colloquiis (b) congressibus (c) & conviviiis exterorum (d) tùm, quæ domi circa familiam (e) spectanda. (f)

- a** (a) Omnia quæ huc faciunt, afferre propositi ratio non patitur; pos-
sunt enim maximam partem haud difficulter ex iis, quæ suprâ *th. 4. & 5.* nota-
vimus, colligi; reliqua more suo accuratissimè persecutus est *Paschal. c. 78.* U-
niversa eò tendunt, ut ubiq; expressa vestigia iudicii, gravitatis & modestiæ re-
linquat multamq; sui admirationem excitet in animis eorum, quos adit. Unde,
sicuti in pluribus aliis, ita & hîc maximè Pontificius Legatus Miltitius, ad abdu-
cendum Lutherum missus, inscitiam suam prodidit; dum ubiq; in itinere etiam
ex mulierculis, *quidnam de sede Romanâ sentirent*, exploravit; quæ vocis istius
ignaræ & domesticam sellam cogitantes, *Quid nos scire possimus*, responderunt,
quales vos Romæ habeatis sellas, ligneas an lapideas? *Dresser. in Vit. Luthe-
ri.* Graviter juxtâ & acutè Demosthenes, tùm ipsi objiceretur, *urbem neces-
sariò exitiosam esse, in quam Atheniensium legatio adveniret, æquè ut domus,
in quam lac asininum inferretur*; excepit, cum inverteret & *læsanitatis resti-
tuenda causâ inferre* & legationem Atheniensium propter salutem malè habenti-
um mitti consueisse. *Vid. Plutarch. Vit. Parallel. rom. 3. in Demosth. c. 38.* Hoc
sine exemplo est, quòd Cypriorum Legatus, *Hexagon* nomine, ex familiâ *Mar-
sorum Psyllorumq;* & qui *Ophiogenes* vocantur (qui terrori sunt serpentibus &
ipso tactu percussos levant suctu vè modico) à Consulibus Romæ in dolum ser-
pentium coniectus experimenti causâ, circummulcentibus linguis miraculum præ-
buit. *Plin. Histor. Natur. 28. c. 3.*
- b** (b) Solent his vel humanitatis aliqua
ratio vel seria rei tractatio causam dare; quo casu, cujus rogatu illa habentur,
hæut ferè multum distat à victo, saltem censetur minor & inferior; sicuti,
qui petenti concedit seq; patitur exorari, procul dubio major & validior. *Vid.
Paschal. c. 38.* Nihil hîc certi unquam definiri potest; solius prudentiæ erit, ita
cum singulis versari Legatum, ut appareat, eum & suæ & uniuscujusq; illorum
dignitatis curam habuisse. Hoc fortassis alienum non erit commemorare, majo-
rem videri, qui interrogat, minorem, qui loqui incipit. Ita Sylla & Mithridates
cùm in colloquium descendissent, ille obviam hunc procedentem & dextram pro-
tendentem interrogavit, *pacemne iis, quibus receperat Archelaus Legatus,*

con-

conditionibus acciperet? & tacente Rege, Atqui, inquit, eorum, qui petunt, est ut priores verba faciant, victori satis est tacuisse. Tum oritur Rex sui purgationem &c. *Vid. Plutarch. tom. 2. in Syllâ c. 48.* Pari modo in colloquio T. Quintii & Philippi Macedonum R. cum primò silentium esset, Romanus Regem a quo censuit priorem dicere, quippe qui petiisset colloquium; Rex ejus esse priorem orationem, qui daret pacis leges, non qui acciperet. Cujus judicium secutus Quintius pacis condiciones proposuit. *Vid. Liv. 32. c. 33. & 39. & lib. 42. c. 39.* Illius tantæ prærogativæ intelligens Antigonus voluit, ut Eumenes sibi ut præstantiori ad colloquendum accederet; at ille animosè: *Neminem præstantiorem me judico, quoad fuerò gladii dominus. Plutarch. d. l. in Eumene c. 18. Vid. Paschal. d. l. Chokier c. 20.* Quæritur; Num Legatus consilium dare, num accipere possit? Illud quod attinet, si abest improba curiositas, nihil impedit, quò minus consilio juvare Principem externum Legatus possit, modò id legationi suæ inimicum non sit. Exemplum est ap. *Liv. 33. c. 21.* Malè autem Metrodorus Scepsius, vir eximie doctus & non infacundus, à Mithridate ad Tigranem Legatus auxilii petendi causâ contra Romanos, cum Tigranes interrogasset, quidnam ipse sibi hac in re consilii daret? Pro officio Legati, ait, se ut opem ferat suadere; pro Consiliarii autem personâ ab auxilio præbendo eum debortari. Unde re cognita Mithridates statim eum occidi jussit, quanquam tanta illius in amicitia Regis fuerat vis, ut Pater ejus nominaretur. *Plutarch. d. l. in Lucullo c. 45.* Quod si ab exteris Legato fidele consilium detur, obtemperandum eis censeo. Consilium enim utile, undecumq; sit, amplectendum est. *Vid. Paschal. c. 62.* Quoniam si aliàs, certè in Rep.

— ipsa utilitas justis propè mater & aequi.

Horat. in Sermon. Satyr. 3. (c) Sicuti cavere Legatum convenit, nè nomen Principis aut Reip. suæ in publicis actis locisq; illius nomini patiatur postponi, cui neq; virtute neq; ullis fortunæ muneribus concessum velit; ita apprimè loci sui animosū assertorè esse oportet viriliterq; propulsare omnè injuriâ sinistra aut inferioris sessionis. *A. Gentil. 3. c. 19. Paschal. c. 67. in pr.* Hac fiducia Germanorum Legati obtinuerunt, ut illis Romæ in orchestra sedere permissum. Nam cum in popularia deducti Parthos animadvertissent & Armenios sedentes in Senatu, ad eadem loca sponte transierunt, nihilò deteriore conditionem aut virtutem suam prædicantes. *Sueton. in Claudio c. 25. Vid. Tacit. lib. 13. Annal. circ. f. ibiq; Lips. in Not.* Aliquando robustius, quàm sermocinatione super istâ honoris eminentiâ contendisse Legatos legas. In Concilio Constantiensi cum Legatus Anglicus in æde sacrâ digniorem sedem prior occupasset; Hispanus loco exclusus, non verbis, sed viribus, quibus prævalebat, agendum ratus, hominem comprehendens frustra renitentem è sede sustulit & progressus ad latus templi (ubi fortè sepulcri tumba patebat) deposuit. Tum ad suos conversus, *Fit Via Vi, inquit, Vi vius ille sepultus est, non jam sedere, jacere poterit; ego boni Legati officio functus sum. Vid. Marsel. 2. dissert. 32. circ. pr.* Quàm variæ autem & frequentes de sessionis & præcedentiæ, ut loquuntur, prærogativâ Principum eorumvè Legatorum sint contentiones, latissimè tractat *Dn. Limneus tom. 2. jur. public. lib. 4. c. 9. ibiq; in Addition. tom. 4.* Non major tamen quàm Gallos inter & Hispanos digladiatio; pro illis plurimarum Europæ Aularum stare præjudicia, Apostolicæ

Holicæ scilicet, Ottomannicæ, Anglicæ, Polonicæ, Venetorum &c. probat *Dn. Limneus in addition. d. l. n. 25.* & patet ex *Thuan. lib. 20. ad ann. 1558. lib. 36. ad ann. 1564. lib. 100. ad ann. 1590. lib. 120. ad ann. 1598.* In aulâ verò Cæsareâ constitutum, ut alternis diebus alter alteri cedat, testatur *Fam. Strad. de bell. Belg. decad. 1. lib. 4. ad ann. 1564.* Quàm perniciosæ in Comitibus nostris hæ Statuum sint dissensiones, inde patet, quod per sessionum rixas sæpissimè illæ protrahantur & res arduæ in alia conjiciantur. *R. 1. de anno 1530. §. Item als sich im anfang. de anno 1542. §. Als sich auch eßliche Fürsten. de anno 1544. §. und nachdehm in solcher versammlung. & §. wie wol auch auf diesem &c. & §. und als sich im anfang &c. de anno 1566. §. Als sich auch. Reinking. de regim. secul. 1. class. 2. c. 10. n. 19.* Unde præstaret plurimum, sopitas illas & compositas esse, quod & ob illas multis sine suffragio & voto abeant domum. *Bort. th. 16. lit. b. fin.* Quæritur, cui decidendi jus super controversiis istis competat? Soli Imperatori id attribuere videtur *Bertram. de Comit. membr. §. th. 67.* Fortassis negativa verior est propter *R. 1. de anno 1560. sub tit. wie die irrung der session &c. de anno 1576. §. wann dann die Chur Fürst. rath. &c. Vid. Dn. Limn. tom. 1. jur. publ. lib. 2. c. 9. n. 92.* Quia verò istarum decisionem inter alia præcipuè ab antiquitate familiarum, ætate contendentium &c. pendendam rectè *Dd.* asserunt. *Vid. Dn. Limn. d. lib. 4. c. 9. n. 66. & seqq. Bertram. d. l.* hinc constat, quàm salutaris vel ob hanc causam (nam aliàs etiam cognationum & affinitatum jura iis docemur, quæ certè & animorum conjunctionem præ se ferunt inq; plurimis deliberationibus publicis utramq; faciunt paginam) & Legato nostro sit cognitio Genealogiarum in Principum familiis. *Dur. de Pascol. in Aulic. Politic. præcept. 356.* Harum accuratissimas tabulas ad hæc usq; tempora summo labore deductas confecit Nobilissimus & Amplissimus Vir, *Dn. Nicol. Rittershusius*, *ICTus* & Professor Academiæ nostræ celebratissimus, Patronus & Præceptor meus æternum colendus; quæ propediem publici juris fient ingenti omnium desiderio, qui earum, quas dixi, rerum satagunt. Sæpè & inter ejusdem Principis Legatos altercatio est; alii potiore dicunt, qui tempore præcesserit, alii ordinem volunt observari, quem habent domi in aulâ; alii, honorificentius esse subsequi & quasi recentiorē à mente & gratiâ Principis venire; quam interpretationem consuetudo firmat, nisi Princeps aliter definiat. *Marsf. d. dissert. 32.* Cæterum si Legatus quem dignitate haut multò inferiore rhedâ, domo vel mensâ suâ excipit, civilitatis ratio præscribit, ut eum honoratiore & commodiore loco collocet. Si cui Magnati obviam fit, quo cum loqui necesse habet, atq; is alter pedes incesserit, rhedâ aut equo descendat, ne illum videatur despiciere. Prior autem à congressu ut discedat is, qui dignior est, mores probant: item, si quis illustrior Legatum inviserit, ne indicetur, si fortè inferior adveniat; sin autem major aut novus hospes extiterit, ut id clara voce, non in aurem significetur. *Marsf. d. l. circ. fin. Vid. infr. th. 21. lit. b.* (d) Ut litium hic seges amputetur, aut orbis sessionem facit, aut fors, quæ expungit injuriā, quæ ab delectu est. *Paschal. c. 67.* A lætitiâ autem convivali non minor sæpe dignitas Legato accedit, quàm à negotio feliciter gesto. Etsi enim per se virtus non est,

est, virtutis tamen argumentum præbet, non apparere in conviviiis plenum fasti-
dii aut obsonare, quasi moriturum die crastini, sed isti voluptati qualicumq; mo-
destè misceri atq; ex multis unum aliquem diem hilariter comburere.

Narratur & prisci Catonis

Sæpe mero caluisse virtus.

Horat. 3. od. 21. Vid. Paschal. c. 65. Chokier. c. 30. Sed ita invitet se Legatus, ne
ulli captatori pateat; vultum madidis assimulet, ad animum servet impollutum.
Plurimi enim Aulicorum Bonoso Imperatori similes, qui postquam Legatos ex-
teriorum vino deposuisset, ipse in illâ intemperantiâ non modò de statu sanæ mē-
tis non dejectus, sed, quod mirère, erectior ab ebriis elicere solebat, quæ non
poterat à sobriis. *Flav. Vopisc. in Bonos.* Quid Legatis Prusiæ exciderit Romæ
in convivio, Annibali exitiosum, videre est *ap. Cornel. Nep. 23. c. 12.* Licebit
igitur hic uti fallaciis bibendi, quarum aliquas recenset *Marselaer*, dum ait,
quosdam cyathum angusti oris affabrè confectum aptari substituiq; vino per fa-
mulos jussisse, quoties ipsi biberent; aliis plenum & minimè fartum porrigi argē-
tum: quosdam osculo veriùs quàm evisceratione argentei signi (quod nunc plu-
rimū vini exciperet, nunc obturato peritis foramine nil aëris aut liquoris admit-
teret) evacuationis legem & pœnam elusisse: quosdam coctâ saccharo & cinna-
momo aquâ sed in antecessum paratâ, cum paribus poculis cepissent,
hospitibus imposuisse: quosdam simulato ex nocturno frigore
catharro bonâ cum gratiâ convivarum mala aurea & saccharum poposcisse, qui-
bus integrâ specie culullo injectis effecerint, ut nihil aut parum vini superesset.
i. dissert. 17. Absit autem omnis turpitudine & obscœnitas, quæ non modò bo-
nam Legati existimationem vulnerant, sed & nonnunquam securitatem eorum
lædunt. Nota sunt foeda Persarum Legatorum apud Macedonas scelera, sed quæ
condignâ factis catastrophe secuta est. *Vid. Herodot. lib. 5. Justin. 7. c. 3.* Novum
exemplum, inquit *Marselaer*, hesternâ memoriâ Legatus non longinqui Regis
dedit, à voluptate ad infamiam lepidè migrans. Etenim cum nocte concubiâ
& quasi intempestâ domum ab amicâ rediret Lunæ lumen secutus, vigiles no-
cturni obvium eò loci collocarunt, unde ad supplicium fontes deponi solent.
Quid faceret deprehensus? cum vim non posset, nomen & munus objecit. Sed
mentiris, inquit excubiarum præfectus, *& injuriam nomini & muneri non tuo*
addis. Prudentior Legatus regius est, quam ut sine face aut comitatu hoc no-
ctis sic discurrat. Re ad aulam delatâ, non sine Regis risu & suo rubore laxatus
est Legatus. *i. dissert. 16.* (e) Hanc sine labe adspici oportet & venerabilem
esse adeò, ut quisquis illam adverterit, accendatur desiderio sciendi, cujus sit.
Est enim familia Legato id, quod olim Moderatoribus provinciarum cancellarii
& domestici, qui tanquam probitatis sponsores in eorum comitatu aderant. *arg.*
l. nullus. 8. C. de assessor. & domestic. Paschal. c. 34. f. Quæritur, An Legatus
Jurisdictionē habeat in suam familiam? quod negatur. Neq; enim Magistratus est,
sed tantum paterfamilias, adeoq; ut modica quædam beneficentia, ita & coerci-
tio illi relicta, non ergastula, non vincula aut compedes. *arg. l. un. C. de emendat.*
propinquor. Abolitum enim trux illud herile imperium in tergum vitamq; ser-
vorum & illa non minùs atrox patria potestas. *arg. l. un. C. de emendat. servor.*
Aliud est, si Legatus Jurisdictionem habeat beneficio seu concessione illius, apud
quem

quem suo munere fungitur; siue tacita ea sit, dum eâ Legatî duorum imperiorû eâ utuntur, eiq; exercitio neutriubi interceditur; siue expressâ, si utrinq; pactis comprehensû, ut utriusq; legationes, ubi sunt, Jurisdictione habeant. *Vid. Paschal. c. 76. Marsel. 2. dissert. 15. pr.* Rectè itaq; & ordine Daniæ Regis Legatus in Angliam missus, cum unum è suis ab altero occisum deprehendisset, illius cædis ultorem se non præbuit, sed illius cognitionem Elisabethæ Reginae permisit; quæ tamen humanitate usâ facinus exequi noluit, sed cædis autorem in Daniæm reduci passâ est, ut causâ cognitâ per eum, cui etiam jus gladii esset, vindicta sumeretur, teste *Chokser c. 46.* In Comitibus Imperii Mareschallus hæreditarius in Legatos quoscunq; & eorum familiam jurisdictionem exercet, ut & peregrinos illuc affluentes. *Vid. Bertram. de comit. membr. 5. tb. 60. § 61. Du. Limneus tom. 3. jur. public. lib. 9. c. 1. n. 84. § 85.* (f) Sicuti patriorum rituum observantissimus, ita & vestium sit; docemur id à Tacito, qui exterorum Legatos suo habitu Romæ ludos spectasse refert & ex eo à Germanis agnitos. *Vid. supra h. lit. c.* Docemur & factò Ducis Lotaringiæ, qui, cum Angliæ Regis nomine Henrietta Ludovici XIII. Galliæ R. soror sibi desponsaretur, ne quid in repræsentatione peccaret, inquit *Gramondus*, affectato Autoris sui errore ante Missæ sollemnia sacro absuit specie improbantis, cum tamen Pontificiorum religioni esset addictus. *Hist. Gall. lib. 13.* In cultu & frugalitas & splendor pari librâ laudantur; non illa nimis anxia, sed quæ abjectis sordibus nitentem quandam mundi-
tiem præ se ferat; hic verò istiusmodi sit, qui recidat luxum, opum populatorem. *Paschal. c. 35. circ. fin.* Interdum magnorum Principum Legati ex dignitate magnificentiam ostentant, quando alio ornatu famulos suos incedere amant, dum excipiuntur; alio dum admittuntur; alio rursus dum dimittuntur. *Marsel. 2. dissert. 16. f.* Ad regimen autem familiæ hoc inprimis spectat, ut Oeconomus observet, ne quis ignotus aut suspectus limen terat aut furtim penetret; ne quis occultus uspiam explorator latitet, qui ex insidiis consilia, dicta, facta arbitretur. Sæpe domus penetralia excutienda sunt, sæpe limina ac fores. Quippe nonnunquam in vestibulo detecta sunt, quæ clausa & sepulta penetralibus credebantur. Ita enim ferè mos est, ut, dum vir primarius ad id usq; deducitur, colloquii & congressus causa summatim repetatur & denuò inculcetur. *ibid. dissert. 17. pr.* Sicuti autem exterorum corycæi omni curâ amovendi, ita non infrequens Legatis est, inter asseclas sibi speculatores adsciscere, ut quod suis nequeant, alienis oculis investigent auribusvè. *Vid. Comina. lib. 2. de bell. Neapolit. circ. f.* Fuit hæc solertia Scipionis, qui Legatis suis ad Syphacem calonum loco servili habitu centuriones, tribunos virosq; primariæ virtutis & prudentiæ adjunxit, ut, dum illi exequerentur mandata, hi per castra hostium vagi aditus exitusq;, munitiones ite & aggeres aliaq; rimarentur. *Vid. Liv. 30. c. 4.* Angliæ Reginae Legatis Ostendam appulsis cum Farnesius primarium aulicum obviam mitteret, qui adventum gratularetur; sub personâ & veste famuli adjunxit bellicæ rei machinatorem, qui per eam occasionem Ostendæ munimenta contemplaretur. *Fam. Strad. de bell. Belgic. decad. 2. lib. 9. ad ann. 1587.*

X V I I.

Hactenus de officio Legati in ipsâ legatione; videamus, quid ipsi

ipsi debeatur. Debetur (a) autem exceptio (b) admissio (c) responsio (d) securitas (e)

(a) Ex jure gentium obligatio hæc est. *Vid. supr. tit. I. lit. f. Becht. de securit. tit. 173.* Ergo si necessitas & utilitas Reip. nostræ id exposcat, non minus resistere nobis Legato naturalis ratio permittit, quam ipsi hosti. Legatus enim non est, quem talem non agnoscimus. *Grot. de I. B. lib. 2. c. 18. n. 5. Add. A. Gentil. 2. c. 5.* Hinc est, quod Philippus Pulcher & Carolus VI. Galliae RR. Oratores Pontificum non solum non admiserint, sed omnium ludibrio expositos, communi Ordinum sententiâ, ignominiosè regno facessere jusserint. *Vid. Hotomann. in Fulm. Brut. p. 168. & 171. & infr. b. lit. c.* At verò cui semel fidem dedimus, ei non servare grande piaculum est. *arg. l. 1. de pact.* Neq; tamen tenemur eundem, si ab inimico aut suspecto veniat, pari benevolentia excipere, admittere, dimittere, atq; solemus Amicorum Legatos; sed sufficit non violare. Eo ipso autem dum legationem alterius Reip. rejicimus, non obscurè & illam injuriarum accusamus & nosmet vindices atq; hostes profiteamur. Q. si hostium Legatus ab exercitus Duce exceptus sit, an interea temporis induciæ censeantur? Aff. si ad componendum legatio missa & admissa. Quia enim in ipso armorum exercitio vix sperari possunt initia coeuntis gratiæ; communiter hæc via videtur electa, ut tantisper arma conticescant; tutius tamen, expressè de eo caveri. *Vid. A. Gentil. 2. c. 13.* (b) Variæ hinc pro aularum & legationum diversitate tum excipiendi tum admittendi sunt consuetudines, de quibus *thes. seq.* Generaliora nunc afferemus. Duo autem hac voce intelliguntur & obviam itio & hospitii liberalis beneficium. Utroq; inter pares alitur & confirmatur amicitia, adeo ut si alterutrum negligatur, meritò oriatur suspicio averfi animi. *Vid. Chokier c. 24.* Obviam autem prodire solent totius gentis honestissimi cæ pompa, quâ decet. Cavendum tamen, ne oneremus excipiendum rubore manifesto ob nimiam dissimilitudinem, angustiarum exprobraticem, cum hinc ostentantur aulicum agmen, flos Nobilitatis & militaris manus; illinc aspiciuntur omnia deteriora. *Paschal. c. 35. Add. Comina. d. lib. 2. de bell. Neapol. m.* Non rarò ipsi Legati longo thyaso vanaq; pompâ risum spectatoribus movent, ceu de Leonis X. P. M. Legato à latere narratur. Dum enim Londinum solemniter ingrederetur, comitantibus 20. mulis, opulento (ut putabatur) apparatu onustis, accidit fortè, ut illi ruptis capistris alter in alterum fecerint impetum & gestamina humi effuderint. Ita bulgæ luxatis seris pro thesauro Cardinalitio carbones ostenderunt. *Vid. Piccart. Narrat. ridicul. c. 3.* Verè regalem in modum Legatus Gallicus Crequius ad Pontificem, ut obsequium deferret, missus tantâ magnificentia Romam ingressus est, ut parem non vidisse urbs ab Imp. superbis triumphis jactetur. Numerati sunt quingenti sectarii, auri & argenti fulgore omnium oculos perstringentes. *Vid. Histor. de Minister. Card. Richel. lib. 10. c. 7. ad ann. 1633.* Sæpè obviam istæ itiones dolo sunt incrustatæ atq; huc spectant, ut ne Legato liceat ulterius vel aliorum pergere, quàm quod & quâ ducitur. *Vid. Plutarch. Vir. Parallel. tom. 2. in Lucullo c. 42.* interdum officioso paratu obviam itur, ut simulatione istâ dematur omnis suspicio rerum novarum. *Paschal. d. l.* Hospitalitas autem erga Legatos quàm diligenter culta fuerit Romæ, ex hisce *Liſſi* liquet, ubi de Saguntinorum Legatis: *locus*

inde lautiaq; praeberi iussa & muneris ergo in singulos dari ne minus dona millia
 aris; & petentibus, ut, quatenus tuto possent, Italiam spectatū irent; duces dati
 literaq; per oppida missa, ut Hispanos comiter acciperent. lib. 28. c. 39. Add.
 lib. 30. c. 17. lib. 42. c. 6. lib. 43. c. 20. lib. 45. c. 13. & 14. & omnino Val. Maxim.
 5. c. 1. n. 1. Illa lautia erant quotidiana esculenta & praestari solebant ex bonis
 panniculariis damnatorum. l. diuus. 6. de bon. damnat. Paschal. d. c. 35. Perpe-
 tua autem benevolentiae series ita exceptis Legatis exhibenda, ne laudabile prin-
 cipium dissimilis exitus evertat. Sed & eosdem sub specie honoris satellitio mu-
 niri oportet, revera ne sint incultoditi, praesertim si sint gentium suspectarum.
 Paschal. d. l. circ. fin. & ideo missi, ut consilia nostra audacius rimentur. id. l. 63.
 A. Gentil. 2. c. 4. Histor. de Minister Card. Richel. 2. c. 15. ad ann. 1625. & 10.
 c. 18. ad ann. 1633. Ob eandem causam si apparatus eorum aut comitatus inso-
 lentior, vel plane excluduntur pel pars tantum in urbem admittitur. Contigit
 id Arabum, Persarum & Hungarorum ad Michaelen, iustinianum & Fridericu
 III. Impp. Legatis; quorum illi 200. camelos praese agebant, quibus singulis
 impositae duae arcae, singulis arcis inclusi armati; ille 500. Persas ducebat, lecta
 robor; hi 3000. equitum stipati turbido inessu excipi volebant. Vid. Paschal. c.
 29. m. Marsel. 2. dissert. 16. m. De facialium exceptione hoc addam. Cum Ma-
 ria Angliae Regina a marito persuasa Henrico II. G. R. per facialem bellum in-
 diceret 7. id. junias, ille primum increpitus est ab Anna Momorantio E. M. quod
 sine diplomate & Herae suae insignibus regnum intrasset, quasi poenam capitis ob
 id commeritus. Postea ab eo ad Regem introducit, ubi cum, quae in manda-
 tis habebat, de geniculis exposuisset; Rex coram regni Proceribus & Principum
 externorum Legatis, accipere se quidem denunciationem dixit, ceterum omnes
 scire velle, se, quantum in ipso fuerit, pacis inter Gallos & Anglos inita condi-
 tionibus plenè satisfecisse & sinceram fide amicitiam cum Regina coluisse, uti
 semper cum omnibus fecerit; ac proinde sperare ultorem violatissimè Deum,
 ac fore, ut hoc bellum, uti olim ferè semper nuperq;, sic nunc Anglis detrimento-
 sum sit futurum. Ceterum, ne ultra facialis loqueretur, prohibuit, hoc addito:
 a faemina eum venire, quasi vir esset, Regem longo alio sermone usurum fuisse;
 itaq; quamprimum regno excederet. Igitur a Regis conspectu discedens in An-
 glii Oratoris aedes deducitur donatusq; a Rege catenam 200. aureorum cum Ora-
 tore in Angliam rediit. Thuan. lib. 19. ad ann. 1557. At cum Fridericus II. Dan.
 R. & Lubecenses ad Ericum XIV. Sueciae R. faciales mitterent, Dani quidem,
 ut Regis, se denunciationem ac facialem accipere, inquit; Lubecensium verò
 Stocholmiam ablegavit, ad contemptum addens, Reges Regibus, cives ac rusti-
 cos civibus ac rusticis bellum indicare debere. Id. lib. 36. ad ann. 1563. Lenius
 certè, quam pro ingenio, quod alias crudelissimè exercuit, eò tandem vesaniae
 adactus, ut concubinam lictoris filiam contra omnem honestatem in uxorem du-
 ceret & ad regale fastigium coronam impositam eveheret. Id. d. l. & lib. 41. ad ann.
 1567. (c) Laxiori vocabulo admittere Legatum significat non rejicere, dum
 petit com meatum; hoc loco strictius accipitur pro eo officio, quod *audientiam*
 vocant, quando jam admissus & exceptus est Legatus. Illo sensu denegari admis-
 sio temerè non debet, nisi humanitatem exuere velimus. Annon inhumanus est,
 qui colloquium petenti denegat, cum sine ulla dispendio possit non negare? Par
 ratio

ratio in publicis. Causæ autem rejiciendi Legatos esse possunt ex eo, qui mittitur, ex eo qui mittitur, ex eo, ob quod mittitur. *Grot. de I. B. 2. c. 18. n. 3.* Primigenis est, si Legatus ab hoste armato veniat & qui jam cum exercitu ditiones nostras invasit. *A. Gentil. 2. c. 5.* Quid enim in rem nostram expectare debeamus ab ejus legatione, qui jam ferrum in nos stringit. Q. An hæresis sive excommunicatio iusta causa sit excludendæ legationis? Quod solidis rationibus negat *A. Gentil. d. l. c. 11.* Altera causa est odium Legati. Prudenter enim hic recusatur, ne ex ejus admissione collidant utraq; Resp. altera dum fortè indignationem adversus Legatum conceptam in Mittentem evomit; altera dum injuriam Legato illatam ad animum revocat. Procul dubio enim redux Legatus fidem narrationis excedet eoq; magis iram Principis sui provocabit. Ita Theodoro Philosopho Cyrenaico, cum ad Lyfimachum à Ptolomæo missus esset & nimiam oris libertate uteretur, rectè interdixit Lyfimachus, ne ulterius ad se proficisceretur; & quamquam ille masculè, *non revertar, nisi me mittat Ptolomæus*; tamen id non eo fine, quasi Lyfimacho jus non esset prohibendi, sed quod Regis sui mandatum periculo præponeret. *Vid. Laert. in Vit. Aristip. lib. 2.* Pio V. Pontifice creato cum Veneti pro more ad eum solemnem legationem decrevissent & legationis Principem Nicol. Pontanum, qui postea Dux electus est, constituissent cum tribus aliis Patriciis; Pontifex illum nunquam in conspectum admittere voluit, causatus, *eum parum dignè & honorificè de S. S. dignitate solitum loqui.* quapropter eo rejecto, reliqui tres officio defuncti sunt. *Tbuan. lib. 39. ad ann. 1566. Add. Lib. 21. c. 9. lib. 42. c. 36. Plutarch. Vit. Parallel. tom. 3. in C. Graccho. c. 3.* Tertium, quod diximus, locum habet, si causa mittendi suspecta; ut, si populum concitandi gratiâ aut speculandi legatio obeatur; aut non ex dignitate & temporibus conveniens. *Vid. Grot. d. l.* putà si ob id suscipiatur, ut tempus alteri parti pereat, adversæ ad machinationes interea profit. *A. Gentil. 2. c. 4. Paschal. c. 63.* aut, si certò constat, eam planè fore inutilem. Hinc cum Pius IV. P. M. Concilium Tridentinum restauraret & Nuntios suos etiam ad Fridericum II. D. R. mitteret, hi Lubecam profecti à Rege quidem liberam accedendi ad eum & mandata sua exponendi facultatem petierunt; verum accepto ab eo responso, *Nihil parenti suo Christiano, nihil sibi unquam cum Pontifice negotii intercessisse; nec proinde mandata, qua ab eo haberent, cognoscendi cupidum esse;* re infectâ retrò ad sua reversi sunt. *Tbuan. lib. 28. ad ann. 1561.* Etsi verò hæc iustæ videntur esse causæ exclusionis, tamen nisi planè res sit periculo obnoxia, magis est, ut legatio etiam suspecta admittatur; non solum ut famæ suæ apud externos Princeps consulat, quos fortè latent istæ causæ, sed potiùs, ne videatur remedia pacis defugisse subditisq; temerè bellandi necessitatem imposuisse. Miserat cum donis speculatores ad Æthiopum R. Cambyfes, qui se mentirentur Legatos & amicitiam Æthiopis ambirent; quibus ille regiè, *Vos, inquit, scio huc non missos de amicitia à non desiderante; qui quàm sit homo nibili & hinc liquet, quòd fraude grassatur.* Nihilominus Vincam animum meum & quando speculatum missi estis, facio vobis potestatem singula otiosè introspiciendi, quò illi exploratiora renunciatis. Vos verò hunc arcum ei tradite his verbis: Rex Æthiopum Regi Persarum consilium dat, ut tùm contra Æthiopes moveat, quando Persæ hunc arcum tendere poterunt; interim diis gratias abeat, quòd illis hanc mentem dederint, quòd more

Per-

Perfarum aliena nō concupiscunt. *Herodot. lib. 3.* Eandem ferē indulgentiam Xerxes exhibuit Ipeculatoribus Græcorum. *id. lib. 7.* Antigonus Gallorum. *Justin. 25. c. 1.* Scipio Annibalis. *Liv. 30. c. 29.* Censuerunt enim ingenti specie validioris exercitus externos se posse obltupescere; unde præstat, si copiarum nostrarum imbecilliores, hostium Legatos extra urbem, extra castra admitti. *Paschal. c. 41. & 42.* Apud Romanos sanè istis semper extra urbem in æde Bellonæ dabatur Senatus. *Vid. Liv. 42. c. 36. A. Gentil. 1. c. 15.* Statim autem, ut advenerunt, Legatos intromitti ad edenda mandata, negant esse ex dignitate illius, qui aditur; neq; etiam finit humanitas, ut, qui ex longinquo veniunt, non detur spatium sedandæ lassitudinis, si id noxium legationi non sit. At si subdolâ comitate, mendaci excusatione admissionis dies ex die protrahitur, violari jus gentium audacter dico. Malè hinc audit Demetrius, qui Atheniensium Legatos toto biennio detinuit. *Plutarch. Vit. Parallel. tom. 3. in Demetr. c. 16.* In admissione hoc quoq; spectandum, ut aliter Regū, aliter Rerump. Legati accersantur, audiantur. Apud Romanos dabatur Regū legationibus, ut eæ prius audirētur & introducerētur in Senatū à majoribus Magistratibus; at Rerump. ab aliquo Tribunorū plebis. *Vid. A. Gentil. 1. c. 9. Paschal. c. 43. pr. Add. Chokier c. 27.* Hodie communiter magni & amici Principis Legatus solemnī pompā admittitur. Magnates aliquot accersunt, magno accedunt numero Aulici Nobilesq; præmittuntur rhedæ, quarum præcipua Legatum excipit: eodemq; is postmodum honore reducitur. Legato jam admisso salutationis honos à Principe rependitur nunc major, nunc minor, prout à potentibus misso. Nonnunquam adveniēti ipse aliquantū obviā procedit, nonnunquam assurgit, sedile præbet, operiri caput jubet, literas oblatus exosculatur. *Vid. Paschal. d. l. Marsel. 2. dissert. 31.* Hujusmodi humanitatis signa sicuti gravioris odii scintillas sæpissimè comprimunt; ita superba negligentia non rarò easdem alit augetq;. Stephanus Bathorius Pol R. cum Moscorum D. Legatos admisisset & longiore silentio cunctantes per cubiculi præfectū causam rogari jussisset; illi verba se prius facturos negarunt, quā Rex apertō capite assurgens de valetudine Principis sui ipsos interrogasset. At Rex elati animi vir, indignatus legem sibi quodammodo præscribi, minimè committendū sibi putavit, ut ad barbari hostis arrogantiam obsequio suo quicquam adderet. Conditionem itaq; rejecit, & cum illi in sententiā perstarent, inauditi sunt dimissi. *Tbuan. lib. 69. ad ann. 1579.* (d) Pulchrè apud *Livium* Achæorum Prætor, aut non dandum concilium Legatis fuisse, aut sine responsione dimittendos eos non esse. *32. c. 21.* Non potest autem congruè responderi, nisi attentè quis audiat. Propria hæc laus Alfonsi Regis, qui Florentinorum Legato sic satis prolixè perorante ne manum quidem movisse visus est neq; prius muscam, quæ statim ab initio orationis naso infederat, abegisse, quā Legatus desisset. *Panormitan. de dict. & fact. Alfons. lib. 2. c. 46.* Sed & patienter Legato auscultare convenit, etiamsi duriusculè loquatur. Quid gloriosius aureo illo dicto Impp. quo maledicta si ex levitate processerint, contemnenda; si ex insaniā, miseratione dignissima; si ab injuriā, remittenda censent *in l. un. C. si quis Imp. maledix.* Hinc acerbè *Livio* notatus Gallorum ritus, quo Romanorum Legatos exceperunt, cum peterent, ne Carthaginensibus transitum in Italiam darent. *21. c. 20.* Caterū, quæ virtutes, quæ vitia responsionum, alio loco videbimus. *rh. 19.* Nonnulli Prin-

cipum

cipum communi aliquâ formulâ respondent, quâ cuilibet rei è argumento ac for-
moni satisfacere possit. Si anceps & obscura detur responsio & Legatus aliam
obtinere nequeat, petet scripto eam comprehendere. Ita enim obscuritatis insidiæ
in autorem recident, nec integrum Principi auctoritatem suam subterfugere cul-
pamve conjicere aliquando in Legatum. Eidem cautioni locus, si infausta domū
referenda. Præstat enim scripto respondentis, quàm Legati ore ista innotescere.
Interdum non petenti responsionis loco literæ traduntur, tum si de fide, memo-
riâ aut Legati prudentiâ dubitamus, tum si ille ab eo missus, qui nobis quodam-
modò est obnoxius. At si res majoris momenti inter eos agitur, qui pares di-
gnitate, solet legationem legatio subsequi & per eam quoq; reddi responsum,
quod ob negotii difficultatem fuerat differendum. *Vid. Marsel. 2. dissert. 29. pr.*
Et f. Paschal. c. 80. (e) in quibus hæc consistat, dicemus paulò inferiùs. *ib. 20.*
Hic tantum notabimus, eandem quæ Legato, etiam comitibus ejus tribuendam
securitatem. *l. Lege Julia. 9. Ad L. Jul. de vi publ. l. non aliàs. 24. §. 1. ibi: sub-*
ducatur. de judic. l. legato. 12. §. 1. de vacat. Et excusat. l. administrantes. 41.
§. 2. de excusat. l. abesse. 32. Ex quib. caus. Aliàs enim fraus fieret isti Legato-
rum juri. *arg. l. item si. 7. §. mutui. 3. Ad Scit. Macedon. & admitteretur id aliâ*
viâ, quod alterâ prohibitum. arg. cap. cum quid 40. de R. 1. in 6. Vid. A. Gentil.
2. c. 15. Becht. de securit. th. 187. Wurmser. Exerc. 4. jur. public. quest. 8. Per-
inde atq; Clericorum privilegia, ut & Studioforum, eorundem quoq; famulis
competunt. *l. 1. C. de SS. Eccles. Auth. habita. C. Ne fil. pro patr. ibiq; Hunn. c.*
1. quest. 7. Quæri solet, An jus asyli habeat Legatus domi suæ pro quibusvis eo
confugientibus? quod rectè negatur, quoniam id summæ potestatis nota sit, qua-
lis in Legatum non cadat. *Vid. Grot. de I. B. lib. 2. c. 18. n. 8.* Hinc jus gentium
nequaquam violabit Princeps, qui reum Legati ædibus exceptum, si semel ite-
rumq; postulatus non dedatur, vi eripiet. Nam ipse potius Legatus, qui ausu te-
merario jurisdictioni & auctoritati publicæ obluetur, gravissimè ac enormiter
videtur peccare. *Paschal. c. 76. circ. f.* Adjiciam obiter, asyla exemplo Hebræo-
rum. *Numer. 35. vers. 6. Deuteronom. 19. vers. 2. Et seqq. Græcorum. Plutarch.*
Vit. Parallel. tom. 1. in Theseo. cap. pen. Cornel. Nep. in Pausan. c. 4. Et 5. Ro-
manorum, l. quis scit. 17. §. apud Labeonem. 12. de adilit. edict. §. fin. de his, qui
sui vel alien. t. t. C. de his, qui ad Eccles. confug. l. un. C. de his, qui ad stat. con-
fug. can. definit. 33. caus. 17. quest. 4. in benè constitutâ Rep. rectè aperiri;
quamvis Tiberius eorum, quæ usquam erant, jus moremq; aboleverit. *Sueton.*
in Tiber. c. 37.

X V I I I.

In excipiendis & admittendis Legatis varia pro eorum dignita-
te (a) gentium sunt instituta; hodie in aulis Romanâ (b) & Ot-
tomannicâ (c) præ reliquis (d) peculiaria.

(a) Universam admissionum formam fortuna imperiorum videtur com-
plecti, ut pro modo amicitiae & potissimum potentiae honor & hospitalitas sequa-
tur. Quippe alia est consideratio legationis à validiori missæ, alia à minori. Pro
viribus quisq; suis agit, cedit majori & concedit plusculum, qui se minorem esse
novit.

novit. *Marsel. 2. dissert. 30.* Romani non omnibus legationibus obviam mittebant, non certè provincialibus aut municipalibus, quæ frequenter de agris, legibus, ceremoniis, asyis, templis &c. magnâ æmulatione coram Senatu Romano altercabantur. *Vid. Paschal. c. 40.* Iis audiendis Februarius mensis attributus erat teste Cicerone *lib. 1. Familiar. epist. 4.* ne frustra haberentur, si aut maturius tardiusve Romam venissent. *A. Gentil. 1. c. 15.* Neq; verò coram frequenti Senatu audiebantur, sed ab iis tantum Magistratibus aut Senatoribus, qui tum fortè præstò aderant. *Cic. d. l. adhibitis tamen, ut credibile est, ipsarum gentium & civitatum patronis.* Hos enim singulas Romæ habuisse apparet ex *Lib. 9. c. 20. f. lisdem Legatis neq; lautia mitti solita neq; publicum hospitium dari.* *Vid. Paschal. d. l. Docet hoc etiam l. sed etsi. 28. §. adiut. 3. de judic. in quo Icto hexameter quodamodò excidit; ut & in l. plenum. 12. §. equitii. 4. de usu & habit. l. cum mihi 46. de adilit. edict.* (b) Legati Principum portâ Flaminiâ ingredi solent. *Thuan. lib. 108. pr. ad ann. 1593.* Illis, qui *Obedientiæ* Legati dicuntur seu qui Ecclesiasticam submisionem exhibitori vel feudum clientum ritu oblaturi sunt Pontifici, dum eo venerationis actu funguntur, solemnis exceptio & admissio præstatur: Legatis autem *Residentiæ*, quos vocant, non item; sed ordinario concilio, quod *Consistorium* dicitur & singulis septimanis convocatur, aditus patet. *Obedientiæ* etiam Legati tunc reliquos ab exteris missos præcedunt. In primo accessu & novissimo abscessu pedes Sux Sanctitatis genu flexo exosculatur Legatus; deinceps dum admittitur, minimè; honorem tamen perquam reverenter exhibet. Sedent in Consistorio Cardinales ligneis pictisq; sedilibus in orbem dispositis (nimium ut facies Pontificis nullo obstaculo intermedio omnibus pateat) quorum in centro thronus est Pontificis. Surgant illi dum loquuntur & semper capite nudo; sic quoq; Regum Legati, quamvis Oratorem adduxerint, qui declamet eorum causâ. Hoc tamen discrimine sedent; Cardinales in sedilibus, quæ fulcris commodiora & ornatiora sunt; Legati in iis, quæ vacua & inferiori ordine. Ideoq; etiam illi caput, modò non loquantur, cooperiunt; hi nequaquam; sed ipsis solum id liceret Principibus. Si quid autem soli Pontifici seorsim indicare ibi velit Legatus, ejus tribunal conscendit; sic tamen, ut magis ad aures, quam ad os loqui videatur, ne Pontificis prospectus unquam occultetur. Dum autem aliis diebus privatim admittitur Legatus, Pontifex caput tegere, etiam sedere plerumq; jubet; ipse autem publicis in congressibus non nisi sedens loquitur & stantes audit. Pius V. audiendis Legatorum postulatis præfixit diem Veneris; eaq; consuetudo adhuc instar legis est Oratoribus Imperatoris, Galliæ, Reip. Venetæ, Sabaudie, Maltæ, Urbini, Mantuæ, Modenæ, Ferraræ & Lotharingiæ. At verò Legatus Hispaniæ, ut incommoda vitaret, quæ ex concursu oriri solent, obtinuit admissione diem Saturni; quo etiam admittuntur, si qui à Florentiâ, Parmâ aut Bononiâ audiendi sunt. Et quamvis suus cuiq; legationi hic locus decretus sit, nonnunquam tamen, si non contentio, indignatio tamen apparet, absentiam auctoritati & honori consulitur. Solet Pontifex Legatos Regum extraordinarios semel invitare ad prandium. Sedent verò & vescuntur illi in mensâ humiliore & parum remotâ ab illâ Pontificis; dumq; is primâ vice bibit, surgit nudatq; caput Legatus, post denuò sedet. Non subministrantur Legatis edulia; indies tamen mittuntur cuiq; 4. panes, qui *Honoris* vocantur. Donaria & lautia, quæ

quæ hîc accipiuntur, ferè sunt spiritalia, reliquiæ Sanctorum, rosaria, numismata aliq; sacris bullis benedictionum & indulgentiarum munita. Solet in Legatorum ædibus, quemadmodum & Cardinalium, campana pulsari, quoties pransuri sunt; itemq; quoties Heros quispiam ædes ingressurus vel egressurus est; quâ nimirum illustri viri admissio indicetur, & protinus adsint, qui deducant. Infra dignitatē Legatorū hîc putatur, voce suâ cubicularios aliosvè famulos vocare, quorum fuerit, obsequio præsentēs auscultare; ideoq; decentius existimatur, argenteâ quadam campanulâ tinnitum edi eamq; super holoserico pulvinari collocari curiosè adornato: Hac tamen distinctione, ut, si quis dignior advenerit, juxta ejus sedem pulvinar istud ponatur; quasi omninò pulsus edi non debeat, non vocari ullus, nisi ad lubitum jussumq; dignioris. Loquitur Pontifex Italâ, quam si non calluerit Orator, Latinâ; scribit autem omnibus, etiam Barbaris, Latinâ. *Marsel. 1. dissert. 30. in Voce Romæ.* (c) Quoties acceptâ fide publica Turcarum limites & ditiones ingressus est Legatus, communia ei patent Xenodochia, in quibus etiam Legati assedulis præbentur lecti, stragula, panes, placentæ, tum oryzæ quod satis est; liquor etiam coquitur, sedandæ sitis aptior & nutritioni, quàm ebrietati. Sicubi ejusmodi Xenodochium non extiterit, facile erit Legato, designatione Præfecti vicorum naneisci domum alicujus opulentioris, ubi singula quoq; suppeditantur, sed sumtu Legati. Interdum tamen lautius & publico ubiq; is ære exceptus & deductus est, sed Legationis gratiâ & exemplo pænè singulari. Ubi autem accepto itinerum designatore Byzantium propè attigerit, obviam procedunt Nuntii Curiales regiq; milites, quorum Præfecti duo stipant Legato latus & ad hospitium privato vel publico ære assignatum deducunt: hîc protinus aliquot Bassæ vel Vizyres, viri primarii familiaresq; coryzæi mandata Legati certatim exquirunt; isq; si ingrata vel infauusta attulerit, nisi dissimulaverit, non introducitur ad exponendū; sed præsentem omnis contumeliæ injuriæq; ultionē generosissimo & maximo Domino inprimis cordi esse suggerit: nimirum, ut vel inauditus abeat, vel fileat Legatus & gratiora à Principe suo mandata expectet etiam in multos annos. Admissio autem non nisi bis Legato conceditur; semel in accessu iterumq; in abscessu. Et tum quidem sobriè & graviter respondet Turca; per Magistros tamē sententiâ aut imperia sua uberius postmodū denūciat. Et hæc admissio o'tam legationis decus, quàm barbarū lictoriæ legationis dedecus repræsentat. Nāq; intromissū comitantur vel verius cohibent duo Dynastæ, qui Legato claudūt utrūq; latus, ejusdē libertati illorū manibus seu manicis injectis, ne comovere sese aut brachiis omninò liberè uti queat. Nimirū cum tā felix non sit tyrannus, ut quis ei nocere nolit; hoc agit herculè ne possit. Ne quis autem peregrinâ veste & externâ quasi autoritate Turcam accedat, adeunt Legato, tum ejusdem Nobilioribus comitibus, Secretario quoq; & Interpreti, qui unâ ingrediuntur, dono datur palla Turcica, serico & auro intexta; quam tunc vestibus suis superinduisse omnes tenentur. Unus tamen Legatus ad thronum seu tribunal Turcæ simul cum Interprete admittitur, reliqui ad medium ejusce cubiculi subsistunt. Tum alter deductorum Dynastarum sic infit: *Legatus Imperatoris* (sic enim exteros Principes Dominus ille appellat) *Gallia, Anglia &c. N. N. mancipium tuum, ad genuum tuorum osculum sese probovolvit.* Exinde tactam fimbriam exolculari debet Legatus mandataq; proferre ac denuò ad-

versâ facie retrôgredi. Regio in cubiculo quàm diu est, Turcico amictu, conspicitur; caput quoq; pari ritu non nudat Legatus, nec ulli Magnatum ibidem adstantium honorem exhibet neq; excipit ab ullo. Admissionis quoq; die instruitur Legato epulum, quo eum primarii aliquot viri in aulâ, quæ *Porta Turcis* dicitur, excipiunt. Reliqui assæclæ, dummodò Legato consanguinei non fuerint, neq; comites Legationi, inferiori cubiculo & consortio, lautè tamen, mensis adhibentur. Invitati à Legato Primates liberioris convictus ergò lubentes adsunt. Imp. Turcarum, licet Illyricam & Italicam linguam calleat, Legatos nec audit nec affatur peregrinâ. Interpretes autem tam Christianos quàm Iudæos locatitiâ operâ Byzantii affatim invenire est, sed hos minùs fidos. Legatorum quoq; pacta idiomate & charactere Turcico conscribi debent, alioqui jure & efficacîâ obligationis, dum barbaris visum, carent. Pro gratiâ negotii atq; autoritate ejus, qui Legationem mittit, singula Legato hic auctiora aut contractiora subministrantur. Nonnunquam hospitium publicum datur, mittuntur aulæ, cibi, fœnum, hordeum, ligna; aliquando nummi, quæ ea omnia sibi conquirit. Et rursus elargitio illa minuitur vel cessat, prout nimium differtur vel negatur, quicquid Turca non tam petere aut proponere, quàm exigere aut imperare solet. Assignantur Legato 4. regii milites, qui ædes & sacra ejus ab omni injuriâ tueantur; tùm & domesticos quoquo versum ad forum aut negotia deducant prohibeantq; ne quis petulanti manu aut linguâ infestus occurrat. Legatos vero Principum, quos magis vicinos & metuendos Turca habet (Germaniæ, Persiæ, Poloniæ) comitatur præterea Nuncius aliquis Curialis, explorandi tamen magis, quàm honestandi ergò. Necessarium hic, munera Domino atq; etiam familiaribus ejus offerre. Abeunti Legato auratis phaleris equus datur nec quicquam præterea. *Vid. Marsel. d. l. in voce Constantinop. Add. Auger. Gissen. Busbequ. Legation. Turcic. Epistol.* (d) In aulâ Cæsareâ Extraordinariis Legatis plerumq; hospitia cibiq; præbentur Cæsaris sumtu, ordinariis sibi. *Marsel. d. l. in voce Praga. ubi tamen in eo sua vitæ peccat; quòd Regi Bohemia in electionis negotio, numero Votorum non dispari, postrema decisionis suffragium ascribit; tùm, quòd integrum aliquando exercitum in legationem mitti & ad electionem Imperialem concurrere asserit.* Apud Gallos legationum ritus uniformes & constantes non sunt; magnum tamen operæ pretium, ut devinciatur is, qui Legatorum dandis instructionibus relationibusq; conciliandis præest. *Marsel. d. l. in voce Parisiis.* Legatis Cardinalibus ab omnibus Regibus hic honos habetur, ut ipsi obviam illis prodeant, solo Rege Christianissimo excepto, qui tantum mittit fratres aut aliquem è propinquis, qui hoc munere fungatur. *Paschal. c. 35. fin.* certis tamen conditionibus admittitur, quas latè tradit *Thuanus lib. 13. ad ann. 1554.* Læsæ Majestatis reus est, qui Legatos externos absq; veniâ Regis invisit aut alloquitur. *Chokier c. 24.* Illustres Helvetiorum Rhætorumq; legationes ad renovanda & jurejurâdo sancienda cû Regibus fœdera missæ nō ab Nobilitate seu equestri ordine, sed à Magistratu judicibusq; Parisiensibus excipiuntur. *Paschal. c. 43. circ. pr.* Cleri, Nobilitatis & Parlamentorum Oratores in vestigio stant, dum alloquuntur Regem, ordo populi genu flexo. Legati Principum, nedum in vestigio stant, sed & operto capite proloquuntur, sedentq; si sederit Rex, quem compellant. *Gramond. Histor. Gall. lib. 13. ad ann. 1622.* Apud Hispanos extero-

exterorum Legatis magnâ omnia & extra mediocritatē profusa; quasi Majestatis tantæ pars sit, cum nullis comparari. Non alibi gentium animi majores, sive in concedendis iis, quæ petuntur; sive in largitione lautiorum. *Marsel. d. l. 1. dissert. 30. in Voce Madriti.* Poloni contentiōem Legatorum de prærogativâ legis remedio deciderunt, quâ statutum, ut priorem locum ubiq; obtineant, qui priores in regnum appulerunt: quod videtur eadem ratione juris niti, quâ seniores dignitate junioribus præferuntur in ferendis suffragiis, in statuendo, subscribendo, sedendo; incedendo. *Marsel. 2. dissert. 32 m.* Protinus ut regnum Legatus ingreditur, Præfectus loci cursim præmittit ad Aulam, qui nunciet Legatum adesse & progredi. Non diu hic Legatus detinetur; magnificè verò excipitur, discedens procul deducitur; prout gratia negotii & personæ dignitas pompam merentur. *Marsel. 1. dissert. 30. in Voce Cracoviae.* Vetus consuetudo est, ut ne tempore interregni sub tempus electionis diversoria in civitate seu electionis loco Legatis exterorum concedantur, unde faciliè arcana Reip. penetrare vel electionis cursum interpellare valeant; itaq; in villis proximis diversi hospitantur. *Piassec. in Chronic. rer. singular. ad ann. 1632.* In Angliâ neq; dies neq; locus ullus constitutus est audiendi Legatos, at facilis patet accessus. *Ædes eduliaq; publico ære non subministrantur; sæpius tamen ii à Proceribus invitantur. Marsel. d. l. in Voce Londini.* Venetiis attentius, quàm uspiam alibi notatur, quicquid agat aut moliatur Legatus. Nam quia Venetorum Legati secretis exterorum cognoscendis & penetrandis maximè intenti sunt; ita vicissim metuntur, ne eadem curiositas occupet exteros. Ideoq; incolis non licet promiscuè Legatum adire, ejus ædes frequentare, domesticos convenire. Exterorum Legatis Dux respondet, cui assidet concilium Decemvirum; sine quo nihil deliberat aut statuit quicquam; ne epistolam quidem externi Principis aut Legati referat, nisi quispiam eorum casu vel vocatus adsit. Isti concilio vir magnæ exultationis à secretis est, Legato plurimum colendus. *Id. d. l. in Voce Venetiis.* Plerumq; Legatis exterorum Principum Veneti dant centum aureos menstruos & domicilium instructum & tres naviculas, quibus animi causâ utantur. *Comina. de bell. Neapol. lib. 2. m.* Apud Moscos moris est, ut, cum aliorum Pr. Legatos Dux excipit, aperto capite assurgens de valetudine Mittentis interroget eos, antequam verba faciant. Ad idem per Legatos & alios Principes solet adigere. *Thuan. lib. 69. ad ann. 1579.* In pelvi juxta se aquam paratam habet, quâ dimissis iis statim manus, quasi contagio eorum pollutas, abluit. Omnes enim, qui ab illis in religione dissentiunt, Barbarorum loco habent Mosci & detestantur. Cui Dux ex Proceribus, longinquam licet, legationem obire jusserit, id suis sumptibus facere cogitur. *Id. lib. 21. ad ann. 1558.* Diplomata autem sua aureo panis involucrio tecta admittentibus offerunt. *Id. lib. 62. ad ann. 1575.*

X I X.

Laudatur responsio (a) distincta (b) gravis (c) acuta (d) comis (e) non obscura (f) præceps (g) morosa (h) superba. (i)

(a) Solemni ritu responsionem dandam nemo ignorat, qui Indorum Regum consuetudinem reprehendit, cum capillos pectunt atq; ornant, id facere solito-

solitorum. *Curt. lib. 8. c. 9.* Non semper autem illa opus tam Mittentis, quam Admittentis ratione. Illud, si ad denunciandum vel ministerium aliquod quis legatus sit; unde facialis Scotus, belli denunciatione peracta cum Anglus acerbè responderet, *nolle se id referre testatus est, quod mandatum esset, quale non ab alio Principe par esset suscipere, quam suo.* *Marsel. 2. dissert. 39. circ. f.* Hoc, si Admittens indignè aut ineptè interpellatus est. Unde Agis Spartanorum R. Legato Abderitarum plurima insubidè locuto, cum is tandem destitisset, roganti, *quid civibus renunciaret?* Hoc, inquit, *referes, quam diu tibi visum fuit loqui, tam diu me tacitum audivisse.* *Plutarch. Moral. tom. 1. in Lacon. Apophthegm. c. 27.* Et cum Antonii, Ottonis & Maxentii devictorum Legati postulare iniqua viderentur, impulsu justæ indignationis ab Augusto, Vitellio & Constantio victoribus sine responso sunt dimissi. *Zonar. in Aug. Otton. & Constant.* Sed enim, quæ hic vitia diximus responsionum, pro conditione enunciatorum aliquando rectè adhibentur. Nam, ut ait vetus Poëta:

Non malè respondet; malè enim prior ille rogavit.

- ap. Quintil. Instit. Orator. 5. c. 13.* Quis improbabat Constantini & Henrici 1. Impp. factum, quod Bulgaris & Hungaris ab Imperio tributum petentibus ille iterum jumentorum, hic canem scabiosum cum acerbissimis responsionibus miserint? *Vid. Zonar. in Irene & Constantin. Annal. Saxon. ad ann. 927.* Quod si extemporalis responsio requiritur, ut eò magis postulatis illa congruat, tempestivam istorum indaginem necessariam esse planissimum est. Juvat interdum responsionem negotii alicujus incidentis accessione illustrari. Antigonus cum Legatis audiendis vacaret, fortè filius Demetrius à venatione supervenit, patremq; osculatus ponè confedit. Discedentibus, cum responsum accepissent; Antigonus altà voce, *Hoc quoq;*, inquit, *de nobis renunciate, ita inter nos convenire;* ostendens concordiam cum filio fidele robur esse regni & potentiae documentum. *Plutarch. Vit. Parallel. tom. 3. in Demetr. c. 4.* (b) Castigatione hujus responsionis norma non est, quam illa Romanorum ad postulata Legatorum Attali *ap. Liv. 32. c. 8.* Lege & adverte quam omnia sint dilucida probeq; distincta. Ejusdem laudis particeps illa Martini Arragoniae R. ad Legatum Gallicum, qui de futura viventis, sed orbi successione cum illo longo sermone agebat. Nam cum Regem subinde cerneret orationi suæ, ut putabat, indormientem (erat enim corpore præpingui & veterinoso) sæpius intersistebat. At Rex, *cur interquiesceret*, rogans, identidem pergere eum jubebat, *non enim se dormire, etsi clausis oculis sterneret; aut si præ morbo dormiret, non tamen dormire animum.* *An tua orationi indormierim, inquit, an invigilarim, ex mea responsione intelligas licet;* quod reapse præstitit. Non solum enim plurima illius orationis capita breviter repetiit, sed & ad singula respondit accuratissimè. *Vid. Laur. Vall. de reb. gest. Ferdin. Arragon. lib. 2. pr.* (c) Ita Athenienses Mar-donii Legato Alexandro Macedonum R. qui Xerxis nomine Athenas se instauraturum, magnam pecuniæ vim & dominium in Græcos daturum pollicitus erat, si à bello destitissent: *Condonare se cum hostibus errorem, qui cum auro & divitiis nihil noscant præstantius, omnia iis rebus venalia censuissent. Neq; supra terram neq; infra tantum esse auri, quod ad libertatem Græcia prodendam permovere se possit; donec Sol consuetum cursum suum tenuerit, se agrorum va-*
stato-

Platorum templorumq; Violatorum Vindictam à Persis exacturos. Vid. Herodot. lib. 8. m. Miserat Fridericus I. Imp. Sigfridum Thuringiæ Landgravium in Daniam, ut Canuto VI. Regi, affini suo, persuaderet curiam adire & patris Waldemari exemplo amicitiam cum Cæsare firmare. Respondit Absolon, Episcopus Roschildensis, cum cæteris Proceribus tutorio nomine: *Regem ita Cæsaris amicitiam expetere, ut propria ejus Majestatis decus incolume servetur. Nam & Waldemarum patrem Friderici partes amicitiamq; secutum nihil fide ejus fallacius reperisse. Proinde Sigfridum nosse debere, Canuto Cæsariq; æquum regnandi jus esse, neq; minore cum libertate hunc Danici Regni, quam illum Romani imperii gubernacula continere.* Indignante Sigfrido plenumq; minarum ac falsus responso fundente, *Antu, inquit, ex remetipso Daniæ pensas eamq; ut Thuringiam à Cæsare, cum volet, quam facillimè capi posse existimas? Proinde abi Imperatoriq; tuo perfer, Danorum Regem neminam quidem obsequiis partem dignitatis ejus ac nomini delaturum. Vid. Saxo Grammat. Histor. Dan. lib. 16. circ. f.* Eadem gravitate cum Henricus VIII. A. R. à Francisco I. G. R. pensionum quarundam solutionem peteret & earum restitutionem regionum, quæ veterum contractuum & cognationis jure debebantur; si mora deinceps esset, se mare trajecturum & pressum à Majoribus solum lustraturum; Rex Franciscus, *Referte, inquit, Regi vestro, excipiendum à me, prout venerit; hospitaliter, si inermis; militariter, si armatus.* Elegat igitur ipse, hospes an hostis adesse malit; cum paucis & domesticis, an cum 50000. comitum me sibi occurrere; quibus indubiè causa nostra testibus plus fidei inerit, quam illius imaginariis ac emortuis titulis exesis & chartis. *Marsel. 2. differ. 39. m. (d)* Athenienses & socii cum per Legatos Gelonem Syracusanorum tyrannum in belli contra Persas societatem adducere conarentur; non abnuebat ille, si summa rei navalis aut terrestris sibi daretur: quod cum præfractè illi negarent, non duce sed milite sibi opus esse dicentes: Gelon, *Hospites, inquit, Videmini nobis non subesse vos didicisse, sed præesse; quare quam celerrimè hinc discedite & Gracis renunciate, Ver illis ex anno exaruisse.* Innuebat autem, illos exercitu suo privari, quem reliquis copiis perinde præferebat atq; ver cæteris annu partibus. *Herodot. lib. 7. m.* Pari solertiâ Fridericus III. Imp. Ludovici XI. G. R. Legato, petenti, ut heri sui exemplo adversus Burgundum in bello peristeret; ita fore, ut ejus provincias æquis partibus ambo sibi acquirerent; recitavit responsionis vice Apologum de urso, cujus pellem nondum capti frustra 3. Juvenes vendidissent. *Vid. Comina. Commentar. lib. 5. m. (e)* maximè si ab Amicis & benè merentibus Legatus advenit; tum enim ad singularis benevolentiae testimonium refertur, si obsequio vel sermoni Princeps subinde signis aut verbis annuat, aut hæsitantis orationem benignè sublevet. Dum Henricum IV. G. R. Parisiis abire parantem Legatus Bononiensis compositâ gratulatione prosequi vellet & orationis initio hæc verba aliquoties iteraret: *Hannibal discedens Carthagine, Hannibal &c. festivè quidem Rex: Credo calcaria ocreasq; induit.* sed præter opinionem Orator reliqua dicta planè suffocavit adeò, ut juberet scripto, quæ sermone non potuisset, complecti. *Marsel. d. l.* Nescio an amica magis, an præceps responsio sit Wenceslai Imp. Hunc Principes Electores, inquit *Aeneas Sylvius*, velut inertem atq; socordem imperio dejecerant,

Ruperto Bajoario in locum ejus successit; ad quem civitates Teutoniae omnes defecerunt de multis Norinbergensibus, qui Wenceslao jurassent. Cum itaque hinc iurjurandi religionem vererentur, inde vim Bajoarii timerent, Legatos ad Wenceslaum mittunt, qui se juramento solvi peterent, ac, si necesse sit, auri 20000. nummum in eam rem offerrent. Rex auditis Legatis *liberos Norinbergenses dicit, si currus 4. tradant onustos vino, quod Baccharacense vocant, h. e. inter Rhenensia vina; ut putant, optimum. in commentar. ad Panormitan. de dict. & fact. Alphonsi R. lib. 2. c. 16. addit, eundem crebro inter suos sermone usurpare solitum: Ego si me deripiendis urbibus Italia fors presentem dederit, ceterarum rerum praedam militibus impartiar; vini tantum spolia apud me reservabo. Si quis autem in cellam vinariam in jussu meo fuerit ingressus, gladio ferietur.* (f) sive signis id fiat, sive voce. Hac illusus Legatus Gallicus ad Carolum V. pro obtinendo Ducatu Mediolanensi missus, Francisco Sfortia defuncto. Nam cum ab Imp. responsum tulisset ambiguum: *idem prorsus sibi placere, quod fratri Galliarum Regi.* blandiens sibi & nimium credulus prope ad Regem perscripsit, Caesarem petitioni annuere; qui tamen Principatum illum non minus sibi, quam Gallo placere sensit & reapse probavit. *Dav. Chytra. in Orat. de Carolo V.* Illo pacto deceptus Darius Persarum R. contra Scythas movens. Nam cum missis ad Indathyrsum R. caduceatore petisset, *ut aut fugam sisterent & secum congredierentur, aut terram atque aquam offerendo imperata facerent; Non metu Persarum se fugere respondit, sed tempus certaminis fugiendo captare; interim se Dario malam rem precari; pro terra & aqua alia dona missurum.* Fuerunt illa, avis, mus, rana & 5. sagittae. Rogatus Legatus, qui ea perferebat, *Quid sibi vellent?* negavit sibi aliud mandatum, quam ut iis traditis quam celerrime reverteretur, *Persas ipsos, si solertes, rem interpretaturos.* Itaque inter eos consultatum. Et Regis quidem sententia fuit, *Scythas sese ipsis tradere, id per avem & sagittas significari, utpote principum eorum arma; avem enim equo similem videri. Quia vero rana in aquis vivat, mus in terra, apparere illos aquam & terram dare.* At Gobryas, unus e 7. qui Magos sustulerant, aliter dona illa explicabat, quasi dicerent Scythae, *O Persae, nisi ut aves subvoletis in calum aut veluti mures subeat in terram aut sicuti rana insiliatis paludes, non remeabitis unde venistis his sagittis confecti!* Et hanc interpretationem exitus comprobavit. *Herodot. lib. 4. m.* (g) Ut legationibus non temere credendum, ita non precipitanter respondendum. Neque enim ut nuntius revocari ab itinere, ita responsa in integrum possunt restitui. Ergo auditam legatione Confusus propitius advocandus, tempus deliberationi sumendum, omnis res extutienda; dicta Legati componenda cum factis illius, cujus negotium agit. *Vid. Paschal. c. 82. m.* (h) Turpitudine responsi, *inquit Marselaer,* quidam celebris fuit eoque non ultra nominandus; qui dum plures ab hoste Oratores admitteret, & illi Martialem ejus vultum, rutilantes oculos, iramque indignationem spirantes, excordes intuerentur; orationem, quam seorsim quisque ad unguem callebat, ne unus quidem effari potuit, sed modò hic, modò ille & ille hujusmodi initio usus est: *Mores Majorum, Mores Majorum &c.* At ille *Coyoni Coyonorum* (quam projectam vocis illuvie!) respondit. Et quamvis, quae adferrentur, populo suo placitura, patriae & Principatui profutura praesciret, non tamen protinus audire sustinuit, sed ut, quae

edicerent, ediscerent, viginti & uno diebus detinuit. 2. *dissert.* 39. *post pr.* (i) i
 Talis judicatur Ætolorum data Legatis Romanis responsio. *ap. Justin.* 28. c. 2.
 Helvetiorum data Legatis Cæsaris *ap. Cæsar de Bell. Gallic. lib. 1. post pr.* Cras-
 si itidem ad Legatos Parthicos. *ap. Plutarch. Vit. Parallel. tom. 2. in Crasso c.*
 33. reddentibus oppidò exitiabiles. Pertinet huc & illius Principis responsum,
 qui ab legato interrogatus, *quâ lege consanguinei sui ditionem gratis devastan-*
dam sumeret? Vis major, inquit, necessitas & commoditas loquantur. Sunt
 ferè hujusmodi Victorum; quorum jura quia examen transgrediuntur, non utiq;
 mirum, si pernoscantur à paucis. *Marsel. d. l.*

X X

Securitas in eo consistit, non tantum, ut ne violetur (a) Le-
 gatus (b) sed & ut suis privilegiis illi gaudere liceat. (c) Vio-
 latio (d) autem vel verbis injuriosis fit vel factis. (e)

(a) Docet id *JCtus in l. fin. de legat.* Si quis, inquit, Legatum hostium
 pulsasset, contra jus gentium id commississe existimatur; quia sancti habentur Le-
 gati. *fac. l. sanctum 8. §. 1. de R. D. l. Lege Julia. 7. ad L. Iul. de vi publ. l. 2.*
§. item si. 5. vers. non tamen. de judic. Hinc violatores dedi consueisse Legato-
 rum Dominis. *d. l. fin. Add. Liv. lib. 15. epistol. A. Gentil. 2. c. 13. Vid. hic*
lit. d. Verum hæc non ita crudè sunt accipienda. Nam (1) prohibita violatio
 ista tantum est in iis Legatis, quos admisimus; quoniam ab eo demum tempore
 tacita videtur pactio intercessisse de dandâ securitate. *Grot. de I. B. 2. c. 18. n. 5.*
 Si ergò illis denunciatum, ne venirent, alioquin pro hostibus fore; & tamen ad-
 versus edictum accedant, ut hostes puniri posse, fortassis nemo negaverit. *Vid.*
A. Gentil. 2. c. 5. Paschal. c. 23. m. Sanè id Veientes & Samnites Romanis sunt
 interminati; hi Ætolis. *Vid. Liv. 4. c. 58. lib. 10. c. 12. lib. 37. c. 49.* Par ratio,
 si non acceptâ veniâ aliorum Pr. fines transeunt. Nam tùm si violentur, jus
 gentium non læditur. *A. Gentil. 2. c. 3. Grot. d. l. §. id. supr. th. 8. lit. d.* Quin
 imò, siquidem ad hostes eorum eant aut ab hostibus veniant & hostilia molian-
 tur, non detineri tantum sed & interfici possunt. Ridiculum enim est, ut illud
 ei sit sanctum & inviolabile, cujus in perniciem paratum est. *Vid. ap. Liv. lib. 2.*
c. 22. lib. 23, c. 33. 34. & 38. Nec (2) Legato securitas debetur, si ex Legato
 hostis fiat. *Arum. de Jur. public. discurs. 12. Becht. de securit. th. 183. Wurm-*
ser. Exerc. 4. jur. publ. quest. 9. Videtur enim & hoc tacitum pactum admis-
 sioni inesse; quoniam nemo suâ sibi sponte malum arcessere præsumitur. Unde
 Philippum II. Hisp. R. ad Christianos Principes scribere solitum, *ait Marselaer,*
 Nolle se, Legatos suos immunitate muneris justitiâ sanctiores esse; quin legi-
 bus eos regni conveniri & condemnari posse, si quando facinus quodpiam ab of-
 ficio & mandato sibi imposito alienum commisissent. 2. *dissert.* 13. *post pr.* Neq;
 tamen ideò pœnam læsæ Majestatis, quæ juris civilis est, incurrunt (nam hæc
 tantum à subdito timetur. *Clement. Pastoralis. §. rursus. De sentent. & re*
jud. Arum. d. l. Becht. d. l. th. 148. Venerand. Dn. Lud&vell, Præceptor, Pa-
tronus & Hospes meus Parentis loco atatem habendus, Disput. Justinian. 18.
th. 2. lit. c. in f. & in commentar. ad §. 3. Inst. de public. judic. n. 6.) Sed tan-
 tum

tum eam, quæ jure gentium manet hostes. *Arum. d. l. A. Gentil. 2. c. 18.* Exempla veterum vid. ap. *Plutarch. Vir. Parallel. tom. 1. in Camillo c. 27.* & *Numac. 23. Liv. lib. 5. c. 36.* & *lib. 6. c. 1. lib. 25. c. 7. Cornel. Nep. 16. c. 5. Plutarch. d. l. in Pelopida c. 49. Saxo Grammat. Histor. Dan. lib. 9. & 14. Vid. supr. th. 14. lit. e.* Si recentiora juvat addere; ob conjurationem Legatus Scotus ab Elisabethâ A. R. quanquam variantibus super hac re Jctorum sententiis, carceri est mancipatus. *Thuan. lib. 51. ad ann. 1571.* Eandem ob causam Hispani Oratoris Secretarium Henricus IV. G. R. capi jussit, cumq; inter Regem & Oratorem peracerbæ altercationes orirentur, quod hic externorum Pr. privilegia atq; ideò jus gentium violari contenderet, capto & in jure interrogato Oratoris externi domestico; Rex *nihil in eâ reatum aut porro factum iri*, respondit; *que privilegia Legatorum violata aut ullo pacto labefacta merito dici possint. Nam sacrosantas Legatorum personas minimè inficiari, sed prerogativa tanta tacitam conditionem annexam; modò nihil faciant, quod Regibus, apud quos specie amicitia degunt, aut eorum ditionibus periculum aut perniciem creare possit. Id. lib. 134. ad ann. 1605. Add. Gryphind. h. conclus. 12. lit. b.* Neq; movet; quod valdè in lubrico locaretur salus Legatorum, si actuum suorum rationem alii reddere debent, quàm à quo mittuntur. *Grot. de I. B. d. l. n. 4.* Nam & malè ageretur cum Principibus, si impunè esset Legatis, de illorum facilitate, quos circumscripterunt, triumphare & spe impunitatis jura evertere omnia. Nihil enim tam naturale est, quàm juris communis ita esse propugnatorem, ut non sim proditor mei. *Paschal. c. 74. Chokier c. 42.* Mitius tamen puniendos, si ex mandato agant, rectè asserit *Becht. d. l. th. 181. Vid. supr. th. 13. lit. e.*

b (b) judicii istius rigorem, de quo diximus, quandoq; prudentia meritò inclinatur; iis tamen cautionibus, quas habent *Paschal. d. l. circ. fin. Marsel. 2. dissert. 13. post. pr.* Semper enim verendum est, ne Legatum externæ gentes præcipitatis studiis putent condemnatum, ac proinde non convictum sed oppressum ab illo, qui idem accusator est & testis & cognitor. Priscis Patribus conscriptis etsi Tarquiniorum Legati, qui apertè bona eorum repetentes, clam recuperandi Regni consilia struebant, visi sunt commisisse, ut hostium loco essent; jus tamen gentium valuit, inquit *Liv. 2. c. 3 & 4.* Sic Posthumius Dictator injuriam vulgi à speculatoribus Volscorum depulit, *Satius* dicens & *magnanimis* *viris dignius*, iram in eos, qui miserint servare, quàm in missos effundere vel ob nomen legationis, quàm palam præ se ferant; ne Volscis detur honesta belli occasio, simulaturis Legatos esse casos contra jus gentium; nec aliis inimicis occasio præbeatur spargendi, quanquam falsi, non tamen ratione nec fide carentis rumoris. ap. *Dionys. Halicarn. lib. 6. post. pr. Add. Sallust. in Jugurth. circ. f. Just. 29. c. 4. Bapt. Fulgos. in collectan. 6. c. 2. in Demochare.* Ita & ab Henrico IV. Secretarius iste, de quo *lit. a.* tandem repõscpti Legato est redditus. *Thuan. d. l.* Et Legati Veneti familia cum Madriti adversus justitiæ satellites insurrexissent, req; in judicium deductâ partim in eos capitis sententia, partim fustigationis lata esset;

c Rex tamen clementer omnes supplicio exemit. *Marsel. d. l.* (c) Ita enim justitiæ partes omnes bonâ fide explemus, si non solum neminem lædamus, sed & suum cuiq; tribuamus. *S. 3. Inst. de J. & J. l. 10. ff. eod.* Jura autem singularia hæc Legatorum etsi ex jure gentium sunt. *A. Gentil. 2. c. 13.* tamen definite tradi.

tradi nequeunt; quoniam jus hoc non ut jus naturale ex certis rationibus certo oritur, sed ex voluntate gentium modum accipit, quæ maximam partem ab exemplis, ceu rebus earum judicatis, petenda. *Grot. d. c. 18. n. 4. Paschal. c. 27. fin.* At quæ ex jure civili adducemus, etsi ad Legatos nostros illustriores non adeo omnia spectant; tamen ad hoc usui esse poterunt, ut sciamus, etiam subditis ob causam longinquæ legationis peculiaria privilegia prudenter attribui; tantò magis gentium exterarum Legatis, quò civilius est, majori beneficentiâ coli peregrinos, quàm cives. *Add. Gentil. 2. c. 22.* Q. An jure talionis uti liceat adversus ejus Legatos, qui malè nostros tractavit? Equidem nihil puto socordius illo, qui ad hunc ipse suum Legatum mittere audet, quem temerè violatâ ejus legatione exacerbavit. Nam si pari modo excipiatur, injuriam sanè non patitur. Quid enim æquius, quàm quod quis juris in alterum statuerit, eodem ut ipse utatur, testante Jcto in l. 1. *Quod quisq; jur. Ec.* Ita & ob hanc causam Alexander Severus Persæ Legatos jure detinuit, quòd is jam antè suos non leviter offendisset. *Vid. supr. th. 13. lit. e. & Herodian. d. l.* Idem fecit Cæsar in Legatis Germanorum, soliditatem ratus, fidem servare periuris. *Vid. Plutarch. Vit. Parall. tom. 2. in Casare. c. 32. & Caton. Min. c. 75. Cæsar de bell. Gallic. lib. 4. circ. pr.* Quodamodò æquitatē hujus juris agnovit Antonius, cum Thyreum Augusti Legatum flagris cecidisset; ita enim ad Cæsarem scripsit: *Insultans mihi & me contemnens Thyreus irritabit, alioquin irritabilem ob adversas res; quod si id factum gradus fers, habes meum libertum Hipparchum, hunc suspende & flagella, ut par reddas.* *Plutarch. d. l. tom. 3. in Anton. c. 95.* Sicuti autem Legatis hujusmodi favere jus non cogit, ita ut eis parcamus, humanitas suadet. Neque enim jura belli dirimunt ea vincula, quibus mortalium mentes natura contrinxit. *Paschal. c. 28.* Et huc pertinent magnanimitatis Romanæ exempla, in Legatis Carthagenensium edita *ap. Liv. 30. c. 25. Val. Mal. 6. c. 6. n. 2.* (d) Jure Civili Legatis eorumvè comitibus injuriam inferentes lege Juliâ de vi publicâ coercentur. l. 7. *Ad L. jul. de vi publ. Vid. Liv. 6. c. 1.* Non desunt, qui eos in poenam sacrilegii incidere putant. *Vid. Becht. de securit. th. 176.* secundum Canones etiam excommunicationis. *Gl. in can. jus gentium. 10. verb. Legatorum distinct. 1. Andr. Vesal. in Paratitl. Jur. Canõ. ad tit. de sentent. excomm. §. 11. n. 7.* quod probat *can. 2. dist. 94.* Quod si à subdito Principis Legatus lædatur intuitu Principis, etiam Majestatis reus erit. *Gail. de pignorat. Obser. 5. n. 7.* Nam & ad omnia damna & interesse ratione violatæ securitatis illata tenetur; ut & judicio aliquo poenali injuriarum, Magistratus, apud quem agitur, voluntati relicto. *Rulant de commissar. part. 1. lib. 8. c. 8. n. 9.* Unde si Legatus in Camerâ conqueritur, rectè sibi consulet, si Fiscalem interpellet, ut secum pro interesse agat Cæsareæ Majestatis. *Rulant d. l. n. 13.* Quæsitum fuit, si Legati inferiorum Principum ab aliis Statibus arrestentur aut injuriâ afficiantur, An statim tantquam in facto omni jure prohibito mandatum sine clausulâ ex *Ordinat. Camer. part. 2. articul. 23.* adversus arrestantem aut injuriâ afficientem petenti Legato ejusvè Principi decernendum foret? Negarunt id Dn. Camerales, quadam causâ cognitione opus hîc esse putantes, nisi fortè super *Constit. Arrestorum in R. I. de anno 1570. §. wann auch die arresta.* supplicatum fuisset. *Vid. Becht. d. l. th. 177.* Jure gentium violatores legatorum hostibus dedendos esse jam supra diximus.

diximus. *lit. a.* ut scilicet eos vel servorum numero habeant vel pro lubitu puniant. *Becht. d. l. th. 175.* Ita & Cato Minor censuit, cum Cæsar à Germanis accusaretur violatæ legationis; *dedendum esse barbaris Casarem expiandamq; urbis nomine Violationem vertendasq; in fontem execrationes, Deos rogandos, ne insaniam unius communi perniciæ punirent.* *Vid. Plutarch. in Casare & Caton. Min. dd. ll. Add. Liv. 38. c. 42. Val. Max. 6. c. 6. n. 3. & 5.* Persarum Legatos, aquam & terram à Græcis petentes, Spartani & Athenienses partim in barathrum partim in puteum dejecerant iustos, ut illinc ea asportarent. Lacedæmonii pœnitentiâ ducti cum deos ultores metuerent, Burs & Spertis pro patriâ dulcem mortem obituri sponte suâ ad Xerxem profecti sunt, ut pœnas illi solverent pro interfectis Legatis; qui tamen paria facere noluit, sed incolumes dimisit. *Vid. Herodot. lib. 7. circ. pr. & in m. Plutarch. Moral. tom. 1. in Lacon. Apophth. c. 11.* Bellorum autem, quæ ob violationem Legatorum suscepta, plenæ sunt profanæ historiæ. *Vid. Grot. de I. B. c. 18. in fin. A. Gentil. 2. c. 14. Paschal. c. 26. ubi bene multam exemplorum farraginem adducunt; quibus adde ea, quæ sunt ap. Casar. de bell. Gallic. lib. 3. Polyb. lib. 2. post pr. Liv. lib. 1. c. 14. lib. 4. c. 17. & 19. Diodor. Sicul. lib. 4. c. 50. Athenæ. lib. 12. post pr. Curt. 4. c. 2. Leonie. Chalcocondyl. de reb. Turcic. lib. 8. circ. f. Froissard. lib. 3. pr. Sleidan. lib. 14. Thuan. lib. 1. Piasec. in Chronic. rer. singular. ad ann. 1620. & passim. b.* In sacris memoria exstat ejus belli, quod eo nomine David gessit adversus Ammonitas. 2. Samuel. 10. Et hanc tam justam ultionem etiam his, ad quos missa est legatio, jurant. Nam Senatus Romanus, cum Sicularum Legati Româ redeuntes ab Antiatibus intercepti essent rebusq; direptis, ergastulo continerentur, eam quoq; ad se contumeliam pertinere ratus, bellum adversus istos decrevit, nequicquam monitos, ut injuriæ satisfacerent. *Vid. Dionys. Halicarn. Antiquit. Rom. lib. 7. m. (c)* Violare enim est injuriâ afficere, quæ vel re vel verbis fit. *Vid. Venerand. Dn. Ludwell. Academia nostra æternū lumē, Dissp. Justin. 15. th. 6. lit. e. & f. & in Commēt. ad §. 1. Inst. de injur. Exēplorū ubiq; affatim est. Vid. ap. Paschal. c. 24. & 25.* Omnium immanissimum Pantaleonis Eleorum tyranni, qui Legatos peregrè ad se venientes castrari iustos verecundas istas partes comedere cogebat. *Heraclid. de Polit.* Multò truculentior Helena Russorum Princeps. Hæc à Prutenis diu bellis vexata, cum viribus impar esset, ferali dolo tributis impositi & carceris veterem injuriam ulcisci statuit. Amicitiam itaq; & foedus æternum per nuptialia vincula Prutenorum Principi offert; at ejus rei gratiâ missos Legatos omnes sepulcro vivos condidit, ut lentâ morte perirent. Interim missis, qui plures & potentiores super re tanti ponderis acturos arcesserent, 50. Proceres se stiterunt, funesto exitu. Cum totâ namq; familiâ cuncti flammis absumti sunt. Ipsa, cum Proceres factum detestati eam futuri à Prutenis periculi admonerent, *Postquam misera facta sum,* inquit, *miserrum non putaui mori, si prius insigni ultione animum satiare.* *Ploret tot suorum funera hostis meus; ego, quicquid timeri potest, non consilio vestro, sed meo facinore evadam.* Dixit & in foedissimam cloacam se immergit. *Vid. ap. Henric. Salmuth. in Not. ad Panciroll. tit. de Legat. Marsel. 2. dissert. 13. post pr.* Longè moderatius, illaudabile licet, factum Elizabethæ Angl. Reg. Rogarat illa Philippum II. Hisp. R. ut Oratorem suum, quasi res novas moliretur sibi suspectum, revocaret. Hic se excusavit, cum diceret,

incom-

incommodè cum Principibus atroxiri, si ex qualibet levi offensionum opinione Legatos suos revocare teneantur. Quum ergo id impetrare non posset Regina, hominem ex aliâ causâ sibi invisum indignum in modum habuit. Quippe non prius monito Philippo Legatus domi inclusus & nullâ dignitatis habitâ ratione in jure interrogatus, mœrore ex tantâ injuriâ contracto paulò post obiit. Inde res inter Anglos & Hispanos ad dissidium vergere ceperunt, quod tandem in bellum longum & atrox erupit. *Thuan. lib. 36. ad ann. 1563.*

X X I.

Ad privilegia (a) spectant honoris eminentia (b) religionis libertas (c) immunitas (d) beneficium revocandi domum (e)

(a) De aliquibus jam alibi actum ob materiæ vicinitatem. *Vid. thes. 9. lit. a. b. Add. thes. fin. lit. e. & f.* Reliqua nunc paucis persequemur. Ratio autem horum privilegiorum, æquè ut aliorum, est publica utilitas. Cum enim publicè inter sit, Legatos nostros ab exteris omni honorum & immunitatum genere affici, non solum ut inde Mittentis dignitas tantò major exsplendescat, sed potius, ut eò promptius ad onera ista legationum obeunda cives nostri se accingant; nescio an commodiorè id viâ cōsequi poterimus, quàm si, quod ab aliis expectamus, præstemus ipsi. (b) Quàm fortiter istū dignitatis gradū, qui Reip. suæ debetur, contra quemvis sibi asserere Legatum deceat, suprà diximus. *th. 16. lit. c.* Hic notabo, peccare Principem, qui Legatum admisit, nisi eodem illum loco habeat, quo haberet ejus Principem. Non solum enim incivile id est, sed & haut leve signū averse voluntatis erga istum, cujus imaginem Legatus quasi ex scripturâ refert. Et si autem communi gentium consuetudine (quam & jus nostrum approbat, *arg. l. 1. C. de offic. Vicar. can. precipimus. fin. distinet. 93.*) videtur receptum, ut idem honos exhibeatur Legato, qui ejus Principi, si coram adesset; fallit tamen hoc (1) in eo, ad quem missa est legatio. Nam hunc in ditione suâ eminentissimo loco esse æquū est, quamvis multò sit inferior, & fortè Legatus Pontificis, Imperatoris vel Regis alicujus præsens sit, *teste Paschal. c. 38. m.* (2) in Comitibus Imperii, in quibus absentium Principum Legatæ ejusdem classis Principibus præsentibus quibuscunq; dignitatis gradu concedunt; ut abundè patet ex Recessuum Imperii subscriptionibus. *Vid. Bertram. de Comit. membr. 5. thes. 67. m.* Quin imò Electorum Legati non solum ipsis Electoribus, etsi ordine inferioribus, postponuntur, sed & in coronatione R. Romanorum ad solemnem istam mensā, quam singulis Electorum apparari moris est, non admittuntur. *A. B. tit. 25, §. Wann aber Dn. Limn. tom. 2. jur. public. lib. 4. c. 9. n. 56.* neq; ad officia illa solemniora, quibus singuli Electorum secularium in panegyricis istis Imperii conventibus defungi solent, adhibentur, sed Electorum Vicarii aut subofficiarii. *Buxtorf. ad A. B. th. 51. in fin. Bertram. d. l. membr. 2. th. 32. f. Rumelin. ad A. B. part. 3. dissert. 5. th. 25.* (c) Impetrant suo quodam jure apud externos Legati, ut divino sacrificio juxta religionis suæ præscriptum unā cum domesticis vacare possint; quin imò, ut eadem libertas domi suæ etiam pateat aliis quibuscunque. *Marsel. 2. dissert. 15. circ. f.* Quod si in legatione obierint, magnifico funere Principes, apud quos resederunt, efferre eos solent, Romanorum exemplo; quo-

rum Quæstores non modò ægrotantium curam habebant, sed mortuis quoq; funus faciebant è publico. *Vid. Val. Max. 5. c. 1. Marsel. d. l.* (d) ab omnibus muneribus tam patrimonialibus, quàm personalibus. Impediretur enim legatio adeoq; & bonum publicum. *arg. l. non aliàs. 24. inf. l. de eo. 29. de judic. junct. l. qui liberà. 14. de legat.* Non solùm itaq; bona, quæ secum fert, ab omni exactione libera sunt. *Vid. ib. 9. lit. b.* Sed & neq; retentionis aut repressaliarum jure fisci debet. *arg. l. 2. §. 3. d. r. de judic. & ibi gl. Bartol. de repressal. quest. 7. nu. 11. Aruma. de repressal. ib. 13. lit. d.* sive debitum alienum sit, sive proprium in legatione contractum. Omnis enim coactio abesse debet, tam quæ res ei necessarias, quàm quæ personam tangit, quo plena ei sit securitas. Quod si tamen & ipse & is, qui misit, amicè compellati, uterq; solutionem detrectent; ad postremum rectè usurpari poterunt ea remedia, quæ istiusmodi mala nomina redigant in ordinem. *Grot. de I. B. 2. c. 18. n. 9. & 10.* Habet autem, ubicunq; substituerit Legatus, domicilium honoris, non oneris. *Marsel. d. r.* Et quamvis igitur cauponi non licet hospitem semel admissum, modò probè vivat & solvat, expellere, ut alterum fortè opulentiorum aut amiciores recipiat; tamen Legati favore id licet. *arg. l. jubemus. 10. C. de SS. Eccles. Becht. de securit. ib. 179.* (e) ut, si ex causâ debiti aut delicti ante legationem contracti vel commissi conveniatur, exceptione tutus sit, etiam in loco celebrati contractus. *l. 2. §. 3. & 4. de judic. l. bos accusare. 12. in pr. de accusat. ne aliàs istis litibus ab officio susceptæ legationis avocaretur. d. l. nō aliàs. 24. in fin. de judic. & ita legatio impediretur. d. l. 26. eod. tit.* Prodest autem Legato tempus, ex quo creatus est, non ex quo illuc venit, quò mittitur. *l. 5. ff. h. de legat.* Effectus istius exceptionis est, ut repellatur actor, dum reus legationis causâ extra locum domicilii demoratur; unde si legatione perfectâ alibi subsistat, conveniri omninò potest, *d. l. 2. §. 4. de judic.* idem est, si tempore legationis contraxerit. *l. eum qui. 5. §. 1. de constit. pecun. l. cum furiosus. 39. inf. de judic.* Nam & tùm cogitur ejus nomine judicium accipere; ne aliàs daretur ei potestas sub specie istius privilegii res alienas domum auferendi. *l. si legationis. 25. d. r. adeoq; nemo cum eo contrahere velit. l. quod si. 24. §. 1. de minor. l. si mulier. 11. Ad SCr. Vellejan.* Ita tamen hoc casu tenetur, si expressè actum, ut legationis tempore solveretur. *l. 3. ff. h.* Aliter se res habet, si Legatus in legatione constituerit, quod ante eam debebat; nam tùm non cogitur ibi judicium pati, ubi constituit. *l. si quis. 8. de judic. arg. l. qui id. 33. de donat. Vid. Cujac. 13. obser. 17.* Etiam si autem hæres cum legatariis & creditoribus quasi contrahere videatur. *§. hæres. 5. Inst. de Obligat. quæ quasi ex contr. l. 3. §. ult. Quib. ex caus. in possess.* tamen, si quis in legatione hæres existat, actiones in eum non competunt. *l. de eo. 26. de judic.* Eadem ratio, sive ipsi ex fideicommissio hæreditas restituta sit, sive ipse alii eam restituerit. *l. sed etsi. 28. eod. tit.* Æquitatis tamen res est (1) ut Legatus iste hæres vel satisfat creditoribus & legatariis vel missionem fieri in rerum hæreditariarum possessionem patiat. *d. l. 26. & seq. l. is cui. 5. pr. Ut in possess. legat.* (2) ut Legatus, si fortè interea temporis, dum legatione durante conveniri non potest, actioni præscribatur; causâ cognita Romæ litem contestari teneatur, quam in provinciam transferat. *d. l. 28. §. 4. de judic.* aliàs ne jurare quidem cogendus est, se dare oportere. *d. l. 28. §. 2.* (3) ut ex delictis in ipsâ legatione commissis judicium suscipere cogatur, sive ipse admiserit.

iniferit, sive servi ejus. *d. l. non aliàs. 24. §. 1. d. t. de judic. l. hos accusare. 12. pr. de accusat.* Impunita enim maleficia esse non oportet. *l. ita vulneratus. §. 1. §. 2. Ad L. Aquil. l. si operis. 14. C. de pæn. l. si à reo. 70. §. fin. de fidejussor. l. 3. de offic. Præs. neq; privilegiis abuti. l. mercatores. 4. C. de commerc. l. auxilium. 37. inf. de minor. can. ubi. 7. distinct. 74. can. privilegium. 60. caus. 11. quest. 3.* Per reatum namq; omnis honor & dignitas excluditur. *l. 1. C. Ubi Senator. Vel Clariss.* Diversum in Legatis gentium, qui præterquam in crimine perduellionis hoc videntur habere præcipui, ut in reliquis delictis levioribus judicium Admittentis suscipere minimè cogi debeant. Hic enim meritò securitas, quâ demtâ imperiorum commercia dirimuntur, utilitati præponderabit, quæ ex pœnâ est. Quod si autè crimen ejusmodi sit, quod contemni non posse videatur dissimulando, aut fines nostros excedere audacter jubendus est reus aut modestè apud illum querendum, cujus legatio est, ut is in ultionem rei atrocis vindex assurgat. *A. Gentil. 2. c. 13.* Malè itaq; Sfortia Mediolanensium Dux Gallicum Legatum homicidii reum præcipitato ordine judiciario intra triduum condemnavit & noctu securi percuti jussit; unde & belli causam dedit. *Tbuan. lib. 1. ad ann. 1536.* Siquid Legati comites deliquerint gravius; ipse Legatus cum expostulatione erit adeundus; qui si justitiæ cultor, criminum osor audire gestierit, nocenti manu injecta tradet eum in publicam custodiam ejusq; adeò supplicium ipse urgebit. *Vid. Paschal. c. 75. & sup. th. 16. lit. e.*

X X I I.

Legatione finitâ (a) dimittendus (b) est Legatus honorificè; (c) qui num munera accipere (d) num dare debeat (e) quæritur?

(a) Utimandatum, ita legatio finitur. Est enim Legatus adeò similis mātario, ut pænè idem videatur. *A. Gentil. 3. c. 16.* Excipitur tamen unus casus. Nam sicuti illa vel invito injungi potest. *Vid. sup. th. 1. lit. b.* ita nec pro lubitū deferri, etiam si res adhuc integra sit. Omnium celebris finiendi modus est peractō negotio, cujus gratiâ Legatus missus. Creditur hoc, cum nihil intentatum relictum, quò exprimeretur fructuosus legationis eventus. Neq; enim quærendum, an Legato defuerit successus, sed an fides; hæc in ejus potestate est, ille in coelestium manibus. Non igitur redeundum præproperè, ne videamur legationem deseruisse; ob quod delictum si Legatus municipalis movetur ordine. *Vid. th. fin. lit. g.* quia rem privatam prævortit præ publicâ; quantò est æquiùs duplicari pœnam illius, quem tædium, levitas, impatientia fecit desertorem muneris tam ardui? Quod si tamen advertat, callido consilio differri responsum ac proinde & reditum, agitari hostilia, bellum nondum ostendi sed parari; tunc certè celeritate reditus commendari legationem constat. *Vid. Paschal. c. 79. pr.* Darii Legati ad pacem missi, cum Alexander bellandum esse respondisset; cum bellum in animo sit, inquirunt, *facere eum simpliciter, quòd spe pacis non frustraretur; ipsos petere, quàm primum dimittantur ad Regem, eum quoq; bellum parare debere.* Dimissi nunciarunt, adesse certamen. *Curt. 4. c. 11. fin.* (b) En supercilium magni Catonis! qui Atheniensium Legatos, Carneadem & Demosthenem Stoicum, quòd eloquentiæ famâ totam urbem personarent, quamprimum

mum dimittendos in Senatu censebat, ne Romanos adolescentes à veterum institutis bellicis ad declamationes averterent. Scilicet ambitione quadam Græcæ artes contemnebat; unde fertur prædixisse, Romanos Græcorum studiis imbutos Remp. aliquando pessum duros. *Vid. Plutarch. Vit. Parallel. tom. 1. in Caton. Maj. c. 44. & 45. Gell. 7. c. 14.* Et ille quidem Catonis metus fortassis de nihilo non fuit; major tamen Principum cura sit in dimittendis protinus Legatis, qui ab hoste aut suspecto veniunt; qui non tam verborum delensifico ornatu civium animos corrumpere, quam nefariis consiliis Reip. statum conantur labefactare. *Vid. Histor. de Minister. Cardinal. Richel. lib. 2. c. 5. ad ann. 1625.* Aliàs Legati arbitrio & prudentiæ relinquitur, quàm diu manere velit & quando iter ad suos retexere; quanquam magis est, ut citra veniam & Principis sui consensum ne revertatur. *Paschal. d. l.* Clàm verò redire & quasi ex oculis hominum, si nihil in morâ periculi, furto se subducere ingenuum dedecet, multò magis illum, qui tantum decus sustinet. Præstat itaq; publicari discessum, ut & produci & iisdem honoribus coli possit, quibus est exceptus. Nam & Principi admittenti supremum vale apprecari oportet & pro acceptis beneficiis decorè laudes gratiasq; dicere seq; addicere. *Vid. Marsel. 2. dissert. 44. f.* (c) Solent Imperantes, quò gratam sibi legationem, gratos, qui eam obierunt, fuisse testentur, eosdem unà cum primoribus comitum munerari; præsertim si & illi ab suis Principibus munera attulerunt. Vix enim inter amica imperia commeant legationes absq; iis; quæ & acceptissima solent esse Regnantibus, non propter compendium aut quòd sui venerationem pretio metiantur, sed quòd sint documenta felicitatis, quam munifici gratulantur. Ita Romanis coronam auream, vasa aurea aliaq; dona miserunt per Legatos Latini. *Liv. 2. c. 22. Carthaginenses. Id. 7. c. 38. Cornel. Nep. in Annib. 23. c. 7. Saguntini. Liv. 28. c. 39. f. Attalus Asiæ R. Id. 32. c. 27. Philippus Macedoniae. 36. c. 35. Antiochus Syriæ. 42. c. 6. Pamphyli. 44. c. 14. & ipsi Romani aliis Regibus ac Sociis. Vid. Liv. 27. c. 4. m. 21 c. 11. & infr. lit. d.* Quò rariora, eò chariora esse compertum. Augusto Indi tigrides miserunt Romæ nunquam antea visas, viperas quoq; ingentes, serpentem 10. cubitorum, perdicem a vulture majorem, Hermæ à puero brachia ab humeris truncatum & testudinè fluviale trium cubitorum. *Strabo Geograph. lib. 15. in descript. Ind. f. Zonar. in August.* Inter Legatos adfuisse ajunt eum, qui se Athenis concremavit, quòd, cum omnia ex sententiâ successissent, abeundum sibi è vitâ censeret, ne quid adversi accideret immoranti. Ideoq; ridentem & nudum & unctum in rogam ivisse & inscriptum fuisse sepulcro: *Hic jacet Zarmanochagas Indus è Barga, qui secundum patriam Indorum consuetudinem se vitâ eduxit. Strab. d. l.* Idem Alexandro 300. equos, 1030. currus, quos quadrijugi equi ducebant, lineæ vestis aliquantum, 1000. scuta Indica & ferri candidi talenta 100. leonesq; raræ magnitudinis & tigrides, utrumq; animal ad mansuetudinem domitum, lacertarum quoq; ingentium pelles & dorsa testudinum per Legatos obtulerunt. *Curt. 9. c. 8.* Solimanno Turcarum Imp. Tecmases Persarum R. formicam Indicam, canis mediocris magnitudine, mordax animal ac sævum. *Tbuan. lib. 26. ad ann. 1559.* Cavendū hîc, ne dona istiusmodi sint, quæ cavillandi argumentum præbeant. Cambyses Æthiopum Regi (*Vid. ib. 17. lit. c.*) amiculum purpureum, torquem, armillas aureas, unguentum aliaq; dono dari jussit. De singulis Legatos interrogans

gans, cum usum eorum intellexisset, sublato cachinno longe robustiora apud se
esse vincula respondit, *dolosas vestes, dolosos colores, dolosos decere homines. Vid.*
Herodot. lib. 3. circ. pr. Ridiculum Hispanice ostentationis exemplum appel-
lat *Thuanus*, quod Carolus V. Imp. dum victoriam à Joh. Friderico Saxone VII.
viro reportatam Henrico II. G. R. per Legatos nuntiavit, inusitata magnitudinis
ocream victo Principi detractam unà jussit exhiberi. *lib. 3. ad ann. 1547.* Vene-
torum Legatis artificiosi laboris permulta vitrea offerentibus gratias quidem in-
gentes egit Maximilianus I. Imp. at priusquam discederent, abacum, cui imposi-
ta erant, clam sed veluti casu everti mandavit, ut scirent dona non esse, quæ tam
facile frangerentur: *Marsel. 2. dissert. 28. ubi addit, offerri munera solere expo-*
sita legatione, & simul ea sine vel magna molis, scripto duntaxat catalo-
gum exhiberi, ipsa tradi Aula prefetto vel Oeconomo. Nicephorus Imp. cum
Carolus M. Irenen Imperatricem, sed tum relegatam, ab eo in uxorem
peteret; Legato se gentem Saxonum Carolo dono dare dixerat. Cui id renuncii-
anti subridens Carolus, *Melius, inquit, tecum actum fuisset, si te faminalibus*
Rex Græcus donasset. Aventin. lib. 4. (d) Etsi Romani gentium Legatis se-
pissimè dona dabant. *Vid. Liv. 43. c. 5 qui subjungit Gallorum Legatis petentibus*
& hoc specialiter concessum, ut denorum equorum iis commercium esset educen-
diq; ex Italiâ potestas fieret. Add. loc. ex Liv. supr. alleg. th. 17. lit. b. tamen re-
petundarum erat reus, qui in legatione pecunias acceperat. l. 1. ff. ad L. Jul. re-
petund. scilicet in hunc finem, ut ageret aut non ageret contrâ, quam officii cu-
ra exigebat, arg. l. 6. & 7. eod. Zoes. in Commentar. add. t. n. 1. Ita Opimius ad
Jugurtham legatus, cum muneribus corrumpi se passus esset, repetundarum da-
mnatus in ignominia consenuit, odio contumeliisq; populi exagitatus. *Plutarch.*
Vit. Parall. tom. 3. in C. Graccho. c. 25. Ob eandem causam Timagoras Atheni-
ensium ad Artaxerxen Legatus capitis supplicium subiit. *Id. ibid. in Artaxerx. c.*
34. & tom. 1. in Pelopid. c. 56. Communiter autem Persæ quibuscunq; Lega-
tis dabant muneris loco talentum Babylonicum argenti præstantissimi, armillas
& acinacem & torquem, mille Daricis æstimata; adhæc Itolam Medicam. *Vid.*
Ælian. Varior. lib. 1. c. 22. Apud Venetos capital esse dicitur Legato, dona acci-
pere; unde Hermolaus Barbarus, quod donacionem Aquileiensis Episcopatus
non recusasset à Pontifice delatam, fertur opportunâ ante diem morte judicium
Senatus evasisse. *Marsel. 2. dissert. 45. m.* Vetus verbum est, ἔτε πάντα, ἔτε
πάντοτε, ἔτε ὅτε πάντων, neq; omnia, neq; quovis tempore, neq; ab omni-
bus; quod Legatum sequi oportet. Nam valdè inhumanum est, à nemine accipe-
re; sed passim, vilissimum; & omnia avarissimum; uti elegantissimè Ictus in l. so-
lent. 6. §. fin. de offic. Procons. Ita Xenocrates à suspectis Reip. suæ Principibus
nihil unquam accipere voluit; at Zeno nihil repudiavit nec minùs tamen graviter
pro Rep. se gessit. *Laert. in Xenocrat. lib. 4. & in Zenon. lib. 7.* Magnifica vox
est Fabricii ad Pyrrhum dona offerentem: *Nihil eorum, quæ offers, accipiam.*
Aut enim verè virum bonum me judicas, aut non. Si malus sum, cur bona mi-
hi largiris? Sin bonus, cur ea me accipere jubes. Scito enim, me abundare opi-
bus sorte me à contentum. Vid. Zonar. 2. Annal. Neq; tamen gravitate Ro-
manorum indignos sese exhibuerunt Appius Claudius ad Tigranem à Lucullo &
hic

hic ad Ptolomæum à Syllâ missi; quòd, cum abeuntibus ingentia munera offerrentur, ne hostili animo magnificentiam Regum viderentur contemnere, ille unam phialam, hic smaragdum auro inclusum, cui Ptolomæi imago insculpta, acceperit. *Vid. Plutarch. d. l. tom. 2. in Lucullo c. 4. § 44.* At Lyſander Spartanus à Dionysio tyranno oblata cum prudenter recusasset, eiq; alio tempore missò duæ stolæ redderentur, datâ optione, ut, utram vellet, filia dono ferret; non illepide, ipsam rectius dijudicaturam, ait & utraq; acceptâ discessit. *ibid. in Lyſandr. c. 3.* Dubitant nonnulli, Num dona ista sibi acquirant Legati? Quidam negant *arg. l. solùm. 49. §. 1. de R.V. l. annua. 20. §. 1. de annuis. leg. l. exiſta. 55. de heredit. petit. l. si forte. 8. de castrens. pecul.* Alii affirmant per *l. socium. 60. in fin. Pro socio. l. si verò. 64. §. item quicquid. 5. Solut. matrimon. ibiq; Bartol.* Alii rectius ex donorum qualitate id colligendum putant, ut, si res pretiosissimæ & raritate commendabiles, v. g. corona aurea, leo, elephas, manubiæ &c. aut consignatæ offerantur, tum demum Principis ex sint. *Sichard. in l. fin. C. de furt. § serv. corrupt. Henr. Salmuth. in Not. ad Panciroll. tit. de Legat. Bort. h. th. 16. lit. c.* Quod si dantis voluntas expressa est, dubio res caret. Ita Legatis Mataniſiæ Senatus Romanus disertim injunxit, ut ferrent Regi sagula purpurea duo cum fibulis aureis singulis & lato clavo tunicis; & equos duos phaleratos, bina equeltria arma cum loriceis; & tabernacula militaremq; supellectilem, qualem Consuli præberi mos esset. *Lib. 30. c. 17. Add. 44. c. 14.* Hodie frequentius peculiari legatione dona Principibus mittuntur, non adeò per eorum Legatos. *Paschal. c. 71. Marsel. 2. differt. 45.* quod & Romanis olim usitatum. *Vid. Lib. 31. c. 11. § lib. 37. c. 4.* Apud Turcas & Moscos lege publica Legati vel minima dona tenentur fisco inferre. *Marsel. d. l. A. Gentil. 2. c. fin.* Idem apud Venetos observari docet *Bort. d. l.* quod ultrò fecerunt aliquando Legati Romanorum magnâ abstinentiæ laude. *Vid. Val. Max. 4. c. 3. n. 9.* (e) ministris nempe Regnantium, apud quos vivit. Licet hoc enim Legato, si eâ ratione salutem patriæ propugnat & Procerum sibi benevolentiam conciliat ad id, ut legationis suæ terminum attingat felicius. Quod si eo animo dona mittit, ut fidem subruat innocentis, æquè videtur peccare atq; is, qui accipiendo voluit fieri infidelis. Quis accusabit Milesiorum Legatos, quòd Demostheni argentanginâ laboranti, cum peteret, medicinam numeraverint? *Vid. Gell. 11. c. 9.* Non clam, itaq; sed propalàm mittantur, ut permissu Principis legitimè capi possint; quam pudor & moderatio spontè abstinentis laudabilior. *Vid. Pasch. c. 72.* Quàm gloriosum Romanis, quòd Cyneas Pyrrhi Legatus neminem invenit, cujus domus muneribus pateret! *Iustin. 18. c. 2. Plutarch. Vit. Parall. tom. 2. in Pyrrhoc. 39.*

X X I I I.

Domum reversus (a) fideliter (b) omnia (c) renunciaret (d) vel præmiis (e) afficiendus (f) vel pœnis. (g)

- a (a) Imò dum adhuc legatione fungitur, juxta mandati formam diligenter omnia, sed breviter & nervosè perscribat, quæ opus sunt, sive fando audita sive comperta querendo sive experiundo cognita. Singula in commentarium referri expedit, distinctâ serie temporum atq; locorum, etiam literarum exempla, non solum

solum, ut, si forte interceptæ aut amissæ sint, facilius describi possint; verum eti-
 am, ut Legatus ea percurrento memor sit præteritorum; quin potius, ut postmo-
 dum generalem legationis relationem quam commodissime ex penur istâ conficiat.
Vid. Marsel. 2. dissert. 41. In eâ autem exponendâ multum sibi prudentia vin-
 dicat, ut scilicet, si negotium successerit, caveat Legatus, ne gestis in suam famam
 exultet, sed ad Principem, ut minister, omnem fortunam referat: neq; stultâ ja-
 ctantiâ ad hunc modum: *Cum mihi Caesar hac dixisset: cum me Rex convivio ad-
 hibitum præ ceteris collaudasset* &c. memoret, sed modestè de se sentiat, Auto-
 ris felicitati omne decus ascribat. *Vid. Paschal. c. 85. & 86.* Plutarchus juvenis
 adhuc ad Proconsulem cum collegâ Legatus missus, illo in itinere subsistente, cum
 solus rem confecisset & reversus rationem obitæ legationis esset redditurus, mo-
 nitu Patris, non dixit, *Profectus sum*, sed *Profecti sumus & Diximus*, non dixi
 eodemq; modo reliqua omnia cum socio inter referendum communicavit ad mo-
 destiæ laudem & invidiæ remedium consequendum; ceu ipse docet *Moral. tom. 2.*
Præcept. ger. Reip. 52. Pariter cum renunciatio odiosa, cautè agendum & cir-
 cumspectè, ne asperâ locutione Principis aut populi aures oneret. Solers ejus-
 rei at tragicum exemplum exstat *ap. Justin. 18. c. 6.* (b) Ne quid minus & ne
 quid nimis dicat; unde si fieri potest, verba ipsa, ut prolata ut responsa sunt, de-
 scripta habeat. Annon à famulis nostris exigimus, ut eodem contextu oratio-
 nis simpliciter indicent, quæ nuncianda aut renuntianda acceperunt? Addat
 quoq; Legatus, quo vultu, quâ animi motione sua exterius Pr. protulerit. Multa
 enim, qui rebus colloquiisq; interfuit, notare ac judicare potest, quæ si verbore-
 nus tantum explicentur, non assequitur, qui audit ex relatu. Etiam eorum, qui
 legationem admiserunt, permagni interest, ut responsa exactius & sincerè refe-
 rantur; unde sæpe & non petentibus scripto traduntur. *Marsel. 2. dissert. 46.* Neq;
 verò sola responsio, sed & si quid præterea contigerit, in quo aliquid momenti si-
 tum est, memorandum; mentio quoq; facienda aut singularis humanitatis Lega-
 to exhibitæ aut earum contumeliarum, quas in personâ Legati Resp. accepit. *Vid.*
ap. Liv. 5. c. 28. lib. 33. c. 30. lib. 42. c. 2. & 25. lib. 43. c. 11. lib. 44. c. 20. Ca-
 to Major ex legatione Africanâ redux, cum identidem in Senatu, Carthaginem
 non debere esse, ingeminaret, sicus Africas consultò excussâ togâ effudit: quarum
 elegantia & magnitudo cum admirationem cõcitasset, *Atqui tridui navigatione,*
inquit, tellus, quæ has protulit, Româ abest. *Plutarch. Vit. Parall. tom. 1. in*
Caton. Maj. c. 51. (c) Præter ea, quæ legationi causam dederunt, si peregrè na-
 turæ artificis opera seculposius notarit Legatus, modò id studiū legationi impe-
 dimēto ne sit, oblectabit sanè curiosum Pr. eorū cõmemoratio. Fortè supervaca-
 nei laboris est, narrare, quam dextrè exterius Pr. pilâ ludat, testudinem pulset,
 tripudiet, oculovè dextro an sinistro acutiùs cernat. Illud longè utilissimum,
 ut Legatus inquirat in iopes illius Imperii aut Reip. quas adit, h. e. peditatum,
 equitatu, robur animorū, vires corporū, genus armorū, disciplinā, ærarium, uber,
 soli, annonam, divitias, inopiam, aditus ad provinciam qui faciles, qui difficiles,
 munimenta, portus &c. Breviter: mandatorum formæ articulatim quodammo-
 dō respondeat relatio & ita dilucida & rebus connexa sit, ut Principem iis,
 quæ evenerint, quasi præsentem ubiq; sistat; imò ut Legati fortè successor inde
 sciat, quid sibi agendum, tractetq; omnia quasi antè prævisa, nota ac familiaria,

d tanquam inter notos ac familiares. *Vid. Paschal. d. c. 85. Marsel. d. dissert. 46.*
 (d) Quemadmodum super rebus arduis plerumque non nisi convocato Procerum
 consilio Legati constituuntur; ita & eodem consensu audiri solent publice, si ma-
 luerit Princeps ea, quæ privatim sibi renuntiata prius sunt, plurimum potius, quam
 suo unius iudicio commissa expendi. *Vid. Comina. Commentar. lib. 1. circ. fin.*
 Quibus peractis sedulo Legatus curabit, ne legationis arcana dispalescant aut
 sine Pr. permissu temerè fiant juris publici, quæ sibi quasi propria & privata serva-
 vit. *Marsel. d. l. circ. f.* Disquiratur, An suo Pr. ab alio accepta mandata expo-
 nere debeat? Ab amicis ea accipere nil vetat; quamvis præstet, ut ferè fit, per
 adjectionem propriæ legationis ea deferri; ab inimicis nequaquam. *Vid. supr.*
ib. 19. lit. a. Nihil foedius, inquit Cicero, Legatis nostris, nihil flagitiosius, qui
 quum essent missi, ut Antonio ex Senatus sententiâ certas res nuntiarent, quum
 ille earum rerum nulli parvisset, ultrò ab illo ad nos intolerabilia postulata retu-
 lerunt. *12. epistol. famil. 5.* Attamen culpam contraxisse non apparet, qui ad
 Cæsarem missi hujus rogatu ejusdem mandata Coss. & Pompejorenuntiaverunt;
 propter commune negotium inter eos gestum, qui nondum apertè dissidebant.
 e *Vid. Cæsar. de B. Civil. lib. 1. circ. f. Paschal. c. 80. circ. f.* (e) Jure commu-
 ni vacationem biennii ab omnibus muneribus legatio transmarina & longinqua
 habet. *l. Paulus. 8. in pr. §. 1. de legat. l. ab his oneribus. 10. §. 12. de vacat.*
§. excusat. l. 3. §. 4. C. de legat. quæ tamen vicariis Legatorum minimè pro-
 deest. *l. filio. 6. §. seq. l. vicarius. 13. ff. eod.* Tempus autem istius vacationis nõ
 ex eo die numerandum, quo Legatus abesse Reip. causâ desit, sed cum quodam
 temperamento itineris. Si quis tamen plus justo temporis in itinere aut alio lo-
 co commoratus consumserit; ita ea interpretanda erit, ut ex eo tempore vacatio-
 nis dies incipiat ei cedere, quo iter ex commodò peragere potuisset. *l. 4. de vacat.*
§. excusat. Huc pertinet, quod si quis in legationis munere decessit, antequam
 domum revertatur; hæredes ejus id, quod ex legativo superest, non teneantur
 restituere. *l. legatus. 10. §. 1. h. de legat.* Gentium verò Legatis quæ præmia
 debeantur, ab arbitrio & favore Mittentium dependet; qui quò magis alienæ vir-
 tutis haut fastidiosi æstimatores sunt, tantò magis norunt fortitudinem & prudē-
 tiam eorum munerari, qui periculosas & difficiles istas peregrinationes pro salu-
 te publicâ feliciter exantlant. *Vid. A. Gentil. 2. c. fin.* Romæ inter Decemviros
 creati sunt ob legationis meritum, qui leges Solonis describere & aliarum Græciæ
 Civitatum instituta, mores juraque noscere missi erant, ex quibus XII. tabulæ cõ-
 fectæ. *Lib. 3. c. 32. §. seqq.* Primis temporibus solis Legatis licebat aureos anulos ge-
 stare in publico. *Plin. Hist. Nat. 33. c. 1. pr.* Iisdem statui in rostris poni solebāt, præser-
 tim violatis aut occisis. *Lib. 4. c. 17. m. Plin. d. l. 34. c. 6. pr. l. 2. §. Servius. 43. de O. I.*
H. Salmuth. in Not. ad Panciroll. tit. de Legat. quod etiam de Artemidoro E-
 phesiorum Legato, cui ob benè peractam apud Romanos legationem aurea in tē-
 plo statua erecta sit, narrat *Strabo Geogr. lib. 14. circ. pr.* Ita Calliæ, pacis in-
 ter Persas & Athenienses felici architecto, summos à civibus suis honores delatos
 testatur *Plutarch. d. l. tom. 2. in Cimone c. 27.* Quod Coriolanum ab oppugnā-
 dâ patriâ per legationem avertissent mater ejus & uxor, in earum honorem Sena-
 tus Matronarum ordinem benignissimis decretis adornavit. Sanxit namque, uti
 foeminis semitâ viri cederent, confessus plus salutis Reip. in stola, quam in armis
 fuisse; vetustisque aurum insignibus novum vittæ discrimen adjecit. Permisit.

quoq; his purpureâ veste & aureis uti segmentis. *Vid. Val. Max. 3. e. 2. Dionys. Halicarn. Antiquit. Rom. lib. 8. m.* Omni ævo laudanda Florentinorum pietas erga Donatum Acciaivolum, virum eruditissimum. Nam cum hic in Galliam missus à Rep. in itinere animam Mediolani deposuisset; cives non modò publicis sumtribus funus ejus curarunt, sed etiam filios oneribus publicis exemerunt filiasq; dote attributâ nuptum elocarunt. *Machiavell. Histor. Florent. lib. 8. m.*

(f) Æquitatis res est, quòd Legatus, ex causâ legationis damnum passus, indemnus sit habendus ab arario Reip. Id enim expressè jus nostrum constituit in *l. Paulus. 9. de legat. Vid. Vener. Dn. Ludwell. Jurisprudētia nostræ decus immortalē, Disp. Justinian. 14. th. 4. lit. d.* cum nemini officium suum damnosum esse debeat. *l. si servus. 61. §. quod verò. 5. ibiq; Bartol. de furt.* Par ratio, si ipse sumtus fecerit in legationem. *l. sicut. 7. Quod cujusq; universit.* Idem jus æquissimè restitutionem in integrum concedit, si per absentiam sit læsus. *l. legatis. 8. l. qui mittuntur. 35. §. 1. Ex quib. caus. major.* sive procuratorem reliquerit, à quo defendi potuit, sive non. *l. sed etsi. 26. §. fin. d. 1.* modò non defensus fuerit. *l. 1. C. eod.* Aliter se res habet in Legato Principis ad externos missò, qui si procuratorem reliquerit, per quem potuit defendi; in integrum restitui volens non auditur. *l. is qui. 39. ff. d. 1. l. fin. de in integr. restit. Vid. Cujac. 19. Observ. 14.* Necessè autem non est, ut Legatus procuratorem constituat. *arg. l. 2. de in jus Voc. l. 2. Eum, qui appellat.* nisi jam ante susceptam legationem lis ei mota sit. *l. pen. §. 1. de legat.* Istâ restitutione non opus habuit Rodericus Gomesius Sylva Philippi II. Hispan. R. Legatus. Nam peregrè proficiscentem solebat Rex his verbis alloqui: *Tu mea apud externos benè curabis, ego tua domi non negligam.* (flagrabat autem amore uxoris ejus elegantissimæ, quamvis alterò oculo captæ. *Thuan. lib. 104. ad ann. 1592.*) cumq; illo defuncto convitiaretur plebs & livor, optimam nimium hæreditatem liberis relictam esse, *Credebam, ait, liberalius me præfuisse. ap. Marsel. 2. dissert. 14. in f.*

(g) Variè in Legatos animadversum reperias, qui quoquo modo legationi defuerunt magno Reip. incommodo. Muneribus corruptos repetundarum teneri, suprâ diximus. *th. præced. lit. d.* Qui legationem deseruerint, poenâ extraordinariâ & plerumq; ordine moveri, docet *l. 1. ff. h.* ita tamen ut culpa collegarum eis non noceat, qui munus suum legitimè obierunt. *l. 2. §. 2. ff. l. 2. C. eod.* M. Clodium Romani, quòd turpem cum Coris pepigisset pacem, iis dediderunt, cumq; ab hostibus non acciperetur, factum ejus resciderunt, libertatem ademerunt, spiritum extinxerunt, corpus contumeliâ carceris & detestandâ Gemoniarum scalarum notâ fœdaverunt. *Val. Max. 6. c. 3. n. 3.* Apud Græcos si Legatum vel tacendo, quæ dici debuerant, vel referendo falsa, sive aliter prævaricatum esse probatum fuerit, pro Judicum arbitrio plecti solitum; at qui non missus, tamen se ferebat Legatum, capitis poenâ affici tradit *Paschal. c. 74. in pr.* Hujusmodi falsarium insigniter audacem nobis exhibet *Metteranus Histor. Belgic. lib. 27.* Sanè Evagoram Athenienses capitis damnarunt, quòd Alexandrum in legatione adorasset. *Athenæ. Deipnosop. lib. 6. circ. f.* Et Lacedæmonii Legatum, quem ad Antigonom Demetrii filium miserant, quanquam in penuriâ ille ab hoc medimnum tritici in caput civis impetratū afferebat; tamen quòd Regem appellasset Antigonom, mulctaverunt. *Plutarch. Moral. tom. 1. in Lacon. Apophthegm. c. 4.* M. Regulum Carthagenenses, quòd in legatione, quam captivus obierat, captivorum permutationem Romanis dis-

fuasisset, per cruciatum, ut ajant, interfecerunt. Nam palpebris præcis cum eum aliquamdiu in tenebris conclusissent, deinde in vas plenum stimulis coniectum, & ad solem conversum doloribus & vigiliis, cum nusquam se inclinare posset, peremerunt. *Zonar. lib. 2. Annal. Add. A. Gentil. 3. c. 11.* Orobazum Parthum, quod ad Syllam legatus ei loco cecisset, Arsaces Rex interfici jussit. *Plutarch. Vit. Parall. tom. 2. in Sylla. c. 7.* Waldemari Electoris Brandenburgici Legatus ad electionem Imperatoris Francofurtum missus, quod contra domini sui voluntatem Ludovicum Bavarum elegisset, in vinculis inedia confectus est, appenso in ejus conspectum pomo, sed quod tangere non posset. *Alb. Krantzius 9. Saxon. c. 8. & 8. Vandal. c. 1.* Ille Persa, de quo supra. *ib. 10. lit. d. in fin.* tanquam poenâ dignus, primum dignitate & gratiâ, mox opibus exutus est &, ne hæc sive culpa sive infelicitas unius hominis probro circumscriberetur, universa domus *Cucheinollibeag* omni Nobilitatis prærogativâ & honore privata. *Marsel. 2. dissert. 9. m.* Eadem poenâ affectus Chinenfis R. Legatus, qui sine causa legationem deseruerat. *Id. 1. dissert. 33. Add. supr. ib. 4. lit. e.* Orator Venetus ad Portam Otomannicam cum ejus fides in dubium vocaretur, ad causam dicendam domum abductus, ubi in conspectum civitatis venit, à custodibus in mare præcipitatus est, colore quæsito, quasi nemine observante triremi decidisset præ senectute & horrore: Id quod gentilibus à Senatu datum, ut judicii atq; adeo poenæ ad universam familiam redundantis infamiam evitaret. *Thuan. lib. 100. ad ann. 1591.* Illud planè tyrannicum, quod Apries Ægypti R. Patarbemi, ad Amasin rebellem in officio continendum missus, cum absq; ullâ culpâ suâ re infectâ rediret, aures nasumq; præcidi jusserit. *Herodot. lib. 2. in m.* Et tantum est, quod de jure Legationum pro temporis & instituti ratione, quatenus per ingenium licuit, commentatus sum; uberiora qui volet, præter eos, quos allegavi, evolvat ex Veteribus *Jul. Ferretum, Gondisalo. Villadiego, Martin. Carat. Laudensem, Luc. de Penna, Torq. Tassum, Conrad. Brunum*; ex Recentioribus *Herm. Kirchnerum, Christoph. Warszewicium; Christoph. Besoldum, Fr. le Vajer, Mich. Raschium* &, quorum *Gabr. Naudæus in Bibliograph. Politic.* meminit, *Viller. Hotomannum, Octavian. Magium, Autorem Anonymum Legati Pontificii, Anastas. Germonium, Stephan. Doletum, Morsteum Vajerium, Canonherium & Gaspar. Bragacciam.* Sed quid vetat, quò minus & hæc animi & exercitii gratiâ adjiciam.

COROLLARIA.

- I. Merum imperium ex Auth. habitâ. C. Ne fil. pro patre. Rectoribus Academicarum concessum non est.
- II. Nuda pacta neq; Jure Canon. actionem pariunt.
- III. Feudum legari potest.
- IV. Testamentaria tutela, etiam Electoralis, præfertur legitima.
- V. Filiusfamil. fideicommissis gravatus utramq; quartam jure civili detrahere nequit.
- VI. Dolus, contractui b. f. causam dans, illum reddit ipso jure nullum.
- VII. Ex damnato costum nati ab omni penitus successione arcentur.
- IX. Dania Regnum unquam fuisse feudum Imperii, solide probari posse non videtur.

Gloria Soli Deo.

Stöcken, Gerhard <<von>>,

De iure legationum dissertatio

Altdorffi 1657

Bamberg, Staatsbibliothek -- .1 H 12#21

urn:nbn:de:bvb:12-bsb11395819-6